

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

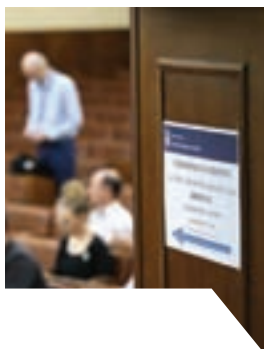
BROJ 813

16. STUDENOGA 2018. CIJENA 50 DINARA

Savjet za Hrvate izvan Hrvatske

**Puno razloga
za optimizam**

8

»Tumačenja« nakon izbora za Hrvatsko nacionalno vijeće (I. dio)

Manjinska prava nisu kupovina luftbalona

10

Beogradska nadbiskupija obilježila *Godinu zajedništva* i 100. godišnjicu od završetka Prvog svjetskog rata

Bez praštanja postajemo robovi prošlosti

12

Milorad Stojnić, predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević*, Bereg

Uspjeli smo pomiriti naizgled nepomirljive struje

20

Prvi Festival tradicijskog pjevanja u Subotici

Ljepota lokalnih pjevačkih tradicija

30

Sonja Periškić Pejak, pedagoginja, etnologinja i članica hrvatske udruge iz Monoštora

Dobra vila *Bodroga*

34

Srijemska župa koja nije bez budućnosti

Dječji žamor u nikinačkoj crkvi

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bašić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

U komunikaciji

Osnivanja savjeta, povjerenstava, ureda i inih državnih tijela, kao i usvajanje raznih dokumenata i održavanja skupova posvećenih Hrvatima izvan Hrvatske su dugo vremena bili razlogom velikih očekivanja a potom i velikih razočaranja onih zbog kojih su se ta tijela i osnivala. Dugo vremena se činilo da matična domovina ne mari, a još manje skrbi o Hrvatima izvan Hrvatske. No, posljednjih godina ipak se nešto mijenja. Osjetili su to i Hrvati u Srbiji, a čini se i Hrvati diljem svijeta. Predsjednik Savjeta za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Ivan Grbešić** je na drugoj sjednici drugoga saziva ovoga tijela Vlade RH izrazio ovo osjećanje riječima: »Hrvati izvan Hrvatske imaju razloga za optimizam jer se nakon 20 godina raznih obećanja vide pozitivni pomaci«. Kako je rekao, »nakon 20 godina praznih obećanja, Hrvati izvan Republike Hrvatske žele promjene i pozitivne rezultate. Vidimo da ima pozitivnih pomaka, kao na primjer prijedlog izmjena zakona o državljanstvu, registar Hrvata izvan Hrvatske i razni programi za učenje hrvatskog jezika i povezivanje s hrvatskim identitetom«, kazao je Grbešić, inače pripadnik druge generacije hrvatskih iseljenika u Kanadi. No, dodao je, i kako smatra da se promjene događaju presporo. »U državama u kojima živimo naučili smo raspravljati argumentirano i uvažavati tuđa mišljenja koja nekada ne dijelimo, ali to je jedini način stvaranja zajedništva i boljitka, zbog čega smo svi danas ovdje. Hoćemo li biti uspješni ovisi o tome hoćemo li znati komunicirati«, zaključio je.

Mi se ne možemo pohvaliti time da živimo u državama u kojima se raspravlja argumentirano i uvažavaju tuđa mišljenja koja se ne dijele. Češće je obrnuto: da se bez argumenata napada ne čak ni tuđe mišljenje koje ne dijelimo, već određena osoba koja nam, recimo to tako, nije po ukusu. Ipak, ovoga puta su se i predstavnici autohtonih hrvatskih manjina u Europi vodili logikom koja dovodi do boljitka i zajedništva pa su ovoga puta otišli na sjednicu pripremljeni – s usuglašenim stajalištima o problemima s kojima se suočavaju i s vlastitim zahtjevima. Pravi put, nesumnjivo učinkovitiji od puke nazočnosti i *ad hoc* iznošenja žalopojki. Tri najvažnija zahtjeva koja se tiču Hrvata u Srbiji su: prvo, da se Hrvatska, kao članica Europske unije, više založi za provedbu međudržavnih sporazuma o zaštiti manjina, posebno u Srbiji, drugo, da predstavnici Hrvatske kada posjećuju države u kojima žive manjine obvezno kontaktiraju i sa sobom vode i predstavnike domicilnih Hrvata i treće da javnost u Hrvatskoj bude više informirana o Hrvatima izvan Hrvatske, kroz informiranje i nastavne programe u Hrvatskoj.

Ivan Grbešić kazao je kako je ova hrvatska Vlada prepoznala partnera u Hrvatima izvan Hrvatske, a i da su oni koji žive izvan Hrvatske to »partnerstvo također prepoznali u ovoj Vladi, i to je razlog da i dalje radimo i idemo u pravom smjeru, a koliko ćemo biti uspješni, ovisit će o tome koliko ćemo znati komunicirati i surađivati«.

Na kraju sjednice Savjeta državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH **Zvonko Milas** također se osvrnuo na temu komunikacije te rekao: »Razgovarali smo otvoreno i jasno, čime smo pokazali da se prepoznamo te da imamo kontinuitet kojim vraćamo povjerenje i svjesni smo činjenice da smo svi na istoj strani, te da smo pripadnici jednog naroda koji dijeli iste vrijednosti koje želimo vratiti među nas«.

Premda nisam imala to zadovoljstvo osobno nazočiti sjednici, na temelju onoga što je rečeno na sjednici, a što su prenijeli mediji, a i onoga što nam je prenio naš predstavnik **Krunoslav Đaković**, čini se da optimizma, za razliku od nekih ranijih godina, ne manjka. A i komunikacije i partnerstva. A bez toga ništa ne ide kako treba.

J. D.

Miro Kovač u posjetu Hrvatima u Srbiji

Predsjednik vanjskopolitičkog odbora Sabora Republike Hrvatske doc. dr. sc. **Miro Kovač** bio je 9. studenoga u posjetu hrvatskoj nacionalnoj zajednici u Srbiji. Kovač se sastao s predstavnicima hrvatske zajednice u Srbiji, odnosno s delegacijom koju su činili predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, međunarodni tajnik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Baštovanović**, vijećnik u novom sazivu HNV-a dr. sc. **Darko Vuković** i dr. sc. **Darko Polić**. Predsjednik saborskoga odbora ovom je prigodom posjetio i rodnu kuću hrvatskoga bana **Josipa Jelačića** u Petrovaradinu gdje je upoznat s detaljima oko otkupa rodne kuće bana Jelačića i tijekom procesa adaptacije prostora i njezinoga funkcioniranja.

Predstavnici Hrvata u Vojvodini su naglasili da je ovo kapitalni projekt i da će s okončanjem njezinoga preuređenja hrvatska zajednica u Srijemu dobiti svoj vlastiti prostor koji bi trebao biti centralnim dijelom njezinoga daljnjeg osnaživanja i okupljanja. Tomislav Žigmanov je Kovača i podrobnije upoznao s aktualnim položajem hrvatske zajednice u Srbiji, procesom EU integracija koji je ključan za unaprjeđenje cjelokupnoga položaja i ostvarivanja prava, kao i sa zaprekama koje postoje, te cjelokupnim društvenim ozračjem koje je još uvijek nepovoljno za Hrvate u Srbiji. Kovač je naglasio da Hrvati u Srbiji svakako mogu računati na potporu Hrvatske te da će se komunikacija i suradnja svakako nastaviti.

Miro Kovač je sudjelovao 9. studenoga u Beogradu na međunarodnoj konferenciji u organizaciji Beogradske nadbiskupije pod nazivom *Europski identitet* u povodu 100 godina od završetka Prvog svjetskog rata.

Press služba DSHV-a

Ustrojavanje Lektorata na hrvatskom jeziku

Ustroj Lektorata hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu novosadskog Sveučilišta bila je tema prošlotjednog sastanka u Hrvatskom nacionalnom vijeću u Subotici kojemu su nazočile predstavnice Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO) Republike Hrvatske – pomoćnica ministrice za obrazovanje prof. dr. sc. **Ivana Franić** i viša stručna savjetnica u Ministarstvu **Ivana Fakac**. O ovom pitanju predstavnice Ministarstva i lektor hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu dr. sc. **Tomislav Čužić** razgovarali su s predstavnicima HNV-a – savjetnicom predsjednika **Jasnom Vojnić**, dopredsjednicom Odbora za obrazovanje **Margaretom Uršal** i predsjednikom Izvršnog odbora **Darkom Sarićem Lukendićem** te zastupnikom u republičkoj skupštini **Tomislavom Žigmanovim**.

Lektorat je veoma važan za hrvatsku zajednicu u Srbiji, jer time započinje njezina participacija u sustavu visokoškolskog obrazovanja, kaže jedan od sudionika sastanka Darko Sarić Lukendić.

»Lektorat je samo korak u realizaciji krajnjeg cilja, a to je osnatak Katedre za hrvatski jezik pri novosadskom Sveučilištu, što je prepoznato i kao jedna od aktivnosti u Akcijskom planu za ostvarivanje prava nacionalnih manjina vezanom za Poglavlje 23. Lektorat bi isprva trebao osigurati stjecanje jezičnih kompetencija nastavnog kadra koji već radi u nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji – od predškolske, preko osnovnoškolske do srednjoškolske razine. Potoži interes i da polaznici nastave budu i osobe koje se bave informiranjem na hrvatskom jeziku«, kaže Sarić Lukendić.

On dodaje kako ustrojavanje Lektorata podrazumijeva niz administrativnih i tehničkih predradnji. »Ustrojavanje novog sustava podrazumijeva niz radnji kako bi nastava mogla otpočeti. Program nastave bi trebao biti usvojen ovih dana i ako se to dogodi, vjerujemo da bi nastava mogla otpočeti već u drugom semestru ove školske godine. Ima tu i niz administrativnih i tehničkih pitanja, od prostorija gdje će se izvoditi nastava do nekih drugih«, kaže Sarić Lukendić dodajući kako će se pri uspostavi Lektorata koristiti pozitivni primjeri iz prakse drugih nacionalnih manjina – Mađara, Slovaka, Rusina i Rumunja – koje imaju svoje katedre već više desetljeća.

Podsjetimo, Memorandum o osnivanju Lektorata hrvatskog jezika i književnosti potpisan je sredinom lipnja u Rektoratu novosadskog Sveučilišta, a ovaj dokument, među ostalim, potpisali su i najviši dužnosnici ministarstava obrazovanja i znanosti Hrvatske i Srbije.

D. B. P.

Geoffrey Nice: Šešelju bi se morao oduzeti zastupnički mandat

Nekadašnji tužitelj Haškog suda (ICTY) **Geoffrey Nice** izjavio je za *Radio Slobodna Europa* da je zapanjujuće kako srbijanska vlast nije ponudila nikakvo objašnjenje zbog čega lideru radikalna **Vojislavu Šešelju** nije oduzet zastupnički mandat.

»Ukoliko ne postoji valjan pravni osnov da se to ne učini, taj mandat bi mu se morao oduzeti«, rekao je Nice.

Šešelja je Haški sud osudio na desetogodišnju kaznu zatvora zbog poticanja deportacije i počinjenog progona Hrvata u mjestu Hrtkovci u Vojvodini 1992. godine.

Članak 88., stavak 3. Zakona o izboru narodnih zastupnika kaže da zastupniku prestaje mandat »ako je pravosnažnom sudskom odlukom osuđen na kaznu zatvora bezuvjetno u trajanju od najmanje šest mjeseci«, podsjeća RSE.

Činjenica da se Vojislavu Šešelju ne ukida zastupnički mandat »pokazuje da srpska vlast vjeruje da može napredovati prema Europskoj uniji, a da se ne osvrće mnogo ni na vlastite zakone, kao što se nije osvrćala ni na ratnu historiju Srbije koja je devedesetih kršila i međunarodno pravo«, ocjenjuje bivši haški tužitelj.

»To je i tužan primjer kako je veći državni interes da se zaštiti osuđeni za ratne zločine, nego žrtve njegovih zločina. Kako se to dogodilo, za mene je misterija. Kao što mi je i misterija u ime kojih to konkretnih političkih i geopolitičkih ciljeva zapadne sile pokazuju toliku toleranciju prema Srbiji koja se ne želi suočiti sa svojom ratnom prošlošću i, u ovom konkretnom slučaju, što

protuzakonito postupka dozvoljavajući Šešelju da i dalje bude zastupnik», kaže Geoffrey Nice.

H. R.

Fondacija Novi Sad 2021.

Platforma *PLU5* za promociju kulturne različitosti

Da Fondacija *Novi Sad 2021.* afirmira politiku kulturne raznolikosti u Novom Sadu i okolici potvrda je, kako navode iz Fondacije, platforma *PLU5* pokrenuta prošle godine koja svoju kulminaciju doživljava tijekom studenoga. Platforma obuhvaća četiri velike manifestacije koje se održavaju ovoga mjeseca: nedavno završeni Kazališni festival jezičnih manjina svijeta *Synergy*, Novosadski jazz festival (od 15. do 17. studenoga), Europsku konferenciju posvećenu manjinskim i lokalnim medijima (15. i 16. studenoga) te Multimedijalnu konferenciju suvremene ženske umjetnosti, teorije i aktivizma *K.A.T.* (od 19. studenoga do 1. prosinca).

Među ostalim, u okviru Novosadskog jazz festivala, publika će sutra (17. studenoga) imati priliku čuti tri big benda iz Ljubljane, Zagreba i Beograda koji će u prvom dijelu koncerta svirati zasebno da bi u drugom nastupili zajedno kao *Jumbo Big Band*. Kuriozitet je da će ova tri orkestra nakon 28 godina ponovno svirati zajedno.

Na otvorenju programa *K.A.T.* u ponedjeljak, 19. studenoga, u Galeriji ULUV-a performans će izvesti poznata hrvatska umjetnica **Vlasta Delimar**.

D. B. P.

U pripremi novi Zakon o državljanstvu Republike Hrvatske

Hrvatska radi na olakšavanju dobivanja državljanstva za svoje iseljenike. Naime, problem ne tako lakog stjecanja državljanstva istican je u puno navrata, a napokon se praktički pristupilo rješavanju ovoga problema. Prijedlog novog Zakona o hrvatskom državljanstvu Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske uputilo je u javnu raspravu. Pored ostalog, svatko tko ima hrvatskog pretka imat će pravo na državljanstvo.

Većina komentara u javnom prostoru svodi se na to kako treba pojednostaviti dobivanje hrvatskog državljanstva svima koji ga žele, a osobito hrvatskim iseljenicima i njihovim potomcima, bez obzira kad su se iselili. Kao jedan od glavnih razloga izmjena postojećeg Zakona, kako stoji u uvodu Prijedloga, jest inicijativa premijera **Andreja Plenkovića** pokrenuta radi afirmacije hrvatskog iseljeničtva kako bi se pomoglo u rješavanju demografskih pitanja kroz olakšan postupak dobivanja državljanstva za pripadnike hrvatskog naroda u inozemstvu te hrvatskih iseljenika.

Hrvati koji svoju narodnost dokazuju ispravama, aktivnostima u zaštiti prava i interesa hrvatskog naroda ili sudjelovanjem u hrvatskim kulturnim i drugim društvima ne mogu zatražiti držav-

ljanstvo jedino ako za to postoje sigurnosne zapreke. Dokazivanje pripadnosti hrvatskom narodu neće biti potrebno za osobe čijim je roditeljima takva pripadnost već nedvojbeno utvrđena.

U postojećem zakonu pravo na dobivanje državljanstva za potomke iseljenika i njihove bračne drugove ograničeno je na treći stupanj srodstva (praunuci), a u novom prijedlogu državljanstvo može zatražiti srodnik u ravnoj crti u bilo kojem koljenu. Također, predlaže se i ukidanje obveze da ta kategorija stranaca mora znati hrvatski jezik i poznavati hrvatsku kulturu.

Također, stranci će jednom godišnje davati svečane prisage. Svaki stranac kojem će biti odobreno stjecanje hrvatskog državljanstva u budućnosti će, u povodu obilježavanja određenog državnog blagdana, morati položiti svečanu prisegu.

Iseljenici kao glavne probleme ističu teško stjecanje državljanstva te nemogućnost ostvarivanja prava glasa. »Nažalost i dan danas ljudi moraju putovati tisućama kilometara kako bi glasovali, to je neprihvatljivo«, smatra **Ivan Grubešić** iz savjeta Vlade za Hrvate izvan RH.

U svijetu živi oko 3 milijuna iseljenih Hrvata. Najviše ih je u SAD-u, oko milijun i 200 tisuća, Argentini 250 tisuća, Australiji između 150 i 300 tisuća, Kanadi oko 200 tisuća, Čileu oko 150 tisuća. Hrvatska vlada ih sve planira okupiti u registru iseljenika. Kako bi ih privukla natrag, organizirat će im i ljetne škole jezika.

S. J.

Unaprjeđenje položaja Romkinja i Roma

Pokrajinski tajnik za socijalnu politiku, demografiju i ravnopravnost spolova **Predrag Vuletić** uručio je u srijedu ugovore predstavnicima lokalnih samouprava kojima su odobrena sredstva na dva natječaja za programe unaprjeđenja položaja Romkinja i Roma.

»Kako su problemi romske populacije najčešće ostavljeni lokalnim samoupravama da ih procijene i nađu rješenje, kroz projekte i sufinanciranje pokušavamo motivirati lokalne samouprave na rješavanje tih problema«, istaknuo je Vuletić.

Za angažiranje koordinatora za romska pitanja odobreno je pet projekata, u ukupnom iznosu od 1.200.000 dinara u općinama: Vršac, Senta, Bačka Palanka, Ruma i Novi Bečej.

»Angažiranjem koordinatora pokušavamo napraviti kontakt i posređujemo između pripadnika romske populacije i tijela uprave. Osim ovog, realiziran je i natječaj za izradu i realizaciju lokalnih akcijskih planova za unaprjeđenje položaja Roma u području stanovanja, u iznosu od 3.000.000 dinara, čime ćemo pokušati rješavati jedan od najčešćih problema romske populacije – stambeno pitanje«, rekao je Vuletić.

Ovogodišnjim natječajem sufinancirane su lokalne samouprave: Bački Petrovac, Senta, Srijemski Karlovci, Bačka Palanka, Pančevo, Kikinda i Subotica.

Pokrajinska zastupnica **Jelena Jovanović** je istaknula kako je na ovaj način lokalnim samoupravama omogućena dodatna podrška i istovremeno je predstavljen primjer partnerskog i odgovornog odnosa svih razina vlasti prema romskoj zajednici.

H. R.

U Šibeniku održana 2. sjednica Savjeta hrvatske Vlade za Hrvate izvan Hrvatske

Puno razloga za optimizam

Nakon 20 godina obećanja vide se pozitivni pomaci, kao što je najavljeno olakšanje stjecanja hrvatskog državljanstva te razni programi namijenjeni Hrvatima izvan domovine

Izmjene zakona o državljanstvu, gospodarstvo, investicije i konkurentnost, prekogranična suradnja i međunarodni kanal Hrvatske radio televizije (HRT) – bile su teme 2. sjednice Savjeta hrvatske Vlade za Hrvate izvan Hrvatske, koja je održana protekloga vikenda u Šibeniku. U pitanju je savjetodavno tijelo koje pruža pomoć Vladi u kreiranju i provedbi politika, aktivnosti i programa u odnosu na Hrvate izvan Hrvatske, a sastaje se najmanje jednom godišnje i raspravlja o provedbi Strategije i Zakona o odnosima Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske te drugim pitanjima od interesa za Hrvate u izvandomovinstvu. Ovo je bila druga sjednica drugog saziva Savjeta.

Pozitivni pomaci

Kako prenosi Hina, predsjednik Savjeta za Hrvate izvan Hrvatske **Ivan Grbešić** ocijenio je da Hrvati izvan Hrvatske imaju razloga za optimizam, jer se nakon 20 godina raznih obećanja vide pozitivni pomaci.

»Nakon 20 godina praznih obećanja, Hrvati izvan Hrvatske žele promjene i pozitivne rezultate. Vidimo da ima pozitivnih pomaka, kao na primjer prijedlog izmjena zakona o državljanstvu, registar Hrvata izvan Hrvatske i razni programi za učenje hrvatskog jezika i povezivanje s hrvatskim identitetom. Ima još i niz otvorenih pitanja, a najviše nas brine položaj Hrvata u BiH. Nedjeljivost Hrvata je i ustavno zaštićena, stoga mislimo da imamo pravo, ali i dužnost pomoći našim pripadnicima u BiH«, kazao je Grbešić.

Ocijenio je da su na dvodnevnoj sjednici postigli dijalog, što je, kaže, vrlo bitno.

»Prije se čulo, ali se nije slušalo«, dodao je te istaknuo pozitivne izmjene u stjecanju državljanstva, uspjehe ulaganja u Hrvatskoj obitelji **Lukšić**, **Sertić** i **Grgić** koji su došli u Hrvatsku i tu uložili kapital.

»Od njih i njihovih iskustava moramo učiti«, zaključio je Grbešić.

Dobra suradnja s Vladom

Ivan Grbešić je naglasio kako je sretan zbog dobre suradnje s aktualnom Vladom RH jer im se ciljevi podudaraju, ali i kako smatra da se promjene događaju presporo.

Kako prenosi Hina, potpredsjednica hrvatske Vlade **Marija Pejčinović Burić** je rekla kako je osnaživanje jedinstva iseljenih Hrvata zadaća svih.

»Ovo danas je potvrda našeg zajedništva i povezanosti... Veže nas zajednička domovina, zajednički identitet, jezik, povijest, kulturna baština i naša vjera. Ta povezanost osjeća se i u radu ovog saziva Vlade«, kazala je i istaknula kako su upravo Hrvati izvan Hrvatske u najtežim trenucima, kao u zauzimanju za hrvatsku slobodu i neovisnost te međunarodno priznanje, imali iznimnu ulogu, kako neposredno tako i na niz drugih načina.

»Ta predanost i danas traje u mnogim pitanjima važnima za Hrvatsku. Vlada **Andreja Plenkovića** od početka mandata svim se naporima trudi raditi na unaprjeđenju suradnje i daljnjem povezivanju domovinske i iseljene Hrvatske. Posebno se zalažemo na prava Hrvata u europskim zemljama, a naš ključni vanjskopolitički prioritet je jačanje hrvatskog naroda u BiH. Tim pitanjem mnogi od nas se bavimo svaki dan«, kazala je Pejčinović Burić.

Dodala je da je važno pitanje i Zakon o državljanstvu, koji je u proceduri, a kojim se nadaju dati odgovor na puno otvorenih pitanja iseljenih Hrvata.

Projekti Središnjeg ureda

Na sjednici su predstavljeni i projekti Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i aktivnosti vezane uz unaprjeđenje Strategije o odnosima Hrvatske s Hrvatima u izvan-domovinstvu. Državni tajnik Središnjeg državnog ureda **Zvonko Milas** naglasio je da će ti projekti pomoći u povezivanju »globalne hrvatske obitelji diljem svijeta« te da vidi puno razloga za optimizam.

Posebno je naglasio važnost pilot projekta Registar hrvatskih subjekata izvan Hrvatske koji ima za cilj povezivanje svih Hrvata gdje god živjeli, kao i novog Zakona o hrvatskom državljanstvu, te iskorak koji se odnosi na obrazovanje – posebne upisne kvote osigurane na fakultetima Sveučilišta u Zagrebu te projekt suradnje osnovnih škola *Korijeni*. Milas je najavio i edukativni program – *Ljetna škola Domovina* koji je namijenjen mladim generacijama u hrvatskom iseljentištvu, a prva generacija polaznika očekuje se 2019. godine.

»Svi projekti i sva dostignuća nastali su temeljem volje, truda, rada i partnerskog odnosa svih nas, pri čemu su zajedničke inicijative neizostavni dijelovi svakog pokrenutog i realiziranog posla, a ujedinjeni u tom zajedništvu možemo nastaviti graditi našu hrvatsku, svjetsku priču«, naglasio je Milas te ocijenio važnim što se na skupu razgovaralo otvoreno, prijateljski i partnerski, uz povjerenje, angažirano za zajednički cilj.

Sjednici Savjeta prisustvovala je i ministrica kulture **Nina Obuljen Koržinek**. Članovi Savjeta su prigodom boravka u Šibeniku imali priliku susresti se s gradonačelnikom toga grada **Željkom Burićem** i župnikom don **Krešom Matešom**. Uz obilazak grada i kulturno-povijesnih znamenitosti, za sudionike je priređen i prigodni program u tamošnjem Hrvatskom narodnom kazalištu.

Lakše do državljanstva

U radu Savjeta za Hrvate izvan Hrvatske sudjeluju i Hrvati iz Srbije, s troje članova, koji su također sudjelovali u radu sjednice u Šibeniku. To su: **Snežana Periškić** iz Monoštora, **Darko Sarić Lukendić** iz Subotice i **Krunoslav Đaković** iz Srijemske Mitrovice.

Krunoslav Đaković kaže za HR kako je dio Savjeta koji se sastoji od autohtonih manjinskih zajednica u Europi, a gdje spadaju i Hrvati iz Srbije, ranije u lipnju imao sastanak u Bratislavi gdje su usuglasili stajališta o problemima tih zajednica. Ovo su učinili kako bi na sjednicu Savjeta došli pripremljeni, što se, kako navodi, pokazalo korisnim.

»Program same sjednice je bio obiman, možda i preobiman, ali to je i razumljivo s obzirom na to da se Savjet sastaje samo jednom godišnje. Prvi dan smo čuli brojna izlaganja različitih državnih predstavnika. Od ovoga dijela Hrvatima u Srbiji sigurno će biti najzanimljivije informacije o izmjenama Zakona o državljanstvu koje će biti usvojene iduće godine. Tu je na prvom mjestu ubrzanje postupka stjecanja hrvatskog državljanstva koji ne bi smio trajati dulje od šest mjeseci. Postupak dokazivanja pripadnosti hrvatskom narodu bi se trebao uprostiti. Uvest će se mogućnost da ukoliko roditelji traže državljanstvo za sebe u isto vrijeme mogu

Predstavnici Hrvata iz Srbije – Darko Sarić Lukendić, Snežana Periškić i Krunoslav Đaković

tražiti i državljanstvo za svoju djecu, temeljem papira za roditelje. Također, ukinut će se restrikcija za dobivanje državljanstva za djecu čiji roditelji u trenutku rođenja djeteta nisu imali hrvatsko državljanstvo. Po izmjenama u zakonu, djeca će se moći upisati u hrvatsko državljanstvo (bez dokazivanja pripadnosti hrvatskom narodu) ako im roditelji imaju hrvatsko državljanstvo (bez obzira kad su roditelji stekli državljanstvo) sve do svoje 21. godine. Na ovaj način će i punoljetna djeca moći sama za sebe ovo tražiti ako su roditelji propustili to učiniti za njih do njihove 18. godine«, pojašnjava naš sugovornik.

Provedba međudržavnih sporazuma

U dijelu sjednice u kojem su predstavnici Hrvata iz cijelog svijeta iznosili svoje probleme i prijedloge, predstavnici hrvatske manjine u Europi (a što vrijedi i za Hrvate u Srbiji) posebno su istaknuli tri zahtjeva: da se Hrvatska, kao članica Europske unije, više založi za provedbu međudržavnih sporazuma o zaštiti manjina, posebno u Srbiji, da predstavnici Hrvatske kada posjećuju države u kojima žive manjine obvezno kontaktiraju i sa sobom vode i predstavnike domicilnih Hrvata te da javnost u Hrvatskoj bude više informirana o Hrvatima izvan Hrvatske, kroz informiranje i nastavne programe.

Krunoslav Đaković ističe kako je Savjet, iako samo savjetodavno tijelo, važan dio života hrvatske zajednice u svijetu.

»Kroz ove se sjednice ne samo savjetuje Vlada Hrvatske nego se i razmjenjuju iskustva i načini rješavanja problema koje Hrvati imaju izvan Hrvatske, a njih je mnogo i često su slični. Nadam se da ćemo kroz rad Savjeta uspjeti poboljšati položaj Hrvata u cijelom svijetu, i u Srbiji. Neki rezultati će uskoro biti već vidljivi, jer izmjene zakona o hrvatskom državljanstvu su pokrenute upravo na prijedlog Savjeta. Nadam se da će vremenom Savjet biti još učinkovitiji, jer glas jedne skupine koja se bavi pitanjima Hrvata iz cijelog svijeta sigurno je jači od glasova pojedinaca«, navodi Đaković.

D. B. P.

Manjinska prava nisu kupovina luftbalona

Nakon završenih elektorskih izbora za novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća, objavljen je tekst o tim izborima na portalu *Autonomije* s naslovom – »Izbori za HNV: Sve poluge vlasti u rukama jednog čovjeka«. U zaglavlju teksta se navodi i sljedeće: »Očigledno je da DSHV želi preuzeti sve poluge hrvatske zajednice u Srbiji« i zatim autor **Darko Šper** tvrdi: »Izborima za Hrvatsko nacionalno vijeće u Srbiji zaokružena je dominacija i utjecaj na hrvatsku zajednicu **Tomislava Žigmanova** i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, čiji je on predsjednik«. Za početak, upitajmo se zašto umjesto »bombastičnog« naslova autor nije u naslovu istaknuo veliki trud i

U »tuđim cipelama«

Jedna od vještina bez koje se ni novinarski posao ne može raditi je vještina sagledavanja problema iz različitih perspektiva, pa tako i vještina razumijevanja tuđih potreba – jednostavno rečeno: staviti se u »tuđe cipele«, pogotovu onih, koje možda i ne razumijemo. To nije lako i zbog toga je novinarski posao zahtjevan. No, ako su nam naše glave u našem trajnom vlasništvu, onda bi se osim »tuđih cipela« trebali i brinuti o sadržaju naših glava.

Dolazimo i do pitanja je li postojanje HNV-a važno? Ako netko misli da nije, interesiralo bi me da argumentirano iznese zbog čega tako misli? U tijeku prikupljanja potpisa potpore

angažman DSHV-a prilikom organiziranja ovjere potpisa birača za HNV kod javnih bilježnika i naglasio složenost te procedure i administrativne poteškoće.

Pa, jesam li ja mogao, čak i uz pomoć Darka Špera, organizirati i uspješno provesti potpise potpore za elektore? I trebam li sad crtati kako je bio u pitanju veoma složen posao? Za one koji možda to ne znaju, ali su se mogli raspitati, prikupljanje potpisa za elektore ne znači sjedenje u stolici i evidentiranje. Ovjera potpisa u organizacijskom smislu je bila komplicirana, jer se vršila uz nazočnost bilježnika koji nisu u svakoj sekundi dostupni. Plus, neki od onih, koji su htjeli dati potpis potpore, morali su se prvo upisati u Poseban birački popis hrvatske nacionalne manjine. Dakle, procedura za ovjeru potpisa potpore nije bila jednostavna, nešto što dolazi samo po sebi, nego je zahtijevala angažman i rad elektora, udruga s hrvatskim predznakom, članova DSHV-a i spomenutog predsjednika stranke Tomislava Žigmanova.

elektorima dogodio se i poziv na bojkot. Zbog čega? U slučaju neslaganja s programom liste *HRvati ZAJedno* koju je podržao i DSHV, izvolite gospodo, mogli ste sudjelovati na ovim izborima s vašom listom, vašim programima i elektorima. Toga nije bilo. I da ne bude zabune: ne mislim da je dobro kada na izborima, u ovom slučaju za HNV, nema relevantnog takmaca. Upravo je to činjenica u svezi koje se mora zamisliti i predsjednik stranke Žigmanov. Naravno, ne u smislu da on vodi brigu o formiranju oporbe, to bi bilo suludo, nego u smislu jednog šireg konteksta, kada dolazimo do vještine sagledavanja problema iz različitih perspektiva, jer ne živimo u getu.

Mnogi građani su mislili kako nakon petolistopadskih promjena dolaze suštinske društvene promjene i da je moguće nešto promijeniti. Nove generacije, nakon tih demokratskih promjena, stasavale su ipak u atmosferi razočaranja. Dogodila se re-

zignacija, kod mnogih mladih je zavladao stav kako je politika nečasno zanimanje i da se zapravo nikad ništa neće promijeniti. Mladi su postali nezainteresirani za društvo i politiku, što bi ovdašnje društvo trebalo itekako zabrinuti. To je i jedan od razloga zbog čega je sve više emigranata iz Srbije koji se sele u potrazi za poslom i znanjem. Među njima su i ovdašnji Hrvati.

»Politika me ne zanima«

Političkih reakcija na tu činjenicu bi trebalo biti i od strane DSHV-a, kao sudionika političke prakse ove države, kako ne bi došli, među ostalim, i u situaciju još veće nezainteresiranosti i do još više izjava naših sunarodnjaka kako ih politika ne zanima koje ste mogli pročitati i u prošlom broju našeg tjednika, kao i u situaciju još težeg prikupljanja potpisa potpore, a o mogućnostima oporbe u takvom kontekstu da i ne govorim, kao o mogućnosti razvoja kvalitetnog rada HNV-a. Izgradnjom i forsiranjem političkog ozračja u kojem će politika interesirati ljude trebao bi se baviti i Žigmanov. Ogroman posao, zar ne?

Nakon izbora, iz nekih hrvatskih udruga čuli su se glasovi kako je razlog njihovog apstiniranja u izborima za HNV bio taj što se ne bave politikom nego kulturom. HNV se treba baviti prema zakonskim ovlastima unaprjeđenjem svoje zajednice u područjima kulture, obrazovanja, informiranja i uporabe materinskog jezika, a političko djelovanje je »kao« omogućeeno u političkoj areni. E sad, navedena područja djelovanja manjinskih vijeća nisu sadržaji šarenih luftbalona, nego i sadržaji jednog društva, konkretno i srbijanskog, a time i politike.

Ovoga puta osvrnuo sam se na segment nužnosti djelovanja DSHV-a prilikom prikupljanja potpisa i nisam dogurao dalje od komentara naslova spomenutog novinarskog teksta Darka Špera, ali karakteri cure, tekst se mora završavati, što ne znači da nastavka neće biti.

Taman dok ne popijem nekoliko litara »kafučina«, samo da me ne vidi netko iz predsjednikove stranke kako dangubim, dok tračam. Ma ne one Žigmanova, nego onoga koji »ni ne zna što je kapučino«.

Zvonko Sarić

Brošura o Dužijanci

Dužijanca – svečanost završetka žetvenih radova naslov je brošure o ovoj subotičkoj manifestaciji koju su objavili njezini organizatori, UBH Dužijanca iz Subotice. Brošura je tiskana u 5.000 primjeraka a sadrži informacije na hrvatskom, srpskom, mađarskom i engleskom jeziku. Kao promotivni materijal, bit će dijeljena na manifestacijama te udruge ali i drugim značajnim skupovima.

»Vjerujemo da će ova brošurica pomoći boljem upoznavanju i prepoznavanju naše Udruge i naših manifestacija u projektu Dužijanca«, priopćili su iz UBH Dužijanca. »Na brošuri je naznačena adresa facebook-stranice naše Udruge, e-mail adresa, kao i kontakt telefon na kojem se mogu dobiti opširnije informacije. Brošuru će dakako i dalje pratiti cjeloviti

program naše manifestacije koji smo i do sada redovito tiskali uoči blagdana sv. Marka (25. 4.) kada svake godine blagoslovom žita na parceli određenoj za Takmičenje risara započinje Dužijanca te godine.«

Prigodni tekst u brošuri pod naslovom *Pokretni muzej bunjevačkih Hrvata na ulicama Subotice* napisala je **Nevena Mlinko**. Brošura je tiskana uz potporu Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice kao i uz potporu tiskare *Rotografika*.

D. B. P.

Ispravak netočne informacije

U prošlom broju našega tjednika (br. 812), u tekstu *Težak put do elektora* objavili smo netočnu informaciju da je **Goran Kaurić** iz Zrenjanina prvi elektor s područja Banata u povijesti izbora za HNV. Kaurić jeste prvi vijećnik iz Banata u povijesti izbora za HNV-a, no nije i prvi elektor s toga područja. Prvi elektor iz Banata bio je **Milan Ercegovic** iz Banatskog Novog Sela i to na prvoj elektorskoj skupštini 2002. godine. Na izborima za HNV 2010. godine sudjelovala su dvojica elektora iz Banata – **Josip Mihajlić** i **Željko Terzić** iz Pančeva, a na izborima 2014. sudjelovao je **Petar Horvat** iz Opova.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETIM RJEŠENJIMA KOJIMA JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJE O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 6. i 7. 11. 2018. godine nositelju projekta TELEKOM SRBIJA ad Beograd, Takovska br. 2, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umjetnosti br. 16/a, je dana suglasnost na studije o procjeni utjecaja na životnu sredinu projekata:

1. Bazne stanice mobilne telefonije STARI ŽEDNIK SU03/SUU03/SUO03 u Novom Žedniku, na katastarskoj parceli 4443 KO Žednik, Radoja Vujoševića bb, Novi Žednik (45.941662°, 19.668235°).
2. Bazne stanice mobilne telefonije SU37, SUU37, SUO37 – PALIĆ 2 na katastarskoj parceli 1612/5 KO Palić, Ulica Vikend naselje bb – krovni deo vodotornja, Palić (46.086720°, 19.767363°). Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na sajtu Grada Subotice na internet adresi: (www.subotica.rs odjeljak Životna sredina/Oglasna tabla).

Beogradska nadbiskupija obilježila Godinu zajedništva i 100. godišnjicu od završetka Prvog svjetskog rata

Bez praštanja postajemo robovi prošlosti

»Mi moramo stalno čistiti naše uspomene na prošlost kako bismo bolje upoznali istinu. Ali mi i teške trenutke prošlosti možemo preobraziti samo ako nakon spoznaje istine praštamo jedni drugima i započnemo novi život«, kazao je beogradski nadbiskup mons. Stanislav Hočevar

U povodu obilježavanja završetka *Godine zajedništva* i 100. godišnjice od završetka Prvog svjetskog rata, Beogradska nadbiskupija je od 9. do 11. studenoga održala trodnevni kulturno-religijski program. Prvog dana, 9. studenoga, održana je međunarodna konferencija »Europski identitet u službi zajedničkog i sveopćeg traženja« kako bi se iz »filozofije« ratova pronašao put u filozofiji mira, pomirenja i pozitivne suradnje u miru. Istoga dana predstavnici vjerskih zajednica u Srbiji potpisali su *Poruke mira* u kojoj su, među ostalim, pozvali sve odgovorne za države i narode Europe da više nikada ne dozvole da se prožeti predajom judeo-kršćanske duhovnosti i islamske trajne vjere među sobom zaraze mržnjom, da se ponižavaju i samouništavaju totalitarnim ideologijama.

Molitva za pomirenje i mir

Drugog dana svečanosti, 10. studenoga, u katedralnoj crkvi Uspenja Blažene Djevice Marije u Beogradu, uz nazočnost velikog broja vjernika, visokih dužnosnika, veleposlanika različitih

država Europe, predstavnika Vlade Srbije, vojnih atašea, održano je svečano euharistijsko slavlje bogoslužjenja za mir, pomirenje i pravdu među narodima. Svečanu misu predvodio je bečki nadbiskup kardinal **Cristoph Schonborn** uz sasluživanje domaćina mons. **Stanislava Hočevara**, apostolskog nuncija u Beogradu **Luciana Surianija** i svih biskupa s teritorija Srbije, Banja Luke i Đakova. Sve nazočne tom prigodom pozdravio je i uputio riječi zahvale beogradski nadbiskup mons. Hočevar, ističući važnost obilježavanja tog jubileja.

»Obilježavanje stogodišnjice od završetka Prvog svjetskog rata u Beogradu euharistijskim slavljem dobija svaku pohvalu i našu zajedničku radost. Danas vojna muzika ne zove više u rat nego u pomirenje. Naša crkva Beogradske nadbiskupije moli za pomirenje, za mir i za pravdu među nama, u čitavoj Europi i čitavom svijetu«, kazao je nadbiskup Hočevar dodajući:

»Mi moramo stalno čistiti naše uspomene na prošlost kako bismo bolje upoznali istinu. Ali mi i teške trenutke prošlosti možemo preobraziti samo ako nakon spoznaje istine praštamo jedni drugima i započnemo novi život. Bez praštanja, mi postajemo

robovi prošlosti. S praštanjem možemo ići u budućnost. To i želim svim vjernicima: da se mole za to, da zajedno radimo na tome, jer mi imamo budućnost. Mi nismo sinovi prošlosti, nego smo djeca budućnosti«, kazao je beogradski nadbiskup.

Zajednička povijest

Obraćajući se medijima kardinal Schonborn je posebno naglasio da svečanost u Beogradu ima simbolično značenje, jer pokazuje kako jedni drugima pružamo ruku pomirenja.

»Meni je vrlo važno da nakon sto godina ovdje gdje je počeo Prvi svjetski rat sjedimo za istim stolom i možemo jedni drugima pružiti ruku pomirenja, kako bismo zajedno tražili putove pravедnosti u ovom našem svijetu. Ali mi moramo gledati naprijed, a ne samo natrag. Pitanje je kamo ide europski put dalje. Nakon Drugog svjetskog rata bilo je velikih zalaganja da bi se našao zajednički put naroda u Europi. Katolička Crkva je uvijek vrlo snažno podržavala i podupirala put pomirenja i integracije Europe, a upravo je Europa kontinent pomirenja«, kazao je Schonborn, ističući da je u Europi potrebno napisati riječi o zajedničkoj povijesti.

»U Beču smo pokrenuli jedan projekt koji traje već godinama. Riječ je o projektu fondacije *Prooriente – Za isto*. U tom znanstvenom projektu rade zajedno povjesničari iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Austrije. Na taj način predstavljamo našu povijest, kako se ona piše ovdje, a kako tamo. Nužno je napisati riječi o zajedničkoj povijesti. Europa je vrlo bogata u svojoj različitosti. Ja sam vrlo rado Austrijanac, ali sam jednako tako rado i Europljanin. To uopće ne može biti jedno protiv drugoga. Iznimno je važna suradnja između različitosti i jedinstva a ono što je možda najteže jest potreba za jednom zajedničkom platformom.....

formom vrijednosti. Što je nama u Europi vrijednost bez koje ne možemo? Vjerujem da je nama naša kršćanska dužnost da se zajedno možemo suočiti s tim poteškoćama i jedino ih tako možemo zajedno prevladati«, kazao je bečki nadbiskup, dodajući da je kao Austrijanac više zabrinut zbog nacionalizma, ali ne i zbog patriotizma i uputio je poruku nacionalnim manjinama u Srbiji: »U svakoj zemlji vrlo je važno kako država tretira nacionalne manjine. Mi u Austriji imamo manjine kao što su slovenska, srpska i hrvatska. Moja želja je da nacionalne manjine u Srbiji imaju dobar tretman«.

Nikad bliskiji

Na konferenciji za novinare ministar vanjskih poslova **Ivica Dačić** je istaknuo kako mu je velika čast što je na poziv beogradskog nadbiskupa Hočevara zajednički obilježena 100. godišnjica od završetka Prvog svjetskog rata.

»Ponosan sam što smo danas pružanjem ruke odali počast svim žrtvama u Velikom ratu i podsjetili se da nam je jedan zajednički put – put razumijevanja i opraštanja. Duboko sam uvjeren da ćemo i u budućim zajedničkim naporima nastojati da očuvamo mir i stabilnost kao što smo uspjeli nesuglasice, koje su sada iza nas, uspješno prevladati. Povijesni susret poglavara naše dvije Crkve 2016. godine, dokaz je da pravoslavni i katolički svijet nikada nisu bili tako bliski. Sveta Stolica i do sada je u pogledu zabrinutosti za sudbinu kršćanskog i duhovnog kulturnog naslijeđa na Kosovu ispoljavala primjerenu odgovornost Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi. Prvi svjetski rat bio je kataklizma europskih i svjetskih razmjera. Danas, iz ove perspektive, svi smo poraženi. To je bio rat svih naših naroda čiji smo predstavnici. Želim da na ovaj simbolički način u ime Vlade Srbije i u ime Srbije pružimo ruke jedni drugima u znak sjećanja na sve žrtve koje su bile u ratu prije 100 godina s jednom porukom: da se to više nikada ne dogodi«, istaknuo je Dačić.

Posljednjeg dana svečanosti, 11. studenoga, blagoslovljen je župni dom, gdje će biti položene moći sv. **Ivana Pavla II.**

S. D.

U interesu Srbije

Jedno od pitanja novinara odnosilo se na to hoće li ceremonija u Beogradu pridonijeti skorom dolasku pape **Franje** u Srbiju. Odgovore su dali i kardinal Schonborn i ministar Dačić.

»To bismo trebali pitati samog papu Franju. Nema nikakav nalog pape po ovom pitanju, ali imam nalog koji mi nalaže moje srce kao Austrijanca. Imamo zajedničku povijest na ovim prostorima i vrlo mi je stalo do pomirenja.«

Ministar Dačić je istaknuo da je svoj stav po tom pitanju iznosio više puta.

»Smatram da bi to bilo korisno za Srbiju i za srpski narod. Mi često odnose sa Svetom Stolicom gledamo kroz probleme koji su se ticali crkve u Hrvatskoj, Drugog svjetskog rata... Mislim da je ovo pitanje univerzalnog karaktera i odnosi sa Svetom Stolicom daleko prevazilaze to pitanje. I zato bi bilo dobro da postoje kontakti, sastanci i predstavnika Srpske Pravoslavne Crkve sa Svetom Stolicom. Što se tiče interesa srpskog naroda i Srbije, mislim da bi sve to bilo korisno«, kazao je Dačić.

Milorad Stojnić, predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević*, Bereg

Uspjeli smo pomiriti naizgled nepomirljive struje

*Spoj iskustva starijih i pozitivne energije mladih odličan je recept za uspješan rad * Od vodećih, htjeli mi to priznati ili ne, ovise i dotacije i uposlenja i što sve ne * Kao da u ovoj državi nema volje za zaustavljanje odljeva naše mladosti i pameti, kao da je došlo neko novo vrijeme i neki čudni ljudi*

Intervju vodio: Ivan Andrašić

Dvadesetčetverogodišnji **Milorad Stojnić**, za prijatelje Miki, po obrazovanju je frizer i PTT tehničar, a ljetos je upisao Teološko-katehetski institut u Subotici. U tekućem mandatu je predsjednik HKPD-a *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega osnovanog prije 91 godine.

HR **Jedna od najstarijih hrvatskih udruga u Vojvodini diči se s najmlađim predsjednikom. Kako to funkcionira?**

Jako dobro. Imamo šezdesetak članova, vrlo aktivnih i ne bih se usudio dijeliti ih po dobnim kategorijama. Najbitniji su rad i rezultati toga rada, manje je bitno ima li dobar aktivist šesnaest ili šezdeset godina. U udruzi sam još od dječjeg vrtića, odrastao sam uz današnje članove srednje i starije dobi, pa sam se nekako i srodio s njima. Kad su me na izbornoj skupštini predložili za predsjednika, nisam se niti trenutka premissljao, imao sam povjerenja i u sebe i u predložene suradnike. Pokazalo se da je spoj iskustva starijih i pozitivne energije mladih odličan recept za uspješan rad.

HR **Od kada ste član Kranjčevića i kakav je bio Vaš put do pozicije predsjednika?**

Kako nalažu stari bereški običaji, član *Kranjčevića* sam od vrtića. Majka me je odvela u KUD, veli: »jeste, kad si spreman za vrtić, spreman si i za folklor«. Volio sam se odijevati u nošnju, ta ljubav me ne napušta ni danas. Put do dužnosti predsjednika vodio me je postupno. Uspješno sam nastupao u folklornoj sekciji, ali sam i

promatrao što se događa glede prilično čestih međusobnih sukoba i promjena dužnosnika, stjecao vlastite zaključke što je bilo dobro a što nije u njihovom radu, može li se bolje. Jednostavno, kroz sve ove godine stjecanjem iskustva izgrađivao sam profil predsjednika kakav sam sada. Nakon dvije godine odsustva iz Berega i iz udruge vratio sam se i za ponovni početak se primio vođenja dječje folklorne skupine. Bili smo zapaženi, uspješni na smotrama, nastupima, a zbog mogega zalaganja i dobrih rezultata članovi su mi na izbornoj skupštini jednoglasno ukazali povjerenje.

HR **S početkom Vašega mandata na poziciji predsjednika poklopilo se i osjetno, mnogi kažu iznenađujuće intenziviranje rada udruge. Kako?**

Jednostavno, nastavio sam davati sebe prihvaćenoj dužnosti, kao da sam samo nastavio rad intenzitetom kojim sam do tada radio s djecom. Kroz veliko zalaganje cjelokupnog članstva i borbu sa svim i svačim, s unutarnjim i vanjskim čimbenicima, moji suradnici i ja smo postizali sve bolje rezultate. Uspjeli smo pomiriti neke naizgled nepomirljive struje, bio je to najveći dobitak za udruhu. U početku mandata bilo nam je jako teško, brzo sam shvatio da, ukoliko želim uraditi planirano, udruzi moram dati cijeloga sebe, uz pun angažman svih suradnika. To je, jednostavno, ljubav i tu nema nikakvih kompromisa. Takvim radom, međusobnim poštovanjem i pomaganjem brzo smo zauzeli pozicije koje *Kranjčević* zaslužuje!

HR Pored posvećenosti kulturi i očuvanju tradicijske baštine Berešci Vas znaju i kao iskrenog vjernika od malih nogu. Oni koji Vas ne poznaju dovoljno, u nedoumici su, zbog imena i prezimena, jeste li uopće pripadnik hrvatske nacionalne i katoličke zajednice. Što biste im odgovorili?

Moj odgovor svima bio bi isti. Na prvom mjestu sam čovjek, pa tek onda Hrvat i katolik. Od malih nogu sam svim srcem i dušom u folkloru, a isto tako i u crkvi. Odrastao sam uz našega župnika **Davora Kovačevića**, a i danas smo veliki prijatelji. Kod župnika sam ministrant od pete godine, do sada. Od prije nekog vremena sam i sakristan. Za sve potrebe naše župe i župljana uvijek sam tu, na raspolaganju svima. Nakon osmog razreda želio sam poći u sjemenište, skupa s mojim kolegom i dobrim prijateljem **Danijelom Katačićem**. On je završio studije i dogođine će slaviti mladu misu, a mene je život odveo na neku drugu stranu. Na kušnji sam bio sve do ove godine. U kolovozu sam prelomio i odlučio upisati Teološko-katehetski institut u Subotici. Sada je preda mnom još višegodišnje školovanje, tako da je sve u Božjim rukama.

HR U tekućem mandatu ste i član Savjeta MZ Bereg. Kakav je Vaš angažman u tom tijelu lokalne uprave?

Član Savjeta bio sam i u prethodnom mandatu, tako da za mene to nije ništa novo. Sada sam, bez obzira na mladost, jedan od iskusnijih dužnosnika, a vremenom sam se profilirao za rad, da ne kažem vođenje brige o kulturi u našem mjestu. Sve što radim fantastično se uklapa i u moja stremljenja da podignemo razinu rada **Kranjčevića**, ali i da osiguramo sredstva potrebna za realizaciju planiranoga. Tako mi se prepliće sve što radim kao lokalni dužnosnik s onim što radim kao volonterski djelatnik u mojoj udruzi. Mislim da je ovo idealan spoj, jer se u posljednjih godinu-dvije preko **Kranjčevića** nadaleko čulo za naše malo mjesto. Uostalom, svi mi članovi Savjeta međusobno smo se sporazumjeli da ćemo sve što radimo, raditi u interesu Berega.

HR Dugo ste bili izvan politike, a u Savjet ste izabrani na listi SNS-a. Što Vas je motiviralo na učlanjenje baš u tu stranku?

Pa, najiskrenije, nije to bila neka posebna motivacija, više plod praktičnog razmišljanja. Svjestan sam situacije u Srbiji, svjestan sam da će još dugo ostati kakva jeste. Ukoliko živim u malom mjestu poput našega, jednostavno se moraš prikloniti vodećima, jer je to na neki način i pitanje opstanka. Od vodećih, htjeli mi to priznati ili ne, ovisi i dotacije i uposlenja i što sve ne. U radu stranke baš i nisam aktivan, član sam samo formalno, ali nekom je valjda i to bilo bitno. Jednostavno, u politiku se baš i ne razumijem, a od obveza prema **Kranjčeviću** ne stignem se baviti bilo kojim drugim aktivnostima. Mislim i da u udruzi nema mjesta politici. Našim članovima ne sugeriramo ništa. Političko i vjersko opredjeljenje je intima svakog pojedinca i ne želimo na nikoga vršiti nikakav pritisak.

HR Kako se Vaše članstvo u vladajućoj stranci odražava na rad u **Kranjčeviću** i na Vaše vjerske aktivnosti?

Htjeli ili ne, moramo priznati da se ovaj moj potez izravno osjetio u **Kranjčeviću**. U puno navrata, kad već nismo vidjeli izlaza, od lokalnog SNS-a smo imali pomoć u financiranju troškova putovanja, u sufinanciranju naših manifestacija, osobito prigodom nabave opreme potrebne za rad udruge. Priznao to tko ili ne, bez te pomoći puno toga ne bismo mogli realizirati.

HR **Kranjčević** često gostuje u Hrvatskoj. Ima li, po Vašim zapažanjima, bitnijih razlika u radu između ondašnjih KUD-ova i KUD-ova naše nacionalne zajednice u Srbiji?

Bitnijih razlika nisam zapazio. I sami osjetimo da je u Srbiji kultura potisnuta na margine, a po riječima naših domaćina na mnogim gostovanjima u Hrvatskoj i kod njih je stanje identično. Mnogim manifestacijama doslovno prijeti gašenje zbog nedostatka sredstava. Glavnina aktivnosti dužnosnika svodi se na голу borbu za opstanak i očuvanje postignutog.

HR Koliko kvalitetnu suradnju ste uspjeli uspostaviti s institucijama kulture i pojedincima u Hrvatskoj?

Suradujemo s mnogim institucijama kulture u Hrvatskoj, od Posudionice i radionice narodnih nošnji u Zagrebu s ravnateljem prof. **Josipom Forjanom**, preko muzeja u Osijeku i Vinkovcima, do mnogih udruga od Osijeka do Splita i ostalih institucija koje podržavaju subjekte aktivne u očuvanje kulture i tradicijske baštine Hrvata izvan RH.

HR Postoji li na tim relacijama prostor za intenziviranje suradnje i na koji način ga, po Vama, iskoristiti?

Taj prostor svakako postoji. Za intenziviranje suradnje potrebni su češći i intenzivniji kontakti, potrebna je aktivna mreža terenskih suradnika, a moramo se intenzivnije uključiti i u rad institucija naše zajednice, koje surađuju s relevantnim institucijama iz matične domovine. U takav koordinirani rad morale bi se uključiti udruge sustavno, jer rad na terenu ne bi trebao ovisiti isključivo o aktivnostima nekoliko pojedinaca.

HR Mnogi KUD-ovi, osobito u seoskim sredinama šokačkog Podunavlja, posljednjih godina bilježe trend osipanja članstva, najviše pripadnika mlađih dobnih skupina. Što je, po Vama, razlog tomu?

Razlog je taj što polako, ali sigurno, nestajemo, gasimo se. Obitelji masovno odlaze na Zapad, kako mi Berešci kažemo, »trbušem za kruvom«. Kod ono malo mladih koji za sada ostaju, sve je manje zainteresiranosti za kulturu i tradicijsku baštinu. Uništava nas puno toga, od pametnih telefona do raznih rialiti programa. Teorijski, znamo da mlade treba motivirati, zadržati ih na ognjištima predaka, ali kako, danas više nitko ne zna. Ukoliko se i pojavi neki zgodan program, neka dobra ideja, za realizaciju nema sredstava. Kao da u ovoj državi nema volje za zaustavljanje odljeva naše mladosti i pameti. Jednostavno, došlo je neko novo vrijeme i neki čudni ljudi.

HR U kojim segmentima rada je budućnost KUD-ova na prostoru šokačkog Podunavlja?

Iskreno, bojim se da nam budućnost nije na zavidnoj razini. Opstanak nam je zajamčen dok ima starijih, odnosno pripadnika treće dobi. Mladi, ovi što tek stasavaju, samo su prolaznici. Nema tu velikih zadržavanja, nema više ni vjere u Boga. Na nama je da se molimo Bogu za neka ljepša vremena, da pomažemo jedni drugima što više možemo i da ne zaboravimo da nismo sami na ovom svijetu.

HR I na koncu, kako vidite svoju budućnost općenito u životu, a kako u vodama očuvanja tradicijske baštine?

Svoju budućnost vidim kao vjeroučitelja u bereškoj školi, s puno više djece nego što ih sad ima, a u vodama tradicijske baštine i dalje kao predsjednika udruge i borca za sve ono što odlikuje našu lijepu Šokadiju.

Potresan poziv pape Franje

Svjetski dan siromašnih – *Nedjelja Caritasa*

»Jadnik vapi, a Gospodin ga čuje«

Naš dragi sv. otac papa **Franjo** pred sobom uvijek ima jasan cilj: Bogo-Čovjeka Isusa Krista i Njegovo Kraljevstvo. A to znači da je sve odnose koji postoje u Tajni Presvetoga Trojstva moguće, barem inicijalno, zaživjeti i u ovome našem konkretnom svijetu. Između mene i tebe, brate i sestro... Između jednog i drugog naroda u ovom dijelu Europe. Moguće je živjeti s istinskim ljudskim dostojanstvom, moguće je živjeti u iskrenom međusobnom razumijevanju, solidarnosti, bratstvu.

Papa Franjo je svjestan da je siromaštvo – ali integralno gledano – najdelikatniji »lakmus-papir« svih naših odnosa. Upravo zato je, kao plod Godine milosrđa, na 33. nedjelju u crkvenoj godini – a to je nedjelja prije svečanosti Krista Kralja – ustanovio Svjetski dan siromašnih. Mi katolički biskupi iz Srbije odlučili smo da ta ista nedjelja bude ujedno i *Nedjelja Caritasa* (ove je godine to 18. studeni); između ostalog i zato što se tih dana sjećamo velikih svetaca koji su znali »sve dijeliti«. Pomislimo samo na sv. Martina (11. studenoga) ili sv. Elizabetu Ugarsku (17. studenoga). Treba reći da se aktualiziranje ili konkretiziranje papine vizije pokazuje kao idealno za naše okruženje. Tim više što su spomenuti sveci – sveci naše Pannonije.

Jedinstvena karizma pape Franje

Papa Franjo od samog početka svoga pontifikata pobuđuje iznenađenja. Od onda kad se na Trgu sv. Petra dirljivo naklonio okupljenom narodu i u njemu priznao posebnu duhovnu dimenziju, a sebe nazvao »rimskim biskupom«, pa do trenutka kad je mladoj muslimanki na Veliki četvrtak oprao noge. Svim tim znakovima pozvao je i mene i tebe, dragi čitatelju, da otkriješ i priznaš jednog jedinog Tvorca svega što postoji, a time i jednog jedinog Oca svakog bića koje postoji, pogotovo ljudskog bića. Vječni je Otac u smrt poslao – kakve li »lude« ljubavi! – svoga vlastitog Sina. I dok je Njegov Sin, Isus iz Nazareta, bio beskonačno svet i savršen, svako je ljudsko biće ograničeno i grešno. Da, kakve li »lude trgovine« ili »razmjene darova« Nebeskog Oca u spašavanju svih ljudi! A možeš li ti, brate i sestro, misliti drugačije nego što misli i djeluje tvoj Otac, tvoj Tvorac? Ako se On brine baš za sve, odakle tebi pravo da biraš osobe samo prema svojim simpatijama, po svojim emocijama ili prepoznajući i tražeći neke sličnosti s njima?

Papa je ustanovio Svjetski dan siromašnih upravo zato da bismo ti i ja neprestano otkrivali one najugroženije među nama.

A tko su ti najugroženiji među nama...? Sigurno nisu isključivo oni materijalno siromašni, bližnji koji žive u materijalnoj oskudici. Danas je mnogo strašnija duhovna, moralna, kulturna i socijalna oskudica. Recimo: kakvo li siromaštvo vlada na području poznavanja Boga, Crkve... Kako je teško odsustvo čežnje za jedinstvom kršćana... Te tako mi kršćani, umjesto da svijet povezujemo, neprestano tražimo razloge da se dijelimo, jedni druge isključujemo ili pak ne priznajemo. Kako strašno Krist trpi na križu današnje povijesti!

Papina karizma jest u tome da može izričito reći: te osobe koje zbog tolike neimaštine vapi, upravo te osobe imaju najprodorniji glas – njihov glas Otac posebno sluša i njima s posebnom ljubavlju odgovara. Povijest spasenja to potvrđuje: poziv Abrahamu da »stvari« novi narod, oslobođenje Izraela iz egipatskog ropstva, dolazak Isusa Krista na zemlju – kako su veličanstveni ti Božji odgovori! Bog uvijek oslobađa...

Ali papa Franjo tvrdi i ovo: upravo ti i takvi siromasi naši su najbolji učitelji; oni su pravi evangelizatori... Gledajući, naime, njihovo stanje i slušajući iskreno njihov vapaj, tek tako i mi otkrivamo Boga, Njegovu neopisivu ljubav koja sve daje, ali uvijek neprijetno i u skrovitosti. A mi ljudi obično ispisujemo velike plakate s iznosima koje smo udijelili drugima. Svuda moraju biti istaknuta

imena donatora... Služenje siromasima rado koristimo za promociju samih sebe. Siromasi su za nas tek nevažne stepenice da bi naš ja mogao biti prvi, da bi bio izabran ili postao popularan u medijima.

Braćo i sestre, pažljivo meditirajmo o Papinoj poruci za Nedjelju siromašnih pa ćemo postati novi ljudi.

Što nam je činiti?

Činimo ponajprije i ponajviše onda kad u sebi pronađemo pravi odnos prema tim pitanjima. Novi čovjek nužno će pronaći nove puteve. No, evo nekoliko mogućih koraka:

- svaka župa (ne samo župnik, nego svi do posljednjeg župljani) neka se okupi na slavlju Euharistije, s posebnom pažnjom potraži u svom okruženju najpotrebitije, dobro ih upozna, s njima se solidarizira i uspostavi novu kršćansku povezanost.

- ili se može povezati s onima koji mogu pomoći; s onima koji su sposobniji ili stručniji od nas za pomoć svima potrebitima. Svi mi možemo tražiti, osobito molitvom, načine takvog povezivanja da

tako dođu do izražaja svi oni koji vape za Bogom; a mi da ostanemo u pozadini.

Svi katolici u Srbiji mogu se putem *Caritasa* povezivati na poseban način, tako da na prvo mjesto ne stavljaju više sebe, svoju partikularnost, nego svoju tipičnu univerzalnost: vjeru, ljubav, jedinstvo, svjedočenje, apostolat, izgrađivanje nužnih struktura... Ako dopuštamo da nama vladaju samo partikularna mjerila, umjesto univerzalnih, time smo ponovno prouzrokovali novo siromaštvo, novu podijeljenost i fragmentiranost. Samo ako smo jedno, možemo i čuti glas »jadnika« i na pravi način odgovoriti na njegov vapaj. Lijepo je ako sve župe i sve biskupije pronađu načine da uzmognu što bolje predstaviti one koji imaju potreba i za njih prikupiti što više neophodnih sredstava. Na primjer, to su dobrotvorni koncerti, dražbe i slično.

Braćo i sestre, nadam se da ćemo naći načina kako bismo svi mogli biti u službi oslobađanja onih najpotrebitijih!

Mons. Stanislav Hočevar
Beogradski nadbiskup i metropolit
Predsjednik *Caritasa Srbije*

Poštovani!

Čast mi je pozvati Vas na svečanu proslavu
15. obljetnice osnutka HKPD-a „Jelačić“ Petrovaradin
koja će biti održana u nedjelju 25. studenoga 2018. godine.

Prigodni program

- Otvaranje retrospektivne izložbe o radu Društva
Spomen-dom bana Jelačića (Vladimira Nazora 3, Petrovaradin) u 18 sati
- Kulturno-umjetnički program članova Društva i gostiju
Dvorana Studija M (Ignjata Pavlasa 3) u 19.30 sati

Dobro nam došli!

Petar Pifat,
predsjednik HKPD-a „Jelačić“ Petrovaradin

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
„Hrvatski kulturni centar-Beograd“
BEOGRAD

Pozivamo Vas na koncert
„**KAO NEKAD PRED BOŽIĆ**“
Nastupa: HPGD „ZORANIĆ“ iz Zadra

Subota, 01.12.2018. u 18.30 h
Crkva Svetog Antuna Padovanskog, Bregalnička
14, Beograd (Crveni krst).

Pokrovitelji:
Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske
Crkva Svetog Antuna Padovanskog

Tržni centar na mjestu stare gradske kapije

Tržni centar *Trošarina*, dio Buvljaka, nastao je na lokaciji stare trošarine, zgrade u kojoj se u davna vremena naplaćivao ulazak u grad radi prodaje. Subotica je 1779. godine stekla status slobodnog kraljevskog grada, što joj je omogućilo ubiranje carina od svih onih koji su htjeli trgovati u gradskim tržnicama. Kako trgovci ne bi unosili robu ne plaćajući naknadu, naselje je opkoljeno šančevima koji nisu imali obrambenu ulogu, nego su predstavljali administrativne granice grada i bili nepremostive prepreke za zaprežna vozila natovarena robom. U grad se moglo ući samo preko sedam tzv. kapija: somborske, petrovaradinske, senčanske, segedinske, majšanske, halaške i bajske. Kapijama su zvali pokretne rampe koje su propuštale putnike i trgovce prilikom ulaska i izlaska iz naselja. Uz rampe su podigli tzv. trošarinske kuće. (»Zaštitar«, zbornik zaštite nepokretnih kulturnih dobara, izdanje 2006.)

Trošarine su porastom stanovništva i broja vašara i pazarnih dana ubrzano dobijale na značaju. Kraj somborske kapije podignuta je veća »pasošarnica«, na mjestu ranije male i neugledne, 1890. godine po projektu **Titusa Mačkovića** u stilu eklektike.

Zgrada je vremenom izgubila svoju funkciju, a neodržavana sve je više propadala. Umjesto obnove objekta, ustanovljeno je kako ova zgrada, koja se nalazi neposredno uz cestu, ometa promet, uz sve frekventniji Buvljak, koji se nalazi(o) s druge strane ceste. Naloženo je rušenje (tj. premiještanje objekta) i na istom mjestu, na znatno većoj površini, podignut je novi tržišni centar *Trošarina*. Stara trošarina srušena je 1998. godine, a na novoizgrađenim objektima korišteni su stilski elementi prethodne, uključujući i polukružne svodove u natkrivenim hodnicima, što je danas manje vidljivo i u drugom planu (i pogledu) u šarenilu napisa i robe u tržnici.

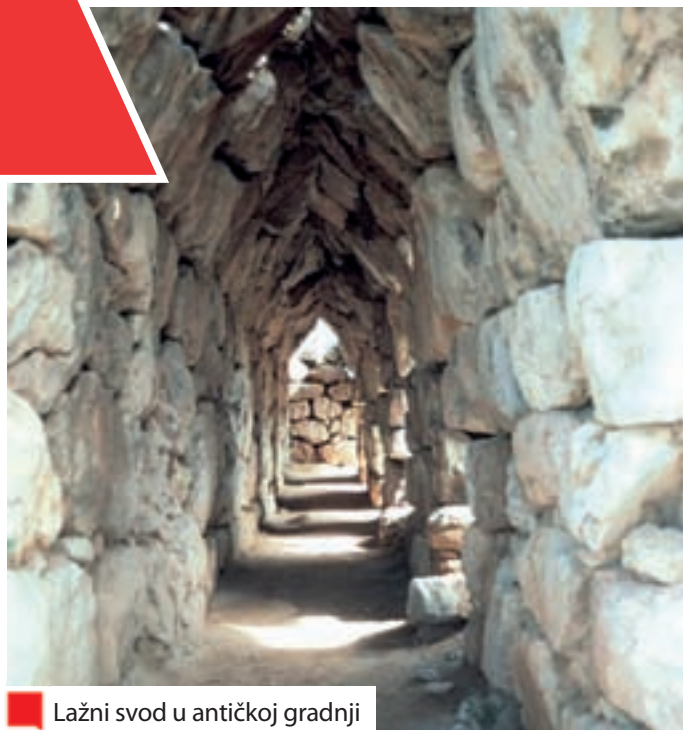

Lažnjaci

Otprilike prije desetak dana na državnoj TV postaji susjedne Mađarske čuo sam jednu zapanjujuću vijest: u suradnji policije nekoliko europskih zemalja zaplijenjena je velika količina lažnih droga, preparata i lijekova. Ova umjetna sredstva uglavnom su prodavana putem internet trgovine, naravno po privlačnim cijenama, po stilu, ako naručite odmah, dobit ćete i popust. Osobno pripadam onoj konzervativnoj struji kupaca, koji ako prije ne vidi, ne opipa, čak i ne onjuši neki proizvod, recimo papriku, neću ga kupiti. Što se droga tiče, i tu sam tradicionalist: ostajem pri klasikama alkoholu i duhanu, ali i ovdje ima lažnjaka i među rakijama, vinima ali i pivima. Sjećam se da se za vrijeme ratova na ovim prostorima, početkom devedesetih, nekada izuzetno pivo iz Apatina, odjednom »pokvarilo« i izazivalo je najčešće stomačne tegobe i glavobolju. Saznali smo da je, pošto su u susjednoj Baranji bile stacionirane međunarodne trupe, cjelokupna godišnja proizvodnja piva prodana njima, a za naše domaće tržište razni »domaći poduzimači« počeli su nekakvu proizvodnju piva, naravno s etiketama *Apatinske pivate*. Što se tiče lažnih rakija, sjećam se da se na našoj »Teslinoj pijaci« u jednom kutu prodavala »rakija« u bescijenje i grupa konzumenata se skupljala unutar tržnice da popiju koju čašicu »dobre rakije«. Toliko je bio odvratni smrad tog pića da sam taj dio tržnice izbjegavao. Kasnije su ljubitelji dobre i jeftine kapljice izbačeni s tržnice na ulicu i sjedili su poput vrana na jednom potpornom zidu. Danas više ne vidim nijednog od njih, jer su svi poumrili od »dobre rakije«. Poučen ovim iskustvima danas itekako razmislim što ću eventualno popiti i od koga ću kupovati primjerice rakiju. O kvaliteti tadašnjih duhana i kave da ne pričam.

Lažni lijekovi i preparati

Početkom drugog milenija i u našem gradu pojavili su se preparati tipa »forever young«, to jest »vječito mlad«; to su bili preparati koji poboljšavaju rad organizma, od cirkulacije do rada mozga, mišića i zglobova. Uglavnom preparati su se uvozili, tko zna odakle, i najčešće su rasturani privatnim kanalima preko pojedinih, često i liječnika. Na ovaj način danas se distribuiraju i neki kozmetički proizvodi po pristupačnim cijenama. Porijeklo i kvalitetu nitko od službenih tijela države ni tada, ali ni danas baš ne kontrolira. Čini mi se iz ovog razloga vijest o velikoj međunarodnoj akciji hvatanja distributera lažnih lijekova i droga u našim medijima nije bilo. Ako površno analiziramo reklamne poruke kojima nas bombardiraju sada već skoro na svim TV programima, bar 50% je u svezi zdravlja, tj. boljeg funkcioniranja najprije zglobova i kralježnice, sredstava za brzo otklanjanje bolova itd. U svijetu farmaceutske tvrtke spadaju u najprofitabilnije. Ne znam točno jesu li profiti veći nego u proizvodnji oružja i droga, ali siguran sam da su postotci dobiti približni spomenutim djelatnostima. U farmakološka, kao i u kozmetička istraživanja ulažu se velika sredstva; često za pronalaženje »univerzalnog li-

Lažni svod u antičkoj gradnji

jeka«, npr. za liječenje raka, side, itd. ili npr. krema za pomlađivanje kože. U srednjem vijeku takvi su bili alkemičari koji su tragali za pravljjenjem zlata iz olova, ali i za eliksirima koji daju vječnost. Mnoga od ovih istraživanja služila su i za napredak znanosti, prije svega fizike i kemije. Pokazalo se da je miješanje u prirodu, u prirodne tokove, izuzetna opasna stvar, pogotovo kada je samo profit u pitanju. Iako su posljedice vidljive, većina bi rekla: a što drugo je važno u životu?

Falsificiranje povijesti

Kako sam ja u mojim skromnim povijesnim i urbanim istraživanjima uočio, najviše se falsificirao novac, kao neko univerzalno sredstvo plaćanja, bio da je on kovan ili tiskan. Danas se preko interneta upotrebljava i virtualni novac nazvan *bitcoin*. Uopće uzevši nitko živ ne zna koliko »kapitala« ima u svijetu, govore se brojke, od kojih običnog smrtnika boli glava, ali nitko ništa pouzdano ne zna. Ne želim sada govoriti o brojkama izuzetnih rezultata naše trenutačne vladajuće garniture, jer prosto ne mogu saznati istinu, a lažno ne smijem optuživati. Drugi vid falsifikata je falsificiranje raznih dokumenata, npr. fakultetske diplome. Jedan srednjovjekovni pisani falsifikat tiče se i našeg grada. Naime, izvjesni **Gábor Deák Szemléni**, pisar kralja **Sigismunda**, izdao je lažni dokument o slobodama, tj. privilegijama stanovnika Szabathke, naravno za novac. Kada je otkriven, među ostalima i ovaj dokument je proglašen nevažećim i uništen je 1448. godine. Danas u centru grada stoji spomenik jednom opet lažnom »srednjovjekovnom caru«, ali neću vas zamirati ostalim lažnjacima, što se našeg grada, ali i »šire regije« tiče. Istina je da izvjesne državne službe stalno rade na falsificiranju povijesti. Činjenica je da smo okruženi lažnjacima: hrana, lijekovi i da ne spomenem lažne demokrate, lažne patriote itd. Možda smo na izvjestan način i mi sami lažni u lažnom okruženju. Možda živimo u »Panonskom Matrixu«!

Sever? Sjeverozapad!

Drugo lice SUBOTICE

Teško da će u raspravi o bivšoj državi bilo koji zakleti jugonostalgičar ispustiti priliku da iz usta izvuče takve adute kao što su gospodarska stabilnost, socijalna uređenost, ljudska sigurnost, crveni pasoš, ljetovanja, zimovanja... U takvoj raspravi, kojoj ste, vjerujem, bar jednom prisustvovali (ako ne u njoj i izravno sudjelovali) nekako se prirodno prijeđe i na »zavičajne teme«, pa će se svaki zakleti lokalpatriot (a mnogi od nas su i to, ne?) s mješavinom sjete i ogorčenja sjetiti vremena kada su se ulicama Subotice kretale kolone ljudi na svoje radno mjesto u *Sever*, *Zorku*, *Pionir*, 29. novembar, *Bratstvo*, *Fidelinku*... na radost vlasnika *Laci csárde* ili *Bačvanke* koji su prije toga već pripremili šank kako bi majstori dobili neophodnu dozu jutarnjeg dopinga za podizanje raspoloženja i štelovanja ruku.

U takvoj raspravi o lijepim prošlim vremenima koja se nikada vratiti neće malo će tko, međutim, potegnuti za vjerojatno najjačim adutom koji je odredio sudbinu industrije ne samo u Subotici i Jugoslaviji (onoj: Socijalističkoj Federativnoj Republici) nego i u svim zemljama koje se u političkoj terminologiji nazivaju Istočna Europa. Malo tko, naime, zna – kao što se malo tko toga i sjeća – da je Vlada Češke nakon razlaza sa Slovačkom kao preduvjet potpisivanja ugovora sa stranim investitorima o kupovini državnih poduzeća stavila minimalni osobni dohodak, štiteći bolje nego bilo koji sindikat svoje radnike od samovolje budućih gazda *Škode*, *Zetora* ili već nekog drugog gospodarskog giganta. Kao što je poznato, u to je vrijeme pamet ovdašnjeg državnog vrha služila za punjenje granata i ostalog materijala za destrukciju, pa su i *Zorka*, 29. novembar, *Sever* ili *Agrokombinat* u topničkoj buci i vojnoj muzici doživjeli tihi i neslavnu sudbinu: »prirodnu smrt« uslijed prestanka potrebe za njihovim postojanjem ili pak vlasničku transformaciju s elementima ropstva iz idiličnih vremena srednjega vijeka.

Taj i takav *Sever*, iza čijih radnika nije bilo nijednog člana Vlade da stane u njihovu socijalnu obranu, odmah nakon privatizacije počeo je s najbrutalnijom primjenom stjecanja profita: otpuštanjem radnika koje se u valovima odvijalo sve do druge dekade novoga stoljeća uz već pripadajuće probleme oko isplate otpremnina (uključujući i sudske procese), držeći usput preostale sretnike (koji su preživjeli otpuštanja) u polumilitarističkom režimu u kom je privatni razgovor o firmi tretiran kao odavanje vojne tajne da bi kao nadoknadu za lojalnost radnici dobijali mjesečnu apanažu, dovoljnu tek da se podmire režijski troškovi i stomak napuni gotovim jelima i mesom s akcija. Kako je većini Subotičana priča o *Severu* poznata skoro kao Srbima o krsnoj slavi svetog Nikole (»polovina je tamo bila zaposlena, a drugu je činila rodbina«) preskočimo sitnice iz dalje i bliže prošlosti i u zaključku se fokusirajmo na jedan zanimljivi detalj: kompanija ATB *Sever* od prekjučer je počela kampanju pod nazivom »Otvorena vrata«, koja će se ponavljati svake srijede s ciljem zapošljavanja novih radnika!

Posebno zanimljiv detalj gospodarskog posmrtača ogleda se svakako u činjenici da je Kompanija spustila kriterije do za nju neviđenih nizina: dovoljno je doći srijedom u podne u tvrtku, ponijeti sa sobom radnu biografiju, a »Služba za ljudske resurse« će na licu mjesta procijeniti jeste li za njih zdravo meso ili škart proizvod. Potrebni su, naravno, bravari, zavarivači, strojarški tehničari... ali i – nekvalificirana radna snaga! Prvi se (znam neke od njih, jer su odatle dobili otkaz) lako mogu pronaći u Njemačkoj, Austriji ili na Bajskom groblju, a i drugi (znam neke od njih) razmišljaju kao prvi: iz nepoznatih razloga bliža im Njemačka, Austrija, pa čak i Mađarska.

Z. R.

Književno-likovno društvo Rešetari iz Hrvatske objavljuje Natječaj za izvandomovinske pjesnike

KLD *Rešetari* objavilo je Natječaj za XXII. rešetarački susret pjesnika koji žive u iseljeništvu i članova Književne sekcije 2 9 2 KLD-a *Rešetari* iz Rešetara.

Svaki pjesnik sudjeluje s trima pjesmama. Pjesme trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskoga jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik. Pisati na računalu te dostaviti na e-mail adresu ili pisaćim strojem na papiru A4 formata (jedna pjesma – jedna stranica).

Broj objavljenih pjesama u zbirci ovisi isključivo o kvaliteti pjesama. Radovi prispjeli na natječaj neće biti vraćeni. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoj kratki životopis do šest rečenica (datum i mjesto rođenja, stručna sprema, posao koji sada radi, gdje i kada su mu objavljeni radovi te adresa stanovanja).

Radove poslati na adresu: KLD *REŠETARI*, Vladimira Nazora 30, REŠETARI, 35400, NOVA GRADIŠKA, HRVATSKA, ili na e-mail: devillaivan@gmail.com, a rok za slanje je 1. siječnja 2019. godine.

KLD *Rešetari* je također objavio i Natječaj za XXII. rešetarački susret pjesnika a koji se odnosi na autore koji su mlađi od 18

godina. I na ovom natječaju svaki pjesnik može sudjelovati s trima pjesmama. Pjesme trebaju biti pisane standardnim hrvatskim književnim jezikom ili dijalektom hrvatskoga jezika kojim se govori u kraju gdje živi pjesnik. Pisati na računalu ili pisaćim strojem na papiru A4 formata te dostaviti na e-mail adresu ili adresu Društva.

Broj objavljenih pjesama u zbirci ovisi isključivo o kvaliteti dostavljenih pjesama. Radovi koji svojom kvalitetom ne zadovolje postavljeni kriterij, neće biti objavljeni. Radovi prispjeli na natječaj neće biti vraćeni. Uz pjesme svaki autor treba poslati svoje podatke (godinu rođenja, adresu stanovanja te školu i razred koji pohađa).

Radove poslati na adresu: KLD *REŠETARI*, Vladimira Nazora 30, REŠETARI, 35400, NOVA GRADIŠKA, HRVATSKA, ili na e-mail: devillaivan@gmail.com, a rok za slanje je 21. veljače 2019. godine.

Predstavljanje knjige i XXII. rešetarački susret pjesnika bit će 21. rujna 2019. u Rešetarima. Generalni pokrovitelj je predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar Kitarović** a pokrovitelji XXII. rešetaračkih susreta pjesnika su Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatska matica iseljenika Zagreb i Brodsko-posavska županija Slavonski Brod, a supokrovitelj Poglavarstvo Općine Rešetari.

Riječ obrane

Dr. **Károly Csillag** u svojstvu **Vermesovog** odvjetnika održao je uspješan i nadahnut obrambeni govor:

»Ugledni Kraljevski sude, duboko poštovana gospodo porotnici! Onaj gospodin **Bobula**, koji je maloprije naglašavao da je svakom građaninu prva dužnost da poštuje zakon, baš je u ovoj novinskoj parnici protiv Lajosa Vermesa dokazao da ovo načelo poznaje samo teoretski, a praktično ga ne ostvaruje, jer ne samo da nije prestao Lajosa Vermesa nazivati pronevjeriteljem kada je subotički Kraljevski sud ukinuo proceduru pokrenutu na temelju njegove prijave za pronevjeru, nego je i u njegovom stručnom listu upotrijebio takve izraze koji nisu pogodni da bilo tko povjeruje u to na što se poziva – da on poštuje zakon.«

Povijesni trenutak

»Nakon što je pročitao članak koji je predmet ovog spora, objavljen u listu *Bácskai Ellenőr* – upotrijebljeni izrazi u ovom članku bezuvjetno upućuju na to da je pisanje ovog članka trebalo preduhitriti još veće uvrede na račun mog branjenika, jer je nemoguće zamisliti da bi bilo tko upotrijebio ovakve uvredljive izraze, ako za to nije isprovociran – a pošto se optužujući članak pojavio u njegovim novinama, moglo se pretpostaviti i to da je ta uvreda također objavljena i u nekim drugim novinama. Kao što to priloženim dokazima i potvrđujem – tako se i dogodilo.

Ali ne samo što je Bobula napade na Lajosa Vermesa vršio u svom stručnom listu i u prijestolničkim novinama, nego je to činio najviše onda kada je **Lajos Kossúth** ležao na odru i kada su se mađarski listovi pojavljivali u stotinama tisuća primjeraka – onim listovima koje su zbog svog sadržaja povijesnog značaja milijuni čitatelja sačuvali i u svakom od njih moj branjenik naznačen je kao pronevjeritelj.

Kako je ovaj težak napad djelovao na mog branjenika teško je i zamisliti; što znači riječ pronevjeritelj onom tko je sve svoje vrijeme posvetio čeličenju tijela i mačevanju, koji je odgojen po principima kavaljerstva i uljudnosti, koji nije tražio gospodске salone nego je odlazio tamo gdje je osjećao da će biti od koristi te čeličio i podučavao hrabrosti sinove nacije – što je značila riječ pronevjeritelj ovom Lajosu Vermesu – u svakom slučaju toliko, da bar tim člankom odgovori napadaču na njegovo poštenje – kao što je ovaj optužujući.

Ja mislim, poštovana gospodo porotnici, da bi mnogi od vas u sličnoj situaciji odgovorili još žešće ili bi se barem potrudili da na riječ pronevjeritelj date što oštrij odgovor.«

Što je razlog dolaska Bobule u Suboticu

U nastavku obrambenog govora dr. Csillag iznosi da je razdor između Bobule i njegovog branjenika »plod nesretne

veze« koja ih je spojila kao poslovne partnere na izgradnji »buduće i ako je ikada i bude« električne željeznice Subotica – Palić i nije beznačajno za presudu kako je Bobula stigao u Suboticu po ovom pitanju, dodavši da je to i Bobula objavio u časopisu *Építészeti Szemle*:

»S velikom dosljednošću Bobula kaže da su ga u Suboticu dovela idealistička načela – da je nekoliko njegovih poznanika ukazalo na ovaj imućan grad Alföld, gdje on može ostvariti svoj idealizam. Da vidimo, u čemu se izražava njegov idealizam! Poslao je **Gyulu Gombosa** u Suboticu, i, gle čuda, slučajno su se sreli baš s Lajosem Vermesom. Ali, usprkos svom velikom idealizmu, Bobula je bio uvjeren u jedno – u to da on novaca nema, štoviše to i sam priznaje u svom listu da je tražio nekoga tko ima nekretnine – da na njih može primijeniti hipoteke.

Usprkos idealističkim shvaćanjima, Bobula i Gombos prepoznali su situaciju i čvrsto utemeljenim špekulacijama uspjelo im je obratiti Vermesa. Ova špekulacija je bila sljedeća: poznavali su Vermesa i dobro su znali to da su mu gimnastika i sport ne samo strast, nego i slabost. Uvjerili su ga da ako bi on na Paliću – na tom zapuštenom Paliću kojeg vlastita vlast zapostavlja (zar nije tako i danas?, op. a.) – izvršio opsežne građevinske radove i tamo izgradio objekte za gimnastičare i sportaše Ugarske, tada bi svi sportaši prosvijećenog svijeta pokorno dolazili na taj Palić i da će usprkos ulaganju od 100.000 forinti Vermes imati poduzeće s ogromnim prihodom. Jer su znali da će Vermes samo onda uskočiti u ovo, samo će se onda moći razgovarati o željeznici Subotica – Palić, samo će se onda Vermes zainteresirati za njihovu željeznicu – jer ako je već pristao na to da sebe upropasti dosadašnjim izgradnjama na Paliću, radovat će se da može naći nadoknadu štete putem ovog poduzeća – a i uvećat će vrijednost palićkih objekata time što do tamo vodi električna željeznica. I ova špekulacija je uspjela, jer je sve bilo tako kako je Bobula htio.

Međutim, iz anđela idealizma izdvojio se đavao pokvarenosti – ovaj đavao očitovao se u onom ugovoru, koji su zaključili Bobula, Gombos i Vermes. Ovaj ugovor vrlo živo karakterizira same ugovorne strane – i ne poričem, i mojeg branjenika također – jer je dio koji se odnosi na njega – vrhunac naivnosti.«

Atila Dunderski

Kada usporedimo analizu novinskih članaka iz ovog teksta i neka sadašnja događanja, naročito ona sa »sposobnim« pojedincima, nameće se nekako samo od sebe da za Suboticu izgleda i danas važi latinska izreka – *nihil novi sub sole* – ništa novo pod suncem.

Prvi Festival tradicijskog pjevanja u Subotici

Ljepota lokalnih pjevačkih tradicija

Čelnici organizatora Festivala – HKC Bunjevačko kolo ističu da se aktualnim povećanjem kapaciteta centra stječu uvjeti za povećanje broja događanja

Natjecanje u tradicijskom izvođenju pjesama tijekom prvoga Festivala tradicijskog pjevanja održanom u Hrvatskom kulturnom centru *Bunjevačko kolo* u Subotici donijelo je osobit način izvođenja pučkih pjesama. Publici u punoj Velikoj dvorani HKC-a večer uživanja 11. studenoga su u glazbi pružili sudionici iz Srbije (Vojvodine) i Hrvatske, a pjevačke skupine su bile i muške i ženske.

Lazar Cvijin sa sudionikom

Čelnici organizatora Festivala – HKC *Bunjevačko kolo* ističu da se aktualnim povećanjem kapaciteta centra stječu uvjeti za povećanje broja događanja.

»Presretni smo što smo uspjeti upriличiti ovakvu manifestaciju. Naši odjeli rastu i vidimo da imamo više prostora i organizacijskog i što se tiče nastupa. Ovo je jedna kvalitetna zamisao potekla od voditeljice folklornog odjela **Senke Horvat**. Na tragu novoga potencijala želimo se razvijati i uobličiti novu ponudu HKC-a«, kaže predsjednik *Bunjevačkog kola* **Lazar Cvijin**.

On dodaje kako je visoka kvaliteta izvedbi zasluga samih sudionika.

»Uspjeli smo doći do kvalitetnih pjevačkih skupina i organizirati njihov dolazak. U velikoj mjeri smo zahvalni Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata koji je značajno pomogao u ostvarivanju kontakata.«

Pjevali su naši stari, pjevamo i mi

Muški vokalni sastav *Bečarine* KUD-a *Tena* iz Đakova osvojio je prvu nagradu na prvome Festivalu tradicijskog pjevanja. Njihov

voditelj **Vladimir Moskalj** kaže kako glazbu koju izvode zovu »pjesme sa sokaka«.

»To su naše tradicijske pjesme koje i inače izvodimo. Pjevali su ih i naši stari, a i mi ih evo i danas izvodimo. Znalo se okupiti nekoliko bečarina, te su po sokacima pjevali, vraćajući se u kasne sate doma. Ima tu i autorskih pjesama, jer su neki od naših članova jezično i glazbeno talentirani.«

Iako ima mlađih članova, moglo bi ih biti i više, kaže Moskalj.

»Teško je pronaći mlađih osoba koje bi nastavile raditi ovo što mi radimo. U današnje vrijeme interneta svi idu ka svojim ciljevima. Mi u godinama u kojima smo nastojimo njegovati tradiciju, pa i prenositi ju na mlađe. Imamo nekoliko mlađih članova koji se još uhodavaju.«

Skupina postoji od 2000. godine i ovo im je prvo gostovanje izvan Hrvatske. Vladimir Moskalj ističe kako je veoma važno raditi s kvalitetnim voditeljem.

»Svi mi znamo pjevati, i ja kada sam došao u *Bečarine* mislio sam da nitko ne zna pjevati bolje od mene. Ali kada se posla latio stručni voditelj počeo je pravi rad.«

Predsjednica KUD-a *Sklad* iz Vinkovaca **Ivanka Perković** kaže kako pri Društvu djeluje i ženska pjevačka skupina *Skladovke*.

»Slavili smo 150 godina od osnutka 2013. godine i došli smo na zamisao da osnujemo žensku pjevačku skupinu. Udruga je i počela kao pjevačko društvo. Uglavnom se bavimo tradicijskom glazbom, ali smo se malo prošetali i u modernije vode i snimili dvije autorske pjesme.«

Raznolike pjevačke skupine

Članovi žirija imali su ozbiljnu zadaću ocijeniti i rangirati nastupe društava. **Duško Topić, Mirjana Rajić Tepić i Tamara Štricki Seg** donijeli su odluku da prvo mjesto pripadne *Bečarinama* iz Đakova. Ali, nije bilo lako izdvojiti sudionike po kriterijima.

»Iznimno mi je drago što u Subotici imamo prilike čuti i ovakav izbor pjevačkih skupina. I osobito mi je drago što je čelnništvo HKC-a *Bunjevačko kolo* pokrenulo inicijativu da se organizira ovakav festival u našem gradu, jer u okruženju i nema ovakvih festivala. Lijepo je čuti da ne nastupaju samo izvorne skupine već su se organizatori fokusirali na nastup pjevača pri kulturno-

umjetničkim društvima. Svakako je velika vrijednost čuti ovakav izbor skupina za jednu večer, na jednom mjestu. Muške i ženske pjevačke skupine nastupile su u većem dobnom rasponu, imali smo učenike osnovnih i srednjih škola i studente, ali i starije i iskusnije pjevače. Samim time nije bilo jednostavno naći načine i kriterije prema kojima bismo mogli ocijeniti sve te skupine. Čar je u

Pobjednici i žiri

tome što smo mogli sagledati što su njihovi nedostaci i na čemu bi mogli poraditi, o čemu ćemo svakako razgovarati s njihovim voditeljima. Mogli smo čuti i veliku raznolikost u vokalnim i tehničkim sposobnostima pjevanja. Neki su od njih možda i školovani, ali su to ipak većinom amaterske skupine. Drugo je što njima rukovode stručnjaci s odgovarajućom stručnom spremom. To je prednost, jer mogu više i dalje napredovati. Kao veoma znakovi-

to smo zamijetili da postoje pjevačke skupine koje dolaze iz manjih sredina i sobom nose i ističu vlastitu glazbenu tradiciju i upravo je to ono bogatstvo koje smo imali priliku čuti na festivalu«, kaže Tamara Štricki Seg.

Za osvojeno prvo mjesto uručena je zahvalnica, cvijeće i slika autorice **Ružice Miković Žigmanov**. U stanki, dok je žiri donosio odluke, pjevačke skupine su se, može se reći nadmetale međusobno, »u slobodnom stilu«, na veliko zadovoljstvo publike.

Siniša Jurić

Nesvakidašnja večer u Hrvatskom domu u Somboru

Neretva ih ponovo zove

Veslači HKUD-a Vladimir Nazor Salašari somborski priredili su zanimljivu Večer lađara

Tko misli da se večer lađara može organizirati samo u dolini Neretve, kolijevci *Maratona lađa* na Neretvi, taj je u krivu, jer lađarska večer može se napraviti i u srcu Bačke. Uz jedan uvjet – da u tom srcu Bačke ima veslača i veslačica koji nisu ustuknuli pred valovima Neretve, a bogami ni pred onima koji se uz Neretvu i s Neretvom rađaju i umiru. A sve to poklopilo se na jednom mjestu – Hrvatskom kulturno-umjetničkom društvu *Vladimir Nazor*, udruzi koja već osam godina svoje veslače šalje na veslački maraton u dolinu Neretve. I eto *Večeri lađara* usred Bačke, u Hrvatskom domu. A ambijent pravi »neretvanski«. Od mandarina koje su doduše stigle iz jednog dućana, ali kažu brane su u dolini Neretve, pa do zanimljivo poredanih stolova koji su oslikavali položaj čamaca na startu utrke u Metkoviću, uz obvezno veslo kod svakog stola.

Nazorove cure znaju skrenuti pažnju

Takav neretvanski ambijent bio je prava prigoda da se veslači i veslačice prisjete ovogodišnje veslačke sezone. Kao pravi kavaleri, veslači su na lađarskoj večeri prednost dali veslačicama. A mikrofona se u njihovo ime latila **Gorana Koporan**. Pedantne cure, ili kako su ih u dolini Neretve prozvali: »djevojke s cvijetom u kosi«, ovjekovječile su svaki trenutak u dolini Neretve, ne samo na vodi već i oko vode, jer trebalo je negdje prespavati, što jesti.

»Obećali su nam plavu, slanu Neretvu, a ono što smo prvo dobili bio je ovaj naš bački kanal. Onda su nam rekli da se lađa nikada prevrnuti neće, a same smo došle do toga da se možda nikada prevrnuti neće, ali ni stabilna nikada biti neće«, prisjetila

se Gorana prvih iskustava s neretvanskom lađom i veslanjem.

Naravno, ne na Neretvi već na somborskim kanalima. Ali curama su se treninzi itekako osladili, pa još kada su o njima počeli izlaziti prvi novinarski napisi, u *Hrvatskoj riječi* naravno, dlanovi su im prosto bridjeli od želje da konačno zaveslaju, i to Neretvom. I dočekale su *Nazorove* cure i to i postale su dio *Nazorove* povijesti, kao prva ženska veslačka ekipa koja je sudjelovala na *Maratonu lađa* na Neretvi. Sumirajući neretvanske dojmove reći će kako im je sada žao što nisu slušale više sebe i veslale »po svo- me«, ali ono što ih veseli je to što su u dolini Neretve prepoznate kao cure s »cvijetom u kosi«, zbog cvijeta suncokreta koje su sve nosile, kao cure s najviše entuzijazma, cure s vjernim navijačima, i to stotine kilometara od kuće.

»Na kraju utrke izgledale smo kao pobjednice, što smo za nas i bile«, kazala je Gorana.

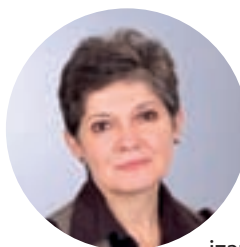
Od Baje, preko Jaruna do Neretve

Poslije cura na red su došli i veslači, a pedantni kapetan veslačke ekipe **Gašpar Matarić** detaljno je prikazao i objasnio sve značajne utrke koje su veslači (i veslačice) ove godine upisali u svoj natjecateljski kalendar. Počevši od *Dragon boat* natjecanja u Baji na samom početku godine. Za neupućene u ovaj sport suština utrke je u tome da suprotstavljene ekipe sjede u istom čamcu i veslaju u suprotnom smjeru. Moglo bi se reći nešto nalik navlačenju konopa. Tko izgura onog drugog, pobjednik je. Za ostale utrke trebalo im je i snage, izdržljivosti, ali i taktike i mudre procjene. A redali su se Jarun, Šarengadska ada, Neretva... I

Tjedan u Somboru

Nova, stara priča

Okupio je Sombor prošlog tjedna studente završnih godina arhitektonskih fakulteta iz regije, ne zato da bi se u Somboru družili i međusobno upoznavali već da bi pokazali kako mogu odgovoriti projektnom izazovu, a taj izazov je urbanističko

i arhitektonsko uređenje dijela dunavske

obale kod Bezdana. I neću ovoga puta o studentskim radovima, već o toj famoznoj turističkoj ponudi na dunavskoj obali. Stara, Somborcima dobro poznata priča. I da se obistinila već odavno bi brodovi pristajali na obalu kod Velike čarde, a kolone turista hrlile bi ka Bezdanu, netaknutoj prirodi, tezgama s lokalnom ponudom starih obrta, domaćih proizvoda... Kažem »da se obistini«, jer (gle čuda) nije. A obećanja su te 2006. godine bila velika i skupo plaćena (procjene su blizu 300.000 eura). I onda je prije nekoliko godina priča pala u zaborav. Na sreću njenih inicijatora, onaj novinarski zaborav, pa se još samo rijetki sjećaju dvije hrdom nagrižene barže od kojih je trebalo napraviti dunavski pristan.

U međuvremenu nešto je i urađeno – uređen je Muzej Batinske bitke u neposrednoj blizini nikada otvorenog pristana. Za početak i to je nešto, a s obzirom na to kako je bilo do prije godinu dana, rekla bih ne nešto nego veliko. Onima koji sada ponovno razmišljaju o dunavskoj obali kao turističkom adutu Sombora na ruku ide i to što je u tijeku rekonstrukcija prevodnica Beždan i Šebešfok, što znači da će Bajski i Veliki bački kanal konačno ponovno imati izlaz na Dunav, i to baš kod Bezdana. Oni upućeni (čitaj nautičari) shvatit će da to znači da se otvara vodena veza od Baje do Dunava kod Bezdana. »Prognoza je i da će do 2020. godine kruzing biznis biti vodeći na planetu u industriji turizma. Zbog velikih potencijala za razvoj nautičkog turizma u ovoj regiji, u izrazito perspektivne projekte spadaju oni koji za cilj imaju razvoj i komercijalizaciju nautičkih proizvoda: marina, usluga turističkog čartera, kao i rječnih kruzera«, procjene su, ne moje, već one iznijete na portalu za nautiku i ribolov u Srbiji *Rinus*. Pa eto šanse za neko novo poglavlje, a možda se onda netko sjeti i iz ladica izvaditi one studentske radove s početka priče. Kao ideju za originalno uređenje dunavskog priobalja.

Z. V.

tko nije bio na Neretvi kao da je bio, jer je Gašpar i riječima i snimkama pokazao svu dramatičnost maratonske utrke.

I da ostane i ovdje zabilježeno: ova godina najuspješnija je veslačka sezona *Salašara somborskih*. Iz nekoliko razloga. Ostvaren je najbolji plasman na *Maratonu lađa* na Neretvi – 13. mjesto, prvi puta na *Maratonu* su sudjelovale i veslačice i na koncu ove godine veslači su imali najviše natjecanja.

»Vi i dalje veslajte, novac nije problem, njega nema pa ćemo se i dalje snalaziti«, poručio je svojim veslačima i veslačicama predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić**.

I eto novih muka za pročelnika sportske sekcije **Pavla Matarića** kome će zadaća biti pomiriti želje i ambicije veslača i veslačica, s onom drugom stranom koja nema prevelike veze sa sportom. Ali ni to neće biti preveliki problem, jer ako treba veslači su spremni zavući ruku i u vlastiti džep i sami financirati put i druge troškove koji su vezani za odlazak na natjecanja.

Z. V.

**Stanari župnog doma u Kukujevcima –
obitelj Gajdašić**

Devastirana crkva čeka na obnovu

V većinu stanovništva u Kukujevcima prije ratnih devedesetih godina činilo je hrvatsko stanovništvo. Danas ih većinu čine Srbi, koji su nakon rata na prostorima bivše Jugoslavije zamijenili svoje kuće s Hrvatima iz Kukujevaca, koji su pod prisilom morali otići iz svog sela. Hrvatskih obitelji ostalo je svega šest, a jedan od znakovitih simbola ovog mjesta i podsjećanje da su u njemu nekada živjeli većinom Hrvati svakako je devastirana rimokatolička crkva Presvetog Trojstva, smještena u centru sela, vrijedan spomenik kulture, koji strpljivo čeka svoju obnovu. Danas, nakon više od 25 godina otkada je hrvatsko lokalno stanovništvo moralo otići iz svog sela, život se normalizirao. To potvrđuju i hrvatske obitelji koje su tamo ostale živjeti. Jednu od njih, obitelj Gajdašić, koja živi u župnom domu pored crkve Presvetog trojstva predstavljamo vam u našem tjedniku.

Čuvat ću je dok sam živ

Marko Gajdašić od 1997. godine živi u župnom domu u Kukujevcima i brine o njemu. Vodi računa o kući, uređuje župno dvorište i crkvu, više puta tjedno je čisti i čuva od golubova, koji su trenutno nažalost, jedini stanari u njoj.

»O župnoj kući brinem još od vremena kada su se iz Kukujevaca masovno iselili Hrvati. Tada su u kući živjele dvije starije žene koje su kasnije otišle u starački dom. U dogovoru s tadašnjim župnikom ostao sam tu živjeti i vodim računa o kući i crkvi, a sudjelovao sam i u radovima na njoj. Kada sam se oženio, nastavio

sam sa svojom obitelji živjeti u tom domu. Ovdje su nam odrasla djeca, imamo sve neophodne uvjete za život i zadovoljni smo«, priča Marko.

Danas se mise u Kukujevcima održavaju u župnom domu, kao i sati vjeronauka. Marko se sa sjetom sjeća vremena kada je crkva u Kukujevcima nekada bila mala da primi sve vjernike, koji su s radošću dolazili na mise i svečana euharistijska slavlja, u povodu velikih blagdana.

»U toj crkvi sam kršten. Dugi niz godina sam ministrirao i lijepo surađivao sa svim župnicima, a tako je i danas. Sa župnikom **Nikicom Bošnjakovićem** imamo lijepu suradnju i zahvalni smo mu na svemu. Moj otac je bio bliski suradnik nekadašnjem župniku **Petru Masniću** zaslužnom za prijašnju obnovu ove crkve. Ja sam nastavio starati se o njoj i radit ću to dokle god budem mogao, a nadam se da će i djeca nastaviti mojim putem«, kaže Gajdašić.

U interesu svih

Inače, Marko svakodnevno radi u selu. Profesionalno kosi, održava zelene površine i kako kaže, s mještanima se lijepo slaže.

»Taj narod danas živi ovdje, radi i bori se za život, baš kao i mi. Ljudi su nas već prihvatili, a i s pravoslavnim svećenikom koji živi preko puta nas, lijepo surađujemo. Tako je i s predstavnicima mjesne zajednice. I njima bi bilo u interesu da se naša crkva obnovi, jer ona je reprezent našeg sela. O nama, da ne govorim.

Hrvatskih obitelji ostalo je svega šest, a jedan od znakovitih simbola ovog mjesta i podsjećanje da su u njemu nekada živjeli većinom Hrvati svakako je devastirana rimokatolička crkva Presvetog Trojstva

Mario, Marko, Tanja i Katarina Gajdašić

Strpljiv sam i nadam se da će doći do obnove crkve i spreman sam sudjelovati u svim radovima kako bi ponovno zasjala svojim izgledom», kaže on.

A kako nam kaže na njen izgled ne ostaju ravnodušni ni turisti, prolaznici, novinari. Često se može vidjeti kako mnogi od njih zastaju, fotografiraju je i dive se njenom monumentalnom zdanju, bez obzira što su zub vremena i nebriga učinili svoje.

Od velikog značaja

Markova supruga **Tanja Gajdašić** došla je iz Sota u Kukujevcu 2003. godine, kada se udala za Marka.

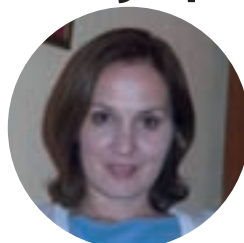
»Prilagodila sam se uvjetima života u Kukujevcima. Zajedno imamo troje djece i svi oni su odrasli u ovoj župnoj kući koju mi smatramo svojim domom. Zajedno sa suprugom je održavam, malam ju, a u dvorištu imam i vrt gdje u proljeće sadim povrće kako ne bih morala kupovati hranu na tržnici. Voljela bih kada bi se crkva obnovila. Na prvom mjestu zbog svih Kukujevcana, ali i zbog sela. Sam centar bi imao ljepši izgled što potvrđuju i drugi mještani koji danas žive ovdje«, kaže Tanja.

A koliko bi to značilo Kukujevcanima koji su napustili svoje domove ratnih devedesetih potvrdili su oni sami. Zavičajna udruga *Kukujevci* već duže vrijeme prikuplja donacije za obnovu svoje crkve. Prije dvije godine, uz njihovu pomoć, obnovljena je i kapelica Male Gospe u kukujevačkom ataru, gdje Kukujevcani danas rado dolaze na misna slavlja, posebice na blagdan Svih svetih, kada obilaze svoje pokojne na Katoličkom groblju u selu. Unatoč činjenici da su Hrvati u ovom selu danas u manjini, svi imaju istu želju: da se njihova crkva u skorije vrijeme obnovi. To je u interesu kako njih samih, tako i države, s obzirom na to da je crkva spomenik kulture od neprocjenjivog značaja i jedna je od najstarijih crkava u Vojvodini.

S. D.

Tjedan u Srijemu

Konačno ljepši izgled

Sjećate li se priče iz našeg Stjednika iz koje ste mogli saznati u kakvom su lošem stanju željezničke postaje u Srijemu? Većina njih građena je još u prošlom stoljeću i desetljećima nije ništa rađeno na njihovom uređenju. A njihova sadašnja slika je katastrofalna. Oronuli stropovi, grafitima ispisani zidovi, devastirane klupe u čekaonicama, dotrajala stolarija. Putnici koji prvi put prolaze kroz njih sigurno pomisle da tu vlak više i ne staje i da su putnici davno zaboravili da je tu nekada stajao vlak. U manjim mjestima u Srijemu, u objektima željezničkih postaja sada žive stanari, što je donekle i logično, s obzirom na to da ni tu vlak već godinama ne staje. No, ono što je ohrabrujuće i što je lijepa vijest, to je da je u ovoj i idućoj godini u planu sanacija i uređenje staničnih zgrada širom Srijema. Tako je barem najavljeno od strane Infrastrukture Željeznica Srbije. Kako navode, samo za sanaciju i uređenje staničnih zgrada izdvojeno je 100 milijuna dinara i od te sume, osim staničnih zgrada u Srijemu, bit će uređene i ostale po cijeloj Srbiji. Kako se moglo čuti, prva na redu je željeznička postaja u Šidu koja je građena početkom prošloga stoljeća. Prema najavama, najprije će se raditi rekonstrukcija krova a potom i ostali radovi. Također, izvjesno je i uređenje objekta željezničke postaje u Srijemskoj Mitrovici. Ovaj objekt je prva građevina u novoj Jugoslaviji, čija je izgradnja počela 1944. godine, nakon čega je nastavljena izgradnja pruge do Šida i dalje ka Hrvatskoj. A prva elektrifikacija pruge obavljena je 1971. godine na dionici puta od Martinača do Rume. Mitrovačka željeznička postaja će prema obećanjima biti kompletno sređena, a završetak svih radova očekuje se već početkom iduće godine. Završetkom svih planiranih radova objekti željezničkih postaja dobit će konačno ljepši i bolji izgled, na radost putnika koji vlakom često putuju do svojih odredišta. Hoće li to značiti da će uskoro doći do modernizacije pruge iz smjera Rume ka Šidu, gdje vlakovi prometuju po 30 km na sat još uvijek nije izvjesno niti se priča o tome. Ali, da ne budemo neskromni i uvijek nezadovoljni, važno je da se nešto pokrenulo. A na brzu prugu ipak ćemo svi morati još malo pričekati.

S. D.

Još jedno veliko priznanje Subotici

Sinagoga na marki

JP Srbijamarka je u potpunosti shvatila značaj sakralne arhitekture Židova u Srbiji, pogotovo revitalizirane subotičke Sinagoge, stavljajući ove objekte na poštanske marke, koje će putem pošte biti poslone i prikazane u cijelom svijetu

inženjersko i zanatsko remek djelo. Oblikovana je kao sveobuhvatno umjetničko djelo s jedinstveno riješenim eksterijerom, enterijerom, mobilijarom i detaljima. Izuzetna prostorna koncepcija i izuzetna avangardna konstrukcija objekta definirana je s osam čeličnih stubova, koji nose osmokutnu kupolu riješenu u vidu samonoseće tanke rabe opne, koja svojom monumentalnom ljepotom zaustavlja dah. Avangardna u konstruktivnom, funkcionalnom i umjetničkom pogledu početkom 20. vijeka, a krajem istog stoljeća, Sinagoga započinje borbu za opstanak...

Sinagoga je jedinstveni objekt iz više aspekata, ima kulturno-povijesni, arhitektonsko-konstruktivni, vjerski i umjetnički značaj, te je stavljena pod zaštitu 1975. godine, a za spomenik kulture od izuzetnog značaja proglašena je 1991. godine.

Obnova koja traje 40 godina

Njena obnova započela je stavljanjem pod zaštitu i traje već oko 40 godina. Sredstva koja je trebalo uložiti u obnovu bila su prevelika, tako da su se intervencije odužile, dok je jedan dio obnavljan, drugi je postupno propadao. Međutim, neki od radova predstavljali su segment ove velike obnove koja se ove 2018. godine završila. Veliki pothvat ispravljanja kupole, koja se nakrivila uslijed slijeganja objekta, urađen je 1980. godine, parcijalni popravci krova i kupola zaustavili su propadanje izuzetne krovne konstrukcije, profilirana fasadna opeka naručena je 1989. godine, kao i dekorativni fasadni elementi od pirogranita u tvornici *Zsolnay* iz Pečuha u Mađarskoj i čekali su na ugradnju, podovi su demontirani i odloženi, izvršeni su neophodni istražni radovi. Glavni arhitektonsko-građevinski

JP Srbijamarka je 19. listopada ove godine izdala u izvanrednoj ediciji još jedan filatelistički motiv iz Subotice na poštanskom prigodnom devetercu i prigodnom kuvertu s prvodnevnim žigom na kojem se nalaze likovi sinagoga u Beogradu, Novom Sadu i Subotici.

Mali broj Židova Subotice se uspio vratiti iz koncentracijskih i radnih logora nakon završetka II. svjetskog rata. Mnogi su nakon povratka iz logora potražili sreću 1948. godine u novoosnovanoj državi Izrael. Svoju sinagogu subotički Židovi, koji su ostali u Subotici, nisu mogli održavati.

O sinagogi

Subotička Sinagoga je izgrađena 1902. g. po projektima **Marcela Komora** i **Dezsőa Jakaba**, koji su u Subotici postali vjesnici novog vala – secesije – na prijelomu XIX. i XX. stoljeća, koja je zahvatila Europu u mnogim segmentima u arhitekturi, slikarstvu, muzici, književnosti i drugim područjima čovjekova života. Njihov projekt je bio namijenjen za izgradnju sinagoge u Segedinu 1899., ali nije bio prihvaćen, pa je potom otkupljen za izgradnju sinagoge u Subotici.

Mr. sc. **Gordana Prčić Vujnović**, koordinatorica nadzora na revitalizaciji Sinagoge, piše: »Jedinstvena je i po svom prostornom konceptu, dok su prethodne sinagoge uglavnom podužne osnove, subotička ima centralnu organizaciju. Predstavlja arhitektonsko,

projekti rekonstrukcije i restauracije fasadnog omotača urađeni su 2003., a enterijera i unutrašnje dekoracije 2006. godine. Sinagoga je 1996. i 2000. godine uvrštena na listu *World Monuments Watch* među 100 najugroženijih spomenika kulture u svijetu,

dok su je vodeća europska organizacija za baštinu *Europa Nostra* i *Institut Europske investicijske banke* stavili na listu sedam najugroženijih spomenika kulture za 2014. godinu.

Od 2012. do 2016. godine su se kontinuirano odvijali radovi na restauraciji vanjskog omotača. Financirani su sredstvima Republike Srbije, Autonomne Pokrajine Vojvodine i Grada Subotice, kao i od fondacije *World Monuments Fund* iz New Yorka i IPA projekta međugranične suradnje gradova Subotica – Segedin, dok je radove u enterijeru tijekom 2017. godine financirala Republika Mađarska. Spasavanje Sinagoge zajedničkim snagama dvije države predstavlja izuzetan međunarodni pothvat.

JP *Srbijamarka* je u potpunosti shvatila značaj ovih sakralnih arhitektura Židova u Srbiji, pogotovo revitalizirane subotičke Sinagoge, stavljajući ove objekte na poštanske marke, koje će putem pošte biti poslane i prikazane u cijelom svijetu.

Osim službenih izdanja JP *Srbijamarka* puštene su u opticaj u Subotici i dvije kuverte s prigodnim žigom na kojima se nalaze detalji sa subotičke Sinagoge.

Ljudevit Vujković Lamić

ŠPOLJAR TRANSPORT D.O.O. je vodeća tvrtka u Hrvatskoj specijalizirana za prijevoz vozila koja je partner najvećim svjetskim proizvođačima vozila. Posjeduje više od 130 vozniha jedinica za prijevoz automobila, kamiona, cerade, te hladnjače.

Špoljar Transport d.o.o. je dio grupacije Charles André Transports, vodeće na svom tržištu, posluje u više od 70 prijevoznih i logističkih podružnica u Francuskoj i Europi s ukupnom radnom snagom od oko 7.000 zaposlenika.

Mi brinemo o organizacijskoj klimi unutar tvrtke, te potičemo odgovornost, učinkovitost i timski rad. Nudimo mogućnost usavršavanja i daljnjeg razvoja unutar tvrtke, te stimulativna primanja. www.spoljar-transport.hr

Za naš Odjel cestovnog prijevoza tražimo motivirane, ambiciozne i odgovorne osobe za popunjavanje pozicije:
Tražimo vozače (m/ž) za autotransportere C + E kategorija

Uvjeti:

- SSS/KV vozač - obavezna C kategorija;
- radno iskustvo u djelatnosti autotransporta (prednost, ali nije uvjet);
- spremnost na timski rad u dinamičnom okruženju

Uz prijavu je potrebno priložiti:

- kopiju dokaza o ispunjavanju uvjeta (vozačka dozvola)
- dokaz o državljanstvu, nije potrebno EU državljanstvo
- potvrdu o nekažnjavanju
- životopis

Ukoliko ste zainteresirani za našu ponudu i želite postati dio našeg uspješnog tima, molimo da se prijavite putem linka za prijavu ili putem maila: kadrovaska@spoljar-transport.hr.

Mjesto rada: Hrvatska, Zagrebačka 1a, Pojatno, Kupljenovo
Vrsta posla: stalni radni odnos, rad na određeno vrijeme
Regija: Inozemstvo

Collegijevci na festivalu duhovne glazbe

SUBOTICA – Komorni zbor *Collegium Music Catholicum* iz Subotice, pod ravnanjem **Miroslava Stantića**, sudjelovao je na trećem po redu Zborskom festivalu duhovne glazbe u Subotici.

Festival je održan 10. studenoga, u hramu Svetog Vaznesenja Gospodnjeg a ugostio je zborove iz Subotice, Novog Sada, Sombora te Nižnjeg Novgoroda (Rusija).

D. B. P.

Veteranska folklorna sekcija u Kolu

SUBOTICA – U HKC-u *Bunjevačko kolo* je s radom počela još jedna sekcija – sekcija folkloraca veterana. Probe veterana održavaju se utorkom od 20 sati u plesnoj dvorani Centra, te se svi koji se žele uključiti u rad ove skupine mogu javiti osobno u tim terminima. Voditelj proba je **Denis Lipozenčić**. U sekciji planiraju proširenje članstva kao i formiranje pratećeg orkestra. Primarni cilj okupljanja jest rekreacija i zabava, ali se razmišlja i o mogućim nastupima i gostovanjima.

D. B. P.

Divanim šokački u Monoštoru

MONOŠTOR – KUDH *Bodrog* iz Monoštora organizira sutra (subota, 17. studenoga) svoju redovitu manifestaciju *Divanim šokački*. Sudjelovat će sve skupine *Bodroga*, a bit će prikazan običaj za Badnju večer. Početak je u 18 sati u Domu kulture.

Z. V.

Seminar tradicijskih glazbala u Baču

BAČ – Udruga *Tragovi Šokaca* organizira u Baču I. seminar tradicijskih glazbala. Seminar će biti održan sutra i u nedjelju (17. i 18. studenoga), a polaznici će pohađati program individualnog sviranja i učenja i radionicu pjevanja uz tradicijske instrumente. Kulturno-umjetnički program bit će održan sutra u 19.30 sati u maloj dvorani Doma kulture, a radionice će biti u *Didinoj kući* u Baču. Seminar će voditi **Tomislav Livaja**.

Z. V.

Manifest prijateljstva u Beogradu

BEOGRAD – ZHB *Tin Ujević* organizira manifestaciju *Manifest prijateljstva* koja će biti održana sutra (subota, 17. studenoga) u Centru za kulturu *Vlada Divljan* u Beogradu. Početak je u 17 sati. Najavljeno je sudjelovanje folklornog ansambla *Svetozar Marković* iz Kragujevca, Društva Slovenaca *Sava* iz Beograda, Pjevačke skupine *Makedonium* iz Beograda, Ženskog pjevačkog zbora SKD-a *Prosvjeta* iz Splita i *Jelačićeve tamburaške mornarice* iz Petrovaradina. Manifestacija ima za cilj putem kulture obnoviti prekinute veze između naroda na prostoru bivše Jugoslavije. Do sada je u organizaciji ZHB-a održano šest susreta koji su za cilj imali obnovu kulturnih veza između srpskog i hrvatskog naroda.

D. B. P.

Šokačko veče u Sonti

SONTA – Manifestacija folklornih tradicija, tambure i starinske ikavice pod nazivom *Šokačko veče*, sedamnaesta zaredom, bit će održana u idući petak, 23. studenoga, s početkom u 19 sati, u Velikoj dvorani Doma kulture u Sonti. Osim članova folklornih sekcija *Šokadije*, djece i odraslih, na manifestaciji će nastupiti i gosti večeri, HKUD *Slavonija* iz Jakšića i KUD *Sarvaš* iz Sarvaša u Hrvatskoj, te OKUD *Ivo Lola Ribar* i TS *Sončanski biseri* iz Sonte. Tijekom večeri bit će proglašena i javno pročitana i pobjednička pjesma s natječaja *Za lipu rič*.

I. A.

Dan hrvatske kulture u Somboru

SOMBOR – Udruga *Urbani Šokci* organizira u idući petak, 23. studenoga, *Dan hrvatske kulture*. Program će biti održan u velikoj dvorani Gradske kuće. U prvom dijelu programa bit će održan okrugli stol *O Šokcima je rič*, a nakon toga slijedi kulturno-umjetnički program u kome će sudjelovati Mješovita klapa *Prvi komin Snježanin* iz Zagreba i KUDH *Bodrog* iz Monoštora. Prvi dio programa počinje u 16.30 sati, a drugi u 19.30 sati.

Z. V.

NIU Hrvatska riječ: Poziv za slanje rukopisa!

Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice poziva književne autore i autorice iz Republike Srbije koji stvaraju na standardnom hrvatskom jeziku ili na dijalektalnim govorima Hrvata da šalju svoje neobjavljene rukopise radi njihove moguće objave u idućoj, 2019. godini. Rukopise je potrebno poslati u elektroničkom obliku na e-mail: naklada@hrvatskarijec.rs.

Rok za slanje rukopisa je 20. prosinca 2018. godine!

O objavi nekoga od pristiglih rukopisa odlučivat će peteročlano Nakladničko vijeće NIU *Hrvatska riječ*.

Predstavnicima UBH *Dužijanca* u Solinu uručena nagrada *Zlatni Interstas 2018*.

Zaplovili u međunarodne turističke vode

U druga bunjevačkih Hrvata *Dužijanca* iz Subotice dobila je međunarodnu turističku nagradu *Zlatni Interstas 2018*. na 25. međunarodnoj smotri turizma, filma, krajobraza *Interstas* koja je održana u Solinu. Predstavnicima Udruge nagrada je uručena prošloga tjedna na svečanosti u solinskom hotelu *President*. U delegaciji Udruge koja je nazočila dodjeli nagrade bili su: predsjednik msgr. dr. **Andrija Anišić**, dopredsjednica **Ljiljana Dučić** te članovi: **Stipan Kujundžić**, **Marija Kujundžić**, **Marko Križanović** i **Ana Ivanković Radak**. Nagradu su im uručili predsjednik Uprave manifestacije **Vojko Pleština** i gradonačelnik Solina **Dalibor Ninčević**.

Nagradu *Zlatni Interstas 2018*. dobilo je 11 laureata među kojima i UBH *Dužijanca*. *Dužijanca*, koja se ove godine predstavila i u Zagrebu, nagradu je dobila za, kako u obrazloženju stoji, briljantnu prezentaciju duhovno-religiozne i folklorno-kulturne turističke manifestacije bunjevačkih Hrvata. U samoj Odluci o dodjeli nagrade stoji i sljedeće obrazloženje: »Ovim jedinstvenim projektom, o. g. 108. po redu, brižno se čuva i njeguje vlastiti identitet, starinski običaji, bogatstvo povijesnih, tradicijskih, religioznih, kulturnih vrijednosti, prenoseći ih novim naraštajima. Sjajno povezujući prošlost i sadašnjost sa suvremenosti, ocjena je da time *Dužijanca* snažno pridonosi izvrsnosti i u doprinosu razvoja kulturnog turizma, kako Grada Subotice, cijele Bačke, tako i znatno šire«.

Međunarodno povjerenstvo

Za nagradu *Interstas*, *Dužijancu* je predložilo Međunarodno povjerenstvo turističkih novinara i pisaca. Predložen je ukupno 141 individualni i kolektivni kandidat iz 29 zemalja svijeta, nominirano ih je 57 za neku od nagrada, a odabrano 35 laureata iz pet različitih kategorija, iz ukupno devet zemalja. Svih 35 laureata, kako stoji u obrazloženju, zavrjedilo je dodjelu uglednih međunarodnih priznanja jer su svojim turističkim programima, ponudom i prezentacijom, stručnim, znanstvenim projektima, te aktivnim doprinosom kroz kulturu i sport bili u funkciji promicanja i unaprjeđenja turizma.

Nagrađen i dokumentarac

U sklopu *Interstasa*, održan je i 21. međunarodni festival turističkog filma, a među nagrađenima našao se i dokumentarni film redatelja **Branka Ištvančića** *Dužijanca*. *Dužijanca* je nagrađena za najbolji film festivala do 60 minuta u filmskom prikazu tradicijskih običaja kulture življenja. Nagradu su primili jedni od glavnih aktera u filmu, ujedno i članovi UBH-a – Ana Ivanković Radak i Stipan Kujundžić.

Inače, za najbolji turistički film na festival se prijavilo ukupno 307 filmova iz 83 zemlje. Za nagradu je bilo nominirano 107 filmova. Međunarodni žiri nagradio je 22 autora filmova ili producenata iz 14 zemalja svijeta.

Ponosni na priznanje

Manifestacija *Interstas* u Solinu respektabilni je međunarodni faktor u ocjenjivanju pojedinaca i institucija za njihov doprinos turizmu, time i njihov ulazak u međunarodni klub zaslužnih u toj sferi, navodi se u priopćenju UBH *Dužijanca* kojega potpisuje predsjednik Udruge msgr. dr. **Andrija Anišić**.

»Svi u našoj Udruzi kao i mnogi prijatelji *Dužijance* ponose se ovim velikim priznanjem koje nam omogućava da sa svojom manifestacijom zaplovimo i u međunarodne vode, jer smo ovim primljeni u Međunarodni klub zaslužnih za turizam. Ovo priznanje nam je tim draže budući da mi u Udruzi ističemo da je naša manifestacija prije svega zahvala Bogu i pohvala čovjeku i njegovu radu, a tek onda turistička atrakcija. Drago nam je što nas je zapazio netko iz Međunarodnog povjerenstva turističkih pisaca i novinara i dao nam tako visoku ocjenu uz tako divno obrazloženje. Uvjereni smo da će ovo priznanje odjeknuti pozitivno i u našoj zemlji i biti poticaj nekoj turističkoj organizaciji da *Dužijancu* uvrsti u turističku ponudu ne samo na domaćim turističkim forumima nego i na međunarodnim te tako u naš grad privući brojne turiste iz naše zemlje, iz okolnih zemalja ali i iz Europe i svijeta. S ponosom ističemo da je naša delegacija bila posebno zapažena u Solinu budući da smo ondje predstavili bandaša i bandašicu i jedan risarski par kao i krunu ovogodišnje subotičke *Dužijance*. Bila nam je velika čast biti u društvu tolikih uglednih gostiju Hrvatske i svijeta iz sfere kulture, umjetnosti, sporta, turizma, novinarstva, politike... Premda smo, iz financijskih razloga, sudjelovali samo na završnoj manifestaciji i dodjeli nagrada, ipak smo uspostavili kontakte s nekim značajnim osobama s kojima bismo u budućnosti mogli ostvariti suradnju«, navodi Anišić.

Predstavnici UBH-a uručili su prigodne darove Vojku Pleštini, Daliboru Ninčeviću i splitsko-dalmatinskom županu **Blaženku Bobanu** te ih ujedno pozvali u Suboticu, na *Dužijancu 2019*. Također, svim sudionicima završne ceremonije podijelili su brošuru o *Dužijanci*, a prigodne darove uručili su i drugim ondje prisutnim gostima i visokim uzvanicama.

Kao jedinstvena manifestacija u domeni turizma, turističkog filma i krajobraza, *Interstas 2018*. održan je pod visokim pokroviteljstvom predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović**.

D. B. P.

Sonja Periškić Pejak, pedagoginja, etnologinja i članica hrvatske udruge iz Monoštora

Dobra vila *Bodroga*

*U hrvatskoj školi u Santovu radi kao na-
stavnica hrvatskog jezika. U Monoštoru
vodi dječju skupinu Bodroga, pjeva u Kra-
ljicama Bodroga, piše za Godišnjak ZKVH-
a, angažirana je na pripremi monogra-
fije o podunavskim Šokcima. Sve to stoji
ispred imena Sonje Periškić Pejak*

Sonja Periškić je po svojoj naobrazbi magistra pedagogije, etnologije i kulturne antropologije, a studij je završila na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Nakon studija vratila se u Monoštor i uključila u rad hrvatske udruge, prvo kao članica, ali su je vrlo brzo njeno stručno zvanje i afiniteti preporučili za rad s djecom u *Bodrogu*. Rad s djecom je i njen posao, jer je Sonja uposlena kao učiteljica u hrvatskom obrazovnom centru u Santovu, u susjednoj Mađarskoj. Danas djeluje zadovoljno u svim poslovima koje radi, usprkos tomu što joj je dan često prekratak za sve dnevne obveze. I usprkos tomu što etnologija i pedagogija i nisu bili njen prvi izbor studija, jer joj je mladalačka želja bila studij španjolskog i talijanskog jezika. Prevagnulo je racionalno razmišljanje – što raditi poslije studija.

Studije ste završili u roku, a poslije nekoliko godina provedenih u Zagrebu vratili ste se u Monoštor. Većina mladih ljudi traži mogućnosti da ode, a Vi ste se vratili. Zašto, i sada s distance od nekoliko godina, je li to bila dobra odluka?

Kada sam počela studije, nisam znala hoću li ostati u Zagrebu, otići negdje drugdje ili se vratiti u Monoštor. Nisam o tome ni pretjerano razmišljala. Otišla sam u Zagreb da bih studirala, a odluku što i gdje poslije ostavila sam za kraj studija. Zagreb je predivan grad za studiranje. Tijekom studija bila sam u studentskom domu *Stjepan Radić* i lijepo je to iskustvo, upoznaš mnogo različitih ljudi, ali ja nekako nisam sebe vidjela u Zagrebu nakon studija. Bilo je razdoblje kada sam razmišljala o Osijeku, nekako je taj dio Hrvatske blizak našem mentalitetu. Tu se »dogodio« i moj, sada već suprug i nekako sve kockice su se posložile tako da se vratim u Monoštor.

Vaše prvo radno mjesto bilo je u Gimnaziji u Belom Manastiru.

Nije to bilo baš zaposlenje, već stručno osposobljavanje, bez zasnivanja radnog odnosa. Imala sam svoju mentoricu, plaću, ali nisam bila uposlenica. Bilo je to veliko iskustvo, jer imala sam sreće da mi mentorica bude pedagoginja Gimnazije od koje sam mnogo naučila u onom praktičnom dijelu rada, što se ne može naučiti tijekom studija. Imali smo i tijekom studija praktičan rad, prvo u vrtiću na drugoj godini i tijekom treće godine studija u školi. Bila su to moja prva iskustva u radu s djecom i učenicima i već tada sam vidjela da se dobro snalazim tu, da lako uspostavljam kontakt, da me djeca prihvaćaju.

Stručnu praksu odradili ste u Hrvatskoj, a onda ste se zaposlili u Mađarskoj.

Radim u hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i učeničkom domu u Santovu. To je jedna ustanova, ali ja radim u osnovnoj školi. Kod njih bi to bilo učiteljica, ali prema našim standardima to odgovara radnom mjestu nastavnice. Prošle godine držala sam satove hrvatskog jezika za drugi razred. Tri puta tjedno satove čitanja, dva puta tjedno satove gramatike i sat pisanja. Djeca slabije govore hrvatski, u višim razredima ni profesori ne govore hrvatski, pa se onda događa da ono što hrvatskog jezika nauče u nižim razredima i zaborave kada odu u peti ili više razrede. Drugi problem je što su udžbenici koncipirani kao da djeca znaju dobro hrvatski. Zadani plan i program se mora ispoštovati, a znanje hrvatskog nije na takvoj razini da oni mogu pratiti zadani plan i program. Međutim, na mojim satovima djeca su primorana govoriti hrvatski, jer ja ne govorim mađarski i mislim da sam od njih izvukla maksimum. S djecom iz drugog razreda trebala sam raditi i ove školske godine, ali s obzirom na to da me očekuje stručni ispit, sada sam preuzela treći razred. Osim kroz redovite satove hrvatskog, učimo hrvatski i na satovima pjevanja i plesa.

Kazete stručni ispit. Što je taj stručni ispit?

Sada sam pripravnica. Kada položim ovaj ispit bit ću pedagoginja prvog reda. Poslije nekoliko godina čeka me još jedan ispit i bit ću tada pedagoginja drugog reda. Za ovo uposlenje nisam morala nostrificirati diplomu iz Zagreba, jer radim u hrvatskoj školi, ali je škola morala tražiti dozvolu da me zaposli na tri godine. Putujem svaki dan na posao u Mađarsku, ali nije to daleko, oko 20 kilometara i ako nema gužve na granici nije to neki problem.

Rad s djecom u hrvatskoj školi u Santovu Vaš je posao, a kada se vratite u Monoštor čeka Vas opet rad s djecom u KUD-u Hrvata Bodrog. I sami ste aktivni kao članica Bodroga. Kako usklađujete sve obveze?

Na posao idem na osam sati i obično se vraćam oko 16 sati. Tu su obiteljske obveze i kada imamo probe u *Bodrogu* još tri-četiri sata angažmana u udruzi. Kada sam se vratila iz Zagreba, prvo sam se uključila u plesnu skupinu, a poslije toga priključila sam se Ženskoj pjevačkoj skupini *Kraljice Bodroga* i tek nakon toga krenuo je rad s klincima. Iskreno, kada sam počela, imala sam puno više živaca i strpljenja s njima, jer ih je bilo manje. Sada ih imamo 18-19 i rekla bih da smo uspjeli formirati jednu dobru dječju skupinu. Prvo smo krenuli od onoga što je bila tema mogega diplomskog rada, a to su dječje *sigre* iz Monoštora. Poslije toga sljedeći korak bili su dječji plesovi, pa malo i plesova za odrasle. Uključujemo ih u naše manifestacije, tako da imaju priliku i na pozornici pokazati što su naučili, da ih vide roditelji, bake i djedovi, njihovi drugari. Imali su nastupe i izvan Monoštora, a već tri godine zaredom plasirali smo se na Pokrajinsku smotru dječjeg folklora. Sva tri puta prikazali smo dječje *sigre* i uvijek su komentari stručnog žirija bili da djeca uživaju i da se zaista tijekom nastupa i *sigraju* na pozornici i ono što žiri također hvali je šokački govor koji djeca koriste tijekom tih *sigara*. Najstarija djeca u našoj skupini su devetogodišnjaci, a najmlađoj **Sari** su tek četiri godine. Bude svakakvih dana, nekada dođu izmoreni od škole, sporta, pa ih je teško obuzdati, ali mislim da uspijevamo naći neki zajednički jezik da ih obuzdam i često čujem komentare mama koje kažu – joj kako možeš, pa ja bih već poludjela s njima. Ali dobra smo mi ekipa.

I onda poslije ovih mališana dolaze ništa manje zahtjevne probe *Kraljica Bodroga*.

Neću sada ja sama sebe hvaliti, ali **Anita Đipanov Marijanović** je rekla da sam ja u *Kraljice* donijela neku novu energiju. Poslije mene došla je Anitina sestra **Biljana**, pa **Sanja Šuvak**, tako da se pjevačka skupina pomladila, a uveli smo i nove pjesme u repertoar. Dakle, osim naših tradicijskih pjesama, počele smo raditi obrade dalmatinskih pjesama, a i neke pjesme koje sam ja pjevala u skupini *Zvizde* u Zagrebu također smo uvrstili u repertoar. Koristi mi ovdje u *Kraljicama* iskustvo iz *Zvizda*, jer smo mi pjevale i pjesme iz Baranje, Slavonije, Srijema.

Tu nije kraj Vašeg angažmana u *Bodrogu*, jer ste članica i plesne skupine.

U plesnoj skupini su djevojke pri kraju osnovne škole i srednjoškolke tako da je atmosfera na probama uvijek dobra, rasterećena. Nosimo se mi i s njihovim pubertetom, problemima, hirovima, ali općenito mislim da smo dobra ekipa i mislim da u *Bodrogu* nije odavno bila tako dobra plesna grupa.

Ako su naši čitatelji sada pomislili da je tu kraj, u krivu su, jer ostalo je da pobrojimo još nekoliko poslova na kojima također aktivno radite. Jedan od njih je projekt Hrvatske matice iseljenika *Igračka u srcu* koji ste realizirali sa »svojim« mališanima iz Bodroga. Kako ste se uključili u taj projekt i što je njegov krajnji cilj?

Igračka u srcu projekt je Hrvatske matice iseljenika, Hrvatske škole Boston i Zaklade hrvatskih studija iz Sydneyja. Cilj je da djeca u dijaspori kroz njima prihvatljiv način nauče svoju tradicijsku kulturu. Nismo se mi prijavili na natječaj već su oni nas pozvali i to nakon što je u Hrvatskoj predstavljen dio mog diplomskog rada koji se odnosio na dječje *sigre* u Monošturu. Uradili smo multimedijalnu prezentaciju dječjih *sigara* i njima u Zagrebu se to toliko dojmilo da smo pozvani da u prosincu budemo gosti na završnoj prezentaciji projekta *Igračka u srcu*. Uz tu multimedijalnu prezentaciju djeca su tijekom radionice u školi napravili lutku, odnosno bebu, od *kočenja* (kočanjica). Radionicu smo realizirali u suradnji sa školom i učiteljicom hrvatskog jezika **Elenom Brdar**.

Vaši tekstovi našli su svoje mjesto i u Godišnjaku za znatstvena istraživanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. S obzirom na Vašu struku, to je bilo i očekivano. Koliko su terenska istraživanja koja ste radili tijekom studija korištena u tim radovima?

Svaka generacija kod profesorice **Milane Černelić** ide na terenska istraživanja. U vrijeme mojih studija istraživali su se Bunjevci, tako da sam ja s jednom kolegicom radila temu poroda kod Bunjevaca i taj rad objavljen je u monografiji o Bunjercima. U Godišnjaku ZKVH-a je dio diplomskog rada o dječjim *sigrama* i *sigračkama*, u Godišnjaku je i moj koautorski rad o posmrtnim običajima iz Monoštora i Berega. U pripremi je sada i monografija o podunavskim Šokcima, a u njoj će biti moj cijeli diplomski rad dopunjen sa Santovom, te koautorski radovi dopunjeni sa Santovom i još jedan koautorski rad o tradicijskoj prehrani. Uz profesoricu Černelić, jedan moj kolega i ja bit ćemo urednici te monografije. Tako da sam u poslu oko toga. Imala sam i izlaganje u Pečuhu na jednom znanstvenom skupu, a govorila sam o uskrnim običajima u Monošturu.

Zlata Vasiljević

Natječaj za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture u AP Vojvodini u 2018. godini

Predmet sufinanciranja su manifestacije, projekti i djelatnosti koje u sebi imaju razvojni karakter.

Natječaj se raspisuje za sufinanciranje sljedećih aktivnosti:

1. Zaštita, očuvanje i predstavljanje kulturne baštine Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;
2. Organiziranje manifestacija kulture regionalnog ili međunarodnoga karaktera;
3. Audio-vizualno dokumentiranje tradicijske kulture i običaja hrvatske zajednice u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;
4. Izdavanje knjiga.

Cilj natječaja

Očuvanje i promicanje kulturne baštine Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, te poticanje razvojnih aktivnosti u radu kulturnih udruga koje djeluju unutar hrvatskoga kulturnog prostora u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Proračun

Ukupni iznos sredstava natječaja je 1.200.000,00 dinara.

Vrijeme realizacije

Natječaj se raspisuje za 2018. godinu.

Opći uvjeti

1. Pravo sudjelovanja imaju registrirane hrvatske udruge (društva) kulture koje djeluju u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini;
2. Prijave se podnose isključivo na obrascu ZKVH-a, putem pošte ili osobno, na adresu: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Laze Mamužića 22, 24000 Subotica, s naznakom: »Za natječaj« (prijavni obrazac može se preuzeti na web stranicama Zavoda www.zkvh.org.rs – u dijelu »dokumenti / službeni dokumenti« ili u uredu Zavoda);

3. Rok prijave na natječaj je 10 dana od dana objave natječaja u tjedniku »Hrvatska riječ«, odnosno najkasnije do 26. studenoga 2018. godine;

4. Nepravodobne, nepotpune i nepravilno popunjene prijave neće se razmatrati;

5. Prijave koje stignu izvan propisanog roka, bit će odbačene;

6. Natječajna dokumentacija se ne vraća podnositeljima.

Posebni uvjeti

Udruge kojima budu odobrena sredstva po ovom natječaju u obvezi su:

1. prilikom organizacije manifestacija, na istima jasno istaknuti obilježja hrvatske zajednice u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini,
2. naznačiti da je u realiziranju manifestacije ili projekta sudjelovao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata,
3. poslati financijsko izvješće u roku od 15 dana nakon realizacije projekta, a najkasnije do konca siječnja 2019. godine.

Kriteriji raspodjele sredstava

Raspodjelu sredstava vršit će stručno povjerenstvo sukladno sljedećim kriterijima:

1. Regionalna ravnomjernost;
2. Vrijednosni, umjetnički i estetski kriteriji, kvaliteta i profesionalnost u radu;
3. Razvojni karakter manifestacije ili nakladničkog projekta u kulturnom prostoru hrvatske zajednice;
4. Doprinos ostvarivanju regionalne i međunarodne kulturne suradnje;
5. Doprinos razvoju kulture, unaprjeđenju i promicanju tradicionalnog i suvremenog umjetničkog stvaralaštva nacionalne zajednice.

KPZH Šokadija iz Sonte

Književni natječaj *Za lipu rič* 2018.

U povodu manifestacije *Šokačko veče 2018.*, KPZH Šokadija iz Sonte objavljuje književni natječaj *Za lipu rič* 2018. Na natječaj se mogu prijaviti autori s neobjavljenim pjesmama, pisanim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do 19. studenoga tekuće godine. Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH Šokadija, Vuka Karadžića 22, Sonta, s naznakom *Za natječaj* ili na e-mail: ossonta@neobee.net. Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu neobjavljenju pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti tipkane na formatu A 4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima.

Autor prvoplasirane pjesme bit će nagrađen umjetničkom slikom, a najbolja pjesma bit će pročitana na *Šokačkoj večeri* koja će biti održana u petak, 23. studenoga, u Sonti.

Predstava *Sprovod u Theresienburgu* Bitef teatra i Kazališta Dezső Kosztolányi

Biti častan ili časnik?

Suvremenost ove Krležine priče nije upitna: odnos slobodoumnog pojedinca i sustava u ovim našim, post-austrougarskim zemljama uvijek je aktualan

pao mrtav, te mnoštvo predmeta, slika, portreta i dokumenata iz života garnizona, kao i Austrougarske Monarhije. U okviru toga postavljena je i tematska izložba »Razvoj samoubojstava europskih intelektualaca u prvoj polovici XX. stoljeća«. Redateljski postupak Anđelke Nikolić krenuo je širokim potezom predstavljanja ozračja u garnizonu u Theresienburgu, likova i njihovih odnosa, da bi, sužavajući se, pred kraj doveo do sadržajnog težišta Krležinog pitanja koje se tiče dvojnosti uloga u društvu – biti častan ili časnik? Mladi oberlajtnant Ramong, doktor matematike na Tübingenskoj Univerzi, poliglot, čovjek slobodna duha, intelektualac, nasuprot njegovom nadređenom, pukovniku Warronigu,

Jedne tople svibanjske noći 1906. godine oberlajtnant carske i kraljevske aspern-esslinške Sedamnaeste dragunske pukovnije, doktor matematike **Ramong Gejza**, ubio se hicem iz pištolja u zadunavskom gradu Maria Theresienburgu u mađarskom dijelu Austrougarske Monarhije. U sobi ga je mrtvog pronašao njegov drug, časnik **Bandi Kaloj**. Događaji koji su doveli do ovakvog ishoda započeli su dolaskom japanskog grofa **Fudsch-Hasegave** i njegovih časnika u Theresienburg, kao pobjednika u nedavnom ratu protiv Rusije. Jednolični i dosadni život garnizona postaje pun živosti. Trebalo je prirediti svečanu večeru za uzvanike, održati primjeren govor o pukovnijskim zaslugama u pobjedi nad Napoleonovim trupama u čast japanskog izaslanstva, za što je pukovnik **Warronigg** zadužio mladog oberlajtnanta Ramonga Gejzu. Ovaj se pak, zaljubljen u pukovnikovu suprugu, **Olgu Warronigg Glemabay**, napije, održi neprimjeren govor, te izazove incident pred Japancima. Uslijedila je kazna, a kako se u međuvremenu pokazalo da su Japanci u Theresienburgu izveli zgodnu pljačku, da je Fudsch-Hasegava teški prevarant, Ramong je molio da mu se umanji kazna. Kazna mu je, naprotiv, povećana te on više ne nalazi drugog izlaza osim da se ubije. Na oproštajnom skupu Sedamnaeste dragunske pukovnije pukovnik Warronigg drži govor kojim se oprašta od mladog austrougarskog nadčasnika koji je počinio samoubojstvo.

Ovo je kratki siže radnje u predstavi *Sprovod u Theresienburgu* rađenoj po tekstu **Miroslava Krleže**. Predstava je nastala u koprodukciji beogradskog Bitef teatra i kazališta Dezső Kosztolányi iz Subotice. Režiju i dramaturgiju potpisuje **Anđelka Nikolić**, a njezina inscenacija počinje turom kroz izložbu koju je publika na početku predstave mogla pogledati. Na izložbi, koja je kasnije poslužila i kao scenski okvir, mogla se vidjeti rekonstrukcija sobe nesretnog oberlajtnanta Ramonga Gejze, mjesto gdje je

gu, predstavniku onih koji vjeruju da se višem, zadanom ustroju sustava mora služiti. U svojem govoru na sprovodu Warronigg je zapjenjeno urlao kako »nama, našoj vojsci i državi, nije potreban talent, nego nam trebaju disciplina i odanost«. Zbog toga suvremenost ove Krležine priče nije upitna.

Odnos slobodoumnog pojedinca i sustava u ovim našim, post-austrougarskim zemljama uvijek je aktualan. Međutim, romantičarska samoubojstva iz nemogućnosti ostvarenja ideala davno su prestala biti način na koji se nešto može mijenjati. Također, i u drugim likovima možemo prepoznati današnje slojeve društva. Ugladjeni prevaranti, pljačkaši za koje se odmah ne može posumnjati da su upravo to, oličeni u japanskom grofu, vrlo lako preskaču stogodišnji odmak. Olga Warronigg koja je udajom za pukovnika očekivala balove u Pešti i Beču, u sumornom provincijskom Theresienburgu boji život preljubništvom. Garnizonski drug Ramonga Gejze i njegov iskusni savjetnik po pitanju ljubavnih problema Bandi Kaloj, čovjek je koji se dobro »snalazi« u svakoj situaciji te se bez velikih ambicija vješto koristi dostupnim čarima života. Predstava je inače premijerno odigrana na sceni Bitef teatra 31. listopada, na dan kada se prije stotinu godina raspala Austrougarska Monarhija. *Sprovod* tako simbolično govori i o raspadu jednog svijeta, oličenog u K und K monarhiji.

Glumci Bitef teatra **Marija Bergam** i **Bojan Žirović** te **Borisz Kucsov** i **Gábor Mészáros** iz *Kosztolányija*, iznijeli su predstavu na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku s nedovoljno uvjerljivim glumačkim iskazom potrebnim za ovu Krležinu priču. Ipak, iskrena preporuka za pogledati predstavu, koja je posljednji put igrana u Subotici 1989. u **Ristićevoj** režiji, ne samo zbog teatarske obvezne literature, već i zbog promišljanja o tomu kako bi sudbina oberlajtnanta Gejze mogla danas izgledati.

Nela Skenderović

Srijemska župa koja nije bez budućnosti

Dječji žamor u nikinačkoj crkvi

Kada se djeca i mladi tiskaju oko oltara i kada se u našim crkvama čuje dječja graja, čak i najstrožijim župljanima i župnicima popusti potreba za disciplinom i ušutkivanjem, a njihova lica ozari osmijeh. Iako naše crkve vape za djecom, ima i iznenađujućih primjera župa i župnika koji su tajni recept povezivanja djece s našim katoličkim zajednicama pronašle i uspješno ga primjenjuju. Velečasnog **Ivicu Živkovića**, župnika u župi Svetog Antuna Padovanskog u Nikincima nismo pitali koji je to recept. On nam ga je velikodušno sam otkrio.

»Župnik i članovi zajednice trebaju biti uz djecu i čvrsto s njima vezani, čuti i ispuniti njihove potrebe i ponuditi im sadržaje koji njima trebaju. Ako pomislimo da je to lako postići, bit ćemo u krivu«, kaže on.

No, u Nikincima je župnik oprobao taj recept.

»Svaka školska godina započinje blagoslovom školskih torbi. Tako je bilo i ove godine, 16. rujna. Župni vjeronauk je redovit, srijedom prijepodne i popodne, ovisno o tome kada djeca idu u školu, a vjeroučenici su podijeljeni u dvije skupine: mlađu i stariju. Školski vjeronauk također postoji od prve godine u kojoj je vraćen u školski sustav Srbije. Vjeroučiteljica u Osnovnoj školi **Branko Radičević** u Nikincima je **Marija Pavelić** i s njom odlično surađujem, jer župni vjeronauk držim ja«, kaže Živković.

On navodi da u tekućoj školskoj godini ima 21 vjeroučenika, od jednog do pet po pojedinim razredima. Najviše, po pet, ih je u 3. i 7. razredu.

Djeca i mladi članovi nikinačke zajednice na raspolaganju za svoje aktivnosti imaju veliku sakristiju, župni dvor i prostrano dvorište ovoga biskupijskog centra štovanja svetog Antuna. U tom prostoru oni se osjećaju kao doma i rado ga koriste. Župnik svjedoči i da se ministranti, slično kao i srijemska katolička mladež, redovito okupljaju na susretima ministranata Srijemske

Proštenje u Kovilju

Biti katolik u središtu pravoslavne duhovnosti

Mala, čak i ovdašnjim katolicima skoro nepoznata katolička zajednica u Kovilju proslavila je 11. studenog svoje proštenje. Tamošnji molitveni dom posvećen je svetom Mirku, no pošto se zajednica rjeđe okuplja na euharistijska slavlja, proslava je organizirana u nedjelju nakon blagdana. Pozivu da predvodi svetu misu proštenja odazvao se mons. **Stjepan Beretić**, biskupski vikar i župnik župe subotičke katedrale, a koncelebrirali su preč. **Franjo Lulić** iz Titela, vlč. mr. **Szilárd Balcsák**, župnik župe sv. Marije u Subotici i upravitelj filijale u Kovilju vlč. dr. **Tibor Szöllösi**. Misa je slavljena, uz poticaje glavnoga celebranta, za obnovu obitelji, sela i mladeži. Ugled ove male katoličke zajednice i njezina pastira cijene i pravoslavni svećenici iz Kovilja i Budisave, koji su također nazočili misi.

Župni upravitelj svjedoči o životu vjernika katolika u ovom selu pokraj Novog Sada, gdje su pravoslavni velika većina i koje je značajno mjesto pravoslavne duhovnosti, budući da u njemu već sedam stoljeća postoji poznati muški manastir s brojnom monaškom zajednicom.

»Katolička zajednica u Kovilju je jako mala. Svete mise se slave svake druge subote navečer, a vjeronauk je prije i nakon mise. Iako imamo desetero djece katolika u osnovnoj školi, samo troje ili če-

tvero njih dolazi redovito na vjeronauk. Broj vjernika na misama je između pet i 20. U selu jedva da ima u cijelosti katoličkih obitelji – gotovo sve su vjerski mješovite. Ove godine je 30 obitelji tražilo blagoslov kuće, no više njih se potpuno udaljilo od Crkve i ne traže više niti blagoslov. Moja je procjena da u Kovilju živi 100-150 katolika, Mađara i Hrvata, što je tek 2,75% stanovnika sela.«

Kuća u kojoj se nalazi molitveni dom sv. Mirka je kupljena davne 1891. godine. Župni upravitelj kaže da je u dosta lošem stanju.

»U narednom vremenu trebamo popraviti krov, promijeniti crijepe i oluke, omalati i izolirati zidove, ponovo farbati... To su ogromni izdatci za ovako malu zajednicu. Ove godine smo promijenili prozore, zahvaljujući donaciji župe Imena Marijina i krenuli smo u popravak vjeronaučne dvorane i sakristije, za što se koristi ista prostorija«, kaže vlč. Szöllösi i zahvaljuje na radu i suradnji domaru crkve i vjernicima.

Koviljski upravitelj, ipak, navodi da je crkveni život u ovom selu prilično slab.

»Vjernici su se jako udaljili od svetih stvari, što je realnost ne samo kod nas katolika nego i kod pravoslavnih. U narodu ima puno puno patnje, što svakako ima udjela i u prakticiranju vjere. Uz to, Kovilj je bio uvijek daleko od Novog Sada, nije bilo autoceste i trebalo je najmanje 50 minuta do grada, što je pridonijelo velikoj zatvorenosti cijelog sela«, kaže vlč. Szöllösi, koji, usprkos svemu, ne odustaje od redovitog pastoralnog rada u jednoj od najjužnijih katoličkih zajednica u Subotičkoj biskupiji.

Marko Tucakov

biskupije, koji se obično organiziraju u Srijemskoj Mitrovici, kao i na razini pojedinih dekanata. Iduće godine ministrantski susret srijemskomitrovačkog dekanata, gdje spada i župa Nikinci, planiran je u Hrtkovcima.

Prosječnom poznavatelju crkvenih prilika u Srijemu bilo je iznenađenje čuti da je do prije nekoliko godina postojao i združeni dječji zbor župe Nikinci, s članovima iz župe i iz filijale u Platičevu. No, budući da se voditelj odselio za Srijemsku Mitrovicu, zbor je, unatoč zapaženim nastupima po srijemskim župama i na susretima zborova, prestao djelovati. Čini se da je mogućnost glazbenog rada s djecom ovdje još uvijek vrlo velika.

Kruna naše nikinačke priče je saznanje da je od dva trenutačna bogoslova Srijemske biskupije jedan iz ove župe. Bogoslov **Đuro Bičanić** završio je gimnaziju u subotičkom *Paulinum* i sada je student prve godine filozofije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Đakovu.

Marko Tucakov

U susret blagdanima

- 16. studenoga – Margareta Škotska
- 18. studenoga – posveta bazilike sv. Petra i Pavla
- 19. studenoga – sv. Elizabeta Ugarska
- 22. studenoga – sv. Cecilija
- 25. studenoga – Isus Krist Kralj, sv. Katarina
- 30. studenoga – Andrija apostol

Srcem za siromaha

Djelatnici Radio Marije Srbije i ove godine organiziraju humanitarno-karitativnu akciju za pomoć potrebitima. »Tražite pomoć, na pravom ste mjestu«, naziv je projekta u okviru kojega se organizira akcija »Srcem za siromaha«. Akcija je počela 17. rujna i trajat će sve do 17. prosinca ove godine. Svi zainteresirani koji žele i mogu pomoći, bilo u hrani, sredstvima za higijenu, garderobi ili novcu mogu se javiti ili stvari odnijeti u ured redakcije Radio Marije Srbije, Ulica Matije Gupca 10, Subotica.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Tko je u Božjoj blizini donosi plodove

Isus je bio učitelj, tako su ga zvali njegovi učenici, ali i oni koji su mu prilazili u želji da ga isprovociraju i osude. Ljudi su prepoznavali u njemu učitelja, ali su isto tako prepoznavali da on poučava drugačije od ostalih, on poučava kao onaj koji ima vlast. To nešto drugačije privlačilo ih je k njemu, pažljivo su slušali njegovo učenje, a ono je bilo toliko drugačije od učenja drugih učitelja da se nije moglo samo slušati, nego se živjelo, jer je poticalo na promjenu i nasljedovanje njega koji je Krist.

Mi smo poput smokve

Isus je često poučavao u prisposodobama, jer je svoje učenje želio ljudima učiniti bliskijim i razumljivijim, posebno jer je govorio o Božjem kraljevstvu, što ljudima nije bilo lako shvatiti, pa su primjeri iz svakodnevnog života njegovo naučavanje činili ljudima prihvatljivijim. Tako je Isus za svoje pouke pronalazio primjere u svemu što je mogao promatrati oko sebe, kao što je prošle nedjelje bilo ubacivanje priloga u hramsku riznicu i siromašna žena koja je ubacila sve što je imala. Promatrao je slugu, ratare, ribare, pastire, te sve njih uvrštavao u svoje prisposdobe i tako u svakodnevnim životnim prilikama pronalazio primjere koji će potaknuti ljude na promjenu i približavanje Bogu. Ali, primjeri za vjersku preobrazbu nisu mu bili samo ljudi i ljudska zanimanja, nego i različite prirodne pojave u biljnom i životinjskom svijetu. Tako se služi slikama ptica, ljiljana, gorušice da bi iznio istine o Božjem odnosu prema čovjeku i potaknuo čovjeka da se okrene Bogu. A ove nedjelje slikom smokve Isus nas upućuje u istine ljudskog odnosa sa Svevišnjim (usp. Mk 13, 24-32).

Smokva je u ovom primjeru poput čovjeka vjernika. Ona čeka cijelu zimu, uspavana, bez lista i ploda, no kad grane sunce te zatopli, istjera lišće i zamjetne se plod. Ona reagira na toplinu sunca kao što vjernik reagira na Božju blizinu. Blizina nevidljivog ljeta vidljiva je na smokvi, kao što je blizina nevidljivog Boga vidljiva na vjerniku po njegovim djelima. Plodovi smokve dani su svakom tko ih želi, ipticama i ljudima, bili oni vlasnici ili kradljivci, ali ti plodovi ne ovise o onima koji ih beru. Ovisi o suncu i njegovoj toploti, a znak su bli-

zine dolaska ljeta. Isto je i blizina dolaska Sina Čovječjeg vidljiva na djelima onih koji u njega vjeruju i iščekuju njegov dolazak. Tako nas na primjeru smokve Isus uči kako prepoznati Božju blizinu i što ta blizina znači za čovjekov život. Izloženost Božjoj blizini za vjernika je kao za smokvu izloženost suncu. Ona mora uroditi plodom, jer Božja blizina omekšava tvrdoću ljudskog srca i daje da ono donese plodove ljubavi i milosrđa. Ova jednostavna slika otkriva veliku istinu u odnosu Boga i čovjeka. Pomoću nje lako ćemo uočiti jesmo li pustili Boga u svoju blizinu, donosimo li plodove koje ta blizina daje. Isto tako, svijet može prepoznati koliko smo Božji, koliko smo istinski Kristovi nasljedovateli, jer nema pravog vjernika koji, poput smokve na suncu, ne bi donosio plodove.

Nema razloga za strah

Isus prisposdobu o smokvi koja donosi plodove povezuje s govorom o posljednjem danu i svom drugom dolasku. To je tabu tema za modernog čovjeka, jer izaziva strah i tjeskobu. No, treba li se vjernik bojati toga dana? Onaj tko vjeruje u Boga nikada nema razloga za strah, pa ni kada je u pitanju kraj ovoga svijeta. Tko živi u Božjoj blizini i donosi plodove svoje vjere i zajedništva s Bogom, može se samo radovati susretu sa Sinom Čovječjim. I svaki dan treba živjeti kao da je posljednji, jer, kaže Isus: »A o onom danu i času nitko ne zna, pa ni anđeli na nebu, ni Sin, nego samo Otac« (Mk 13,32). Budući da ne znamo kada će se to zbiti, moramo stalno biti pripralni i ne dopustiti da se udaljimo od Božje blizine, te naša vjera postane uspavana i besplodna. Ako se pitamo hoćemo li moći biti poput plodne smokve u vjerskom smislu, biti u Božjoj blizini i dočekati susret sa Sinom Čovječjim spremno i bez straha, odgovor je jednostavan – to svakom može. Ne traže se od nas neke specijalne sposobnosti i vještine, traži se pustiti Boga u svoju blizinu preko euharistije i drugih sakramenata, kroz svakodnevnu molitvu, čitanje Svetog pisma i ono najvažnije: ne dopustiti svijetu da nam nametne svoje trendove koji idu mimo Božjih zakona nego držati se čvrsto i u svemu Kristovog nauka.

Ana Hodak

Obnovljen i blagoslovljen križ Dulića Čvarka

Zahvaljujući inicijativi **Ivana Stipića Brace** križ koji je »po pripovitki« podigla obitelj **Dulić Čvarak**, obnovljen je i ponovno se bijeli na uzdignutom dijelu zemlje na tromeđi Đurđina, Bajmaka i Mišićeva.

»Vidio sam prošle godine da je križ srušen i prijavio sam župniku te smo uneli korpus Isusa u župu, a imali smo prolitos sednicu crkvenog vijeća i svi su konstatali da je križ srušen al niko da makne ništa. **Marko Dulić Čvarak** je bio tatin vršnjak, išli su zajedno u vojsku i u rat, i kad se tata ženio on je kumovo, a supruga **Marija** je bila kuma nama doci iz obitelji, pa sam na neki način osiće i dužnost da to uradim i drago mi je da smo

uspili. Nismo uložili puno financijski, al bilo je puno fizičkog rada i to smo i uradili. Učestvovali su u obnovi moji susjedi **Ivan i Marko Miljački i Pere Orčić** iz Đurđina i **Joso Francišković** s Kaponje, ko i ja i moji članovi porodice **Julijan, Marinko i Tomislav Stipić**.

Jedan je piskario, drugi je farbo, treći dao armaturu i s traktorom ga podigo i tako je križ obnovljen«, objašnjava Stipić.

Na Križu koji je bio izrađen od *kamena-peščara* slova su izbrisana tako da nije poznato tko je i kada podigao križ.

»S kamena, iako je upisano, oprano je i osulo se pa se ne vide podaci ko je i kad podigo križ, jel je izrađeno

Lana Dermanov, učenica Matematičke gimnazije u Beogradu

Izazovi glazbe, matematike i poezije

Lana Dermanov rođena je prije 13 godina u Novom Sadu. Uz Osnovnu školu *Sonja Marinković*, pohađala je i Nižu glazbenu školu *Josip Slavenski* u ovom gradu, na smjeru harmonike, dok je nakon ovog instrumenta samostalno naučila svirati i klavir. Osim glazbe, Lanina podjednako jaka životna ljubav je matematika. Učenica je Matematičke gimnazije u Beogradu, a nastavlja i usavršavanje sviranja harmonike. Njezin talent za poetsko izražavanje prepoznalo je HKUPD *Stanislav Preprek* iz Novog Sada, uvršćujući njezine izabrane pjesme u svoje zbirke pjesama *Preprekovo proljeće*. Lana je ljubiteljica više slavenskih jezika, te osim srpskog i hrvatskog govori i slovenski i bugarski.

Lanu smo, u pauzi njezinih obveza u gimnaziji i vježbanju harmonike, pitali je li moguće sviranjem se opustiti od rješavanja matematičkih zadataka.

»Glazba je neophodan sastojak obrazovanja svakog djeteta. Ne mislim samo

na djecu koja sviraju neki instrument, već i na djecu koja vole slušati glazbu. Glazba ne samo da me opušta već i inspirira i dok

je sviram i dok je slušam. Svatko tko poznaje note zna da je matematika u osnovi glazbe. Note vrve od razlomaka, brojeva taktova i posebnih simbola, kao u matematici. Sjećam se kako sam bila začuđena kada me je nastavnica solfeđa na prvom satu pitala koju ocjenu imam iz matematike. Sada potpuno razumijem zašto me je to pitala. Meni su oba ova svijeta inspirativna, opuštajuća i nadopunjiva«, kaže ona. Lana kaže da je jedna od najvećih zabuda o matematici ta da postoji dar za matematiku, koji djeca donesu na svijet rođenjem.

»Rad i vježba su glavni recept za uspjeh u matematici, baš kao i u glazbi i u svim ostalim područjima ljudskog rada. U matematici mi je najveći izazov proniknuti u skrivena značenja koja dovode do rješavanja zadataka, uz

od kamena-peščara koji se lako kruti, ko što se i križ zbog tog srušio.«

Ali, tvrdi Stipić, u Đurđinu se uvijek znalo da je to Čvarkov križ, i u staro vrijeme pokraj njega se često prolazilo, jer je bio na putu za Bajmak a u Bajmaku je četvrtkom bila hetija. Inače, Stipiću je ovo već četvrti križ čije je podizanje ili obnovu inicirao.

»Pošto sam u Đurđinu načelnik crkvene općine imam još jednu obavezu. Nećemo se sad busati u prsa da smo veliki katolici, a ovo gledat kako propada. Jel ja kažem svima: ovo je ogledalo naše vire, tu se pokazuje koliko smo virnici. Prvi križ koji sam obnovio 1987. je križ na Pačirskom putu između Subotice i Pačira i pripovijetka je da ga je

jedan naš predak podigao, drugi je križ u njivi di je rođen sluga Božji **Gerard Stantić** koji smo podigli 1989., i treći je na ulazu u naš salaš koji sam podigao 2001. godine, na spomen svim onima koji su od 1945. godine i nakon toga stradali i čija je zemlja bila konfiskovana a koja nam je vraćena 1990-ih godina. Križ smo podigli tim ljudima u spomen.«

Križ je blagoslovio đurđinski župnik **Dražen Dulić** 11. studenog.
J. D.

primjenu matematičkih pravila. Sve je to vrsta igre, nešto poput žmurke. Mnogi zadaci u matematici liče jedan na drugi. Iza riječi 'liče', krije se pojam, različitost. Ta različitost u zadacima me nauči nečemu. To je moj drugi izazov u matematici – kako da iz starih iskustava saznam nešto novo«, odgovara ona.

Našu mladu sugovornicu pitali smo i za savjet koji njezini vršnjaci često traže.

»Djeca mogu zavoljeti matematiku ako se oslobode predrasuda i strahova spram nje. Razmišljajući o svojim drugarima iz prijašnje škole, mislim da bi najefikasnije zavoljeli matematiku kada bi se oslobodili strahova o matematici koje su naslijedili od svojih roditelja i ako im nastavnici više ne bi 'olakšavali' matematiku«, savjetuje ona, objašnjavajući da su »olakšice« u matematici krive i samo »zamagljuju« glavna pitanja.

Lanine pjesme odišu smirenošću, ali se u njima nazire i dinamika života u velikom gradu. Pitali smo je postoji li »neka tajna veza« između matematike, poezije i glazbe. Ona odgovara da se »prave tajne, pa i tajne veze ne otkrivaju, jer ne bi više bile tajne, ali jedno je svima poznato: svaki pojam može imati više značenja. Svaki matematički, kao i pjesnički izraz, može imati više značenja. U glazbi je to još više izraženo, jer glazbu svatko drugačije osjeća. Moja poezija dolazi od čitanja knjiga, koje jako volim. Pišem pjesme jer pokušavam svoja osjećanja i tako izraziti. Najljepše je živjeti u trokutu čiji su vrhovi poezija, glazba i matematika«. Čini nam se da je, živjeći i svjedočeći svoju sreću smještenu među ove tri životne koordinate, Lana nesvjesno, a na sreću naših čitatelja, »neku tajnu vezu« upravo otkrila.

Marko Tucakov

RECEPT NA TACNI

KESTEN TORTA

Ljubav između mene i kestena se dogodila na prvi zalogaj, sigurna sam. Mada, da budem iskrena, ne sjećam se našeg prvog susreta. Ni drugog. Rijetko kog susreta se i sjećam, ali znam da je u pitanju obožavanje i vječita dilema volim li više pečeno kesteno ili kesten pire? Posljednjih godinu ili dvije nemam sreće s pečenim kestenjem. Mnogi su potvrdili to moje iskustvo i čini se da je više nejestivog pečenog kestena od jestivog, bar u mom slučaju. Moguće da samo ja nalećem na pogrešno. Bilo kako bilo, to nije razlog raskida ljubavi između mene i kestena. S kesten pireom nema greške i u to ime ovog tjedna na ime ove ljubavi na tacnu stavljam kesten tortu.

Potrebno: 1 kg kesten-pirea / 400 g šećera u prahu / 0,5 l slatkog vrhnja / 250 g margarina / 300 g mljevenih oraha / 100 g čokolade za kuhanje / 70 g margarina / 200 g bijelog ratluka, 300 g šećera u prahu, boja za kolače.

Postupak: Umutiti margarin sa šećerom u prahu, dodati omekšali i propasiran kesten-pire i sjediniti te dodati pret-hodno umućeno slatko vrhnje. Dodati mljevene orahe i oblikovati tortu u kalupu s obručem koji se skida i ostaviti je da se dobro stegne u frižideru. Za preljev istopiti na pari čokoladu i margarin. Njime treba prelići cijelu tortu. Za dekoraciju ovog puta predlažem ratluk i orahe. Dekorirajte ukrasima od ratluka i šećera u prahu, koje ćete dobro izmiješati i obojiti prehranbenom bojom.

Napomena: Kada su mi jednom sugerirali da dekoriram tortu ratlukom, odbila sam i tek kada sam, poslije dugo vremena, imala priliku probati tortu po ovim savjetima, ali kod drugih ljudi, bila sam sigurna da će se ratluk naći i na mojoj torti. Vi, ako možete, odolite ovim sugestijama. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (138)

»Teatar bez kontakta s publikom je – besmislica«

Do sredine osamdesetih godina XX. stoljeća sve teži oblici društvene krize duboko su se uvukli u tkivo ne samo subotičkog teatra već zaposjedaju i nagrizaju gotovo cjelokupni njegov društveni habitus, osporavajući – istodobno i mnogim drugim scenama – iole ozbiljnije vrijednosti unutar postojeće uređenosti izvođačko-scenskog-kazališnog miljea Jugoslavije.

Ovladavajući teatrom najprije iza kulisa sve više odvraća publiku koja je od osnutka dugi niz godina pozorno i s radošću pratila njegov razvoj i uspon, dočim sada svjedoči o razdobljima stagnacije ili padovima. Kriza se očitovala, ne samo u teatru nego postaje predmetom rasprava izvan njega.

Nekako istovremeno dok su na Susretu vojvođanskih kazališta u Pančevu saopćena imena dobitnika glumačkih i drugih nagrada – u Subotici jedna grupa političkih i državnih djelatnika raspravlja o perspektivama razvoja kazališne umjetnosti.

Povod je bila ocjena o drastičnom padu kvalitete predstava i kriterija njihova vrjednovanja, kao posljedica višegodišnje krize, poremećenih međuljudski odnosa, narušene radne discipline, odsustva odgovornosti, klanovske podijeljenosti i nesposobnosti da se ponude rješenja za izlazak iz teškoća, zbog čega ni jedan od deset direktora za deset godina nije uspio izgurati ni polovicu polovice mandata, podnoseći ostavke. U igri su dva prijedloga: prvi je smjesta ukinuti kazalište, jer ne ispunjava razloge postojanja, dočim bi se drugim, uvođenjem prinudne uprave i drugih zakonskih mjera, osigurali uvjeti za izlazak teatra iz kadrovske, stvaralačke i organizacijske krize [M. M.(iković), »Sa ili bez pozorišta«, SN, 17. svibnja 1985.].

Čovjek iz kuće, redatelj **Marjan Bevk**, ovako je u jednom tekstu ocijenio stanje u subotičkom Talijinom hramu: »Teatar bez kontakta s publikom je besmislica. Narodno pozorište-Népszínház iz Subotice opasno, ali 'dosljedno' bliži se besmislu svoga postojanja. Ne samo što je teatar izgubio kontakt s publikom, nego je publika izgubila potrebu za teatrom. Skoro i nema više publike. Ali teatar ipak postoji i mora postojati, pa grčevito pokušava obraniti svoje postojanje, zbog čega se polako gube kriteriji, ili što je još gore, namjerno se odbacuju i gaze kazališna etika i estetika. Teatar počinje brojati koliko puta se digao i spustio zastor, koliko puta je u mjesecu taj i taj glumac prošetao preko kazališnih dasaka. Teatarski čovjek počinje izgovarati kako su ljudi i suviše glupi da bi cijenili nešto bolje, umjesto da pronalazi način kako publici to bolje prikazati. Taj samozadovoljni teatarski čovjek se izgovara, glupošću publike, mada jedino od nje živi i zbog nje postoji«. [M. Bevk, »O mogućem razvoju pozorišne umjetnosti u Subotici«, *Rukovet* 2., 1985. str. 158.-161.]

Ipak, nije u cijeloj kući isto stanje. Nekadašnji glumac i potom kazališni kroničar **Zoltán Barácius**, ocjenjujući do tada prijeđeni put Drame na mađarskom jeziku subotičkog kazališta, podsjeća kako je tijekom svake sezone ovaj ansambl izvodio u prosjeku 10 do 12 premijera i oko 400 repriza na subotičkoj sceni, kao i na gostovanjima u Vojvodini, Hrvatskoj i Sloveniji, uz

redovito sudjelovanje na kazališnim susretima i festivalima, poput primjerice *Sterijinih igara* u Novom Sadu.

U tom razdoblju su pored glumaca subotičkog kazališta ovdje nastupali i vodeći glumci iz kazališta u Mađarskoj, primjerice **Imre Sinkovits**, **Sándor Pécsi**, **Manyi Kiss**, **Zoltán Latinovits**, **Hilda Gobbi**, **Irén Psota**, **Mari Mezei** i drugi, uz također glasovite redatelje kao što su **Imre Kerényi**, **Miklós Szinetár**, **László Seregi** i dr. Uz ostalo, na repertoaru su bila djela **Bertolta Brechta** *Opera za tri groša*, *Majka Courage* i *njezina djeca*, *Kavkaski krug kredom*, zatim komadi **Maxa Frischa** *Biedermann i palikuće* (*Biedermann és a gyújtogatók*, *Biedermann und die Brandstifter*), nadalje *Krvavi svatovi* **F. G. Lorce**, *Noći iguane* i *Mačka na vrućem limenog krovu* **Tennessee Williamsa**, *Vještice iz Salema* **Arthura Millera**, **Camusov** *Caligula*, *Andeo dolazi u Babilon* **Friedricha Dürrenmatta**, uz ciklus o *Glembajevima* **Miroslava Krležu** – *Leda* i *Put u raj*, dakako *Čovjekova tragedija* **Imrea Madácha**, potom djela vojvođanskih dramskih autora poput *Borovnica* i *Žeđi za zrakom* **Ferenca Deáka**, **Jób** **Ferenca Tótha** ili pak komadi mađarskih pisaca poput **Zsigmonda Remenyika** *Gospoda Blóse* svima duguju.

Istini za volju, zapaža Barácius, ovaj je ansambl igrao i djela koja spadaju u tzv. popularni repertoar, ali se imajući na umu prije svega navedene komade nije ustručavao od promjena, ma i po cijeni rizika. Nadalje, 1965. osnovan je Glumački studio u Subotici, a jedno vrijeme u Maloj dvorani djeluje Kabaretsko kazalište. Sve navedeno svjedoči kako je mnogo truda uloženo u Mađarsku dramu subotičkog kazališta, a prednjačili su: **Imre Dévics**, **Mihály Virág**, **Pál Petrik**, **Radmila Radojević** i glumci: **Ibi Romhányi**, **György Fajes**, **László Szilágyi**, **László Pataki**, **Ferenc Árok** i drugi. Kazalište je gdje kada gledalo i unazad, ali se ipak kretalo unaprijed. Tako je bilo sve do 1985., zaključuje Zoltán Barácius, [»Tájkép csata után«, (*A szabadkai magyar társulatok breviáriuma*), *Üzenet*, ősze (jesen) 2002.]

Zvona na Kalvariji

Sučajno sam se zatekla 26. VIII. 2006. u blizini sončanskoga groblja. Primijetila sam grupu radnika na mjestu Kalvarija oko ove kapele Srce Isusovo, koja je izgrađena 1842. dobrovoljnim priložima vjernika katoličke vjere. To je zavjetna kapela od kuge, kolere i nevremena. Radnici su obnavljali kapelu, a trošni zvonik pored nje je srušen istoga dana. Prema riječima radnika, tada je imao 98 godina. To znači da je izgrađen 1908. Kao da me je Providnost uputila toga dana na Kalvariju, te posljednji put snimih naš stari zvonik (čuvam fotografiju za neku novu priču).

U ovome zvoniku su postojala dva zvona. Najčešće su zvonila za vrijeme sprovoda. Dok se pokojnika nosilo prema groblju i kada bi povorka bila otprilike kilometar ispred groblja zvona na ovom zvoniku su zazvonila. Pokretala su se povlačenjem užadi od konoplje. Za tu dužnost je bio zadužen *grobjar*, čovjek koji je vodio cjelokupnu brigu oko groblja. Zvona su zvonila do donošenja lijesa pred grobnu jamu. Tada su prestajala, jer je *grobjar* morao biti prisutan da bi raku zatrpao odmah po završetku vjerskoga obreda sahrane.

Na Kalvariji su zvonila zvona na zavjetni dan na Srce Isusovo. Tu su se održavale velike mise i večernje. Također su zvonila na noć velikoga bdijenja između Velike subote i Uskrsa. Vjernici su po cijelu noć molili i obilazili oko kapele. Neki su radi velike pokore obilazili kapelu na koljenima i na koljenima se uspinjali skalinama do vrha kapele na kojemu se nalazi Isusovo raspeće i raspeća dva razbojnika.

Na *Sisvete* uvečer su zvonila ova zvona od 19 do 20 sati i ujutro na Dušni dan od 5 do 6. Ako je vrijeme dozvolilo, na ove svečane dane ovdje u kapeli Srce Isusovo su održavane i mise. Pošto je povlačenje zvona zahtjevan i iscrpljujući posao, za ove dane *grobjar*-zvonar je angažirao još nekoliko osoba. Po danu se išlo »malo prositi« po selu za koju kapljicu, pa su tako zvonari »lakše« vukli zvona.

Zvona s ovoga zvonika su intenzivno zvonila i u vrijeme dolaska gradonosnih oblaka. Tako su svojim zvukom upotpunjavala zvona sa zvonika sončanske crkve Sveti Lovro.

Nakon rušenja ovoga zvonika s fotografije, zvona su premještena gore na kapelu Srce Isusovo. Do njih se dolazi relativno lako skalinama koje su uz obje strane kapele. Nalaze se pod jednim od dva krovišta »na četiri vode« izgrađenima 2006., u tu svrhu. Pod drugim krovištem *grobjar* ostavlja razne rekvizite koji su mu potrebni za rad.

Jedva se provukoh i uvukoh pod krovište sa zvonima. Dočekalo me je pravo iznenađenje. U euforiji sam diveći se zagledala oba zvona.

Prvo me je privuklo starije zvono koje je već jako oštećeno. Na gornjoj polovici pri vrhu je saliven vijenac s ornamentima. Ispod je tekst: DEO ANNO 1814. Ispod njega je saliveno Raspeće. Na suprotnoj strani ispod vijenca je saliven jedva vidljiv kip Majke Božje s malim Isusom u naručju i jedva vidljivim obrisima možda još dvije osobe.

Novije zvono ima žig. Unutar njega piše: salio KVIRIN LEBIŠ ZAGREB god. 1938. Tekst je uokviren na donjoj strani salivenim unakrsnim vlatima žita, a iznad teksta je salivena slika kapelice s dva anđela koja su u letu s trubama. To je žig poznate ljevaonice zvona gospodina **Kvirina Lebiša**, Čeha, koji je imao ljevaonicu u Rijeci, a 1920. je preseljena u Zagreb. Zvono je uokvireno i gore i dolje salivenim, sada već neprepoznatljivim biljem koje podsjeća na grožđe i vinovu lozu. Na suprotnoj strani od žiga zvona stoji jasno vidljiv tekst: SPOMEN OD FUVES KARL I KRISTINA. Moguće je da je ovo zvono pridodano prvom zvonu mnogo kasnije, da ga upotpuni ili zamijeni predašnje zvono kojemu je prošao vijek trajanja.

Kada je snimljena ova fotografija, ostaje nepoznanica. Nešto bliže o njenom nastanku može nam reći Raspeće od kamena koje je zamijenilo drveno raspeće (s fotografije) i danas još postoji. Na tomu kamenomu Raspeću piše: »Ovaj križ podiže na uspomenu muke i smrti Isusove, Josip Krstin i Ana Mihaljev, 4. travnja 1947.«. Prema ovome, ova fotografija je mogla biti snimljena u vremenskom rasponu između 1908.-1947.

Još uvijek postoje dva platana s ove fotografije (nama lijevo), prvo mlado drvo do kapele i (nama desno) još jedan platan, koji si skoro istoga opsega, tj. 2,75-2,80 m. Trulež ih je dobro napala. Svi ostali platani kao i dva crnogorična drveta su nestali. Na njihovo mjesto su zasađeni kesteni, a zadržali su se sve do sredine druge dekade ovoga stoljeća.

Sončanska zvona na Kalvariji su ispratila pokojne mnogih generacija. Dijelovi oba zvona su još uvijek sačuvani i još uvijek zvone u istim prigodama, ali vremenski kraće.

Ruža Silađev

U Subotici održana XVII. Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku

Da nam živi naša riječ

Prošli petak, 9. studeni, je bio prekrasan dan iz više razloga. Jedan je svakako i taj što su se posredstvom Hrvatske čitaonice u Gradskoj knjižnici Subotica okupili ljubitelji poezije na XVII. Pokrajinskoj smotri recitatora na hrvatskom jeziku. Podijeljeni u tri dobne skupine – mlađi uzrast (od 1. do 4. razreda osnovne škole), srednji (od 5. do 8. razreda osnovne škole) i stariji (srednjoškolci i studenti) natjecali su se recitatori iz cijele Vojvodine: Monoštora, Sonta, Berega, Vajske, Plavne, Petrovaradina, Surčina, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne i Subotice. Sve recitatore je pomno slušalo tročlano povjerenstvo u sastavu: **Željka Zelić Nedeljković**, pjesnikinja, te **Suzana Vuković** i **Ljubiša Ristović**, glumci Narodnog kazališta Subotica. Za svoj nastup svi recitatori su darivani prekrasnim knjigama koje je osigurala Hrvatska čitaonica dok su pobjednici smotre nagrađeni pohvalnicama i jednodnevnim izletom u Osijek. U prvoj skupini za mlađi uzrast (učenici od 1. do 4. razreda osnovne škole) nagradu su primili:

1. **Borna Dulić** (Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata)
2. **Martin Dulić** (HKPD Đurđin, Đurđin)
3. **Nikolina Jurić** (OŠ Matija Gubec, Tavankut)

4. **Antonija Kujundžić** (HKC Bunjevačko kolo, Subotica)
5. **Ana Kusturin** (OŠ 22. oktobar, Monoštor)
6. **Dalibor Matin** (OŠ I. G. Kovačić, Sonta)
7. **Minea Matković** (OŠ Matko Vuković, Subotica)
8. **Marjan Rukavina** (Hrvatska čitaonica)
9. **Magdalena Suknović** (Galerija Prve kolonije u tehnici slame Tavankut)
10. **Lana Šarčević** (Hrvatska čitaonica)

Žiri je donio odluku poticajno nagraditi izletom još troje recitatora ove skupine:

1. **Andrea Ber** (HKPD Jelačić, Petrovaradin)
2. **Marko Brdar** (OŠ 22. oktobar, Monoštor)
3. **Ana Kolar** (OŠ Moša Pijade, Bereg)

Nakon prve skupine nastupili su recitatori srednjeg uzrasta, učenici od 5. do 8. razreda osnovne škole. Bilo ih je čak 39-ero, koji su svojim odabirom pjesama, interpretacijom i emotivnošću osvojili članove prosudbenog povjerenstva te su se oni složili da u ovoj skupini dodijele još 11 pohvalnica i nagradnih izleta. Nagrađeni su:

Rezultati Nacionalnog kviza *Do baštine na krilima mašte*

Putovanje u Zagreb osvojile

Mila Kujundžić i Katarina Ivanković Radaković

Objavlivanjem rezultata Nacionalnog kviza *Do baštine na krilima mašte* završen je ovaj dvomjesečni kviz za poticanje čitanja. Na mrežnoj stranici Knjižnica grada Zagreba <http://www.kgz.hr/hr/knjiznice/gradska-knjiznica-odjel-za-djecu-i-mladez/projekti-6033/nacionalni-kviz-za-poticanje-citanja-1621/popis-pobjednika-u-skolskim-i-narodnim-knjiznicama/48024> objavljeno je da su pobjednice kviza u dijaspori **Mila Kujundžić** (OŠ Ivan Milutinović, Subotica) i **Katarina Ivanković Radaković** (OŠ Matko Vuković, Subotica). One su od srijede u Zagrebu i jučer su prisustvovalе završnoj priredbi i javnom izvlačenju glavnih nagrada kviza u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici. Posjetit će i Sajam knjiga *Interliber*. Stoga u narednom broju očekujte reportažu.

Osim glavnih nagrada, Gradska knjižnica Subotica dodijelila je utješne nagrade, knjige, sljedećim sudionicima Kviza:

1. **Tanja Stantić**, 5. r., OŠ Ivan Milutinović, Mala Bosna

2. **Emil Sitarić**, 7. r., OŠ Matko Vuković, Subotica
 3. **Marija Milodanović**, 7. r., OŠ Vladimir Nazor, Đurđin
 4. **Iva Kujundžić**, 6. r., OŠ Ivan Milutinović, Subotica
 5. **Doris Orčić**, 8. r., OŠ Matija Gubec, Tavankut
 6. **Alma Sadiku**, 6. r., OŠ Ivan Milutinović, Subotica
 7. **Ana Marija Horvacki**, 6. r., OŠ Ivan Milutinović, Mala Bosna
 8. **Martina Dulić**, 5. r., OŠ Matko Vuković, Subotica
 9. **Valentina Fišli**, 5. r., OŠ Matko Vuković, Subotica
 10. **Sara Uršal**, 6. r., OŠ Ivan Milutinović, Subotica
 11. **Katarina Vujić**, 7. r., OŠ Matija Gubec, Tavankut
 12. **Teodora Sudarević**, 7. r., OŠ Matko Vuković, Subotica
 13. **Josipa Mačković**, 8. r., OŠ Matija Gubec, Tavankut
 14. **Marko Vuković**, 5. r., OŠ Ivan Milutinović, Mala Bosna
 15. **Marko Stantić**, 8. r., OŠ Ivan Milutinović, Mala Bosna
- Kviz *Do baštine na krilima mašte* je realiziran u okviru Mjeseca hrvatske knjige.

B. I.

1. **Klaudija Bašić** (Katoličko društvo *Ivan Antunović*, Subotica)
2. **Ana Marija Horvacki** (OŠ *Ivan Milutinović*, Mala Bosna)
3. **Ivan Huska** (Hrvatska čitaonica, Subotica)
4. **Marija Magdalena Huska** (Katoličko društvo *Ivan Antunović*, Subotica)
5. **Katarina Ivanković Radaković** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica)
6. **Luka Ješić** (Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata)
7. **Larisa Limani** (OŠ *I. G. Kovačić*, Sonta)
8. **Marija Milodanović** (HKPD *Đurđin*, Đurđin)
9. **Barbara Piuković** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica)
10. **Lana Vojnić Hajduk** (Hrvatska čitaonica, Subotica)
11. **Lucija Vukov** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica)

Uz to kao poticaj na izlet su poslali još sedam recitatora. To su:

1. **Marijana Gadžur** (OŠ *Matija Gubec*, Tavankut)
2. **Lana Krstin** (OŠ *I. G. Kovačić*, Sonta)
3. **Valentina Ostrogonac** (OŠ *Moša Pijade*, Bereg)
4. **Tanja Stantić** (OŠ *Ivan Milutinović*, Mala Bosna)
5. **Marin Šimunović** (OŠ *Aleksa Šantić*, Vajska)
6. **Lea Vojnić Purčar** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica)
7. **Martin Vukov** (OŠ *Matko Vuković*, Subotica)

XVII. Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku završena je nastupom treće skupine starijeg uzrasta, srednjoškolaca i studenata. Ekipa mala ali odabrana učinila je da ovaj dan završi posebnim užitkom. Tako je žiri dodijelio četiri pohvalnice i nagradni izlet u Osijek sljedećim sudionicima smotre:

1. **Marija Brzić** (Hrvatska čitaonica *Fischer*, Surčin)
 2. **Lucija Ivanković Radaković** (HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica)
 3. **Tereza Kujundžić** (Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica)
 4. **Sara Vuković** (Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica)
- Kao poticaj za daljnji rad odlukom žirija na izlet u Osijek će putovati i:
1. **Emil Cvijin** (Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica)
 2. **Mirjana Milodanović** (Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica)
 3. **Josipa Stantić** (Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica)
 4. **Martin Virag** (Politehnička škola Subotica)

Sad vjerujem da je svima jasnije zbog čega je prošli petak bio poseban i čaroban dan. Lijepo je, gotovo nestvarno, bilo slušati te mlade recitatore kako s ljubavlju i uživanjem kazivaju poeziju na svom materinskom hrvatskom jeziku, bunjevačkoj i šokačkoj ikavici. Dok je ovakvih smotri, kada se na jednom mjestu okupi veliki broj djece i mladih koji ponosno čuvaju svoj jezik, sasvim sam sigurna da ćemo opstati. Zato s nestrpljenjem očekujem izlet u Osijek da se ponovno okupimo i u zajedništvu zabavimo. Do tada družite se s pjesmama što češće, čitajte ih, slušajte ili recitirajte jer one vas mogu oplemeniti.

B.I.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

Srebrna
akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.

Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m², III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzdam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metar po jutru. Tel.: 064305 1488.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgodan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suterenom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Prodajem aparat za zavarivanje, monofazno i trofazno napajanje, kao i sjeme uljane rotkve (pogodno za golubare). Tel: 064/3910182.

Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kvm s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodo- vod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobozadni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.

Prodaje se zidni sat i trajnožareći štednjak. Tel.: 024/528-682.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor: *Tehno coop* doo Subotica, Tuk Ugarnice 58/a, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Za rekonstrukciju i prenamjenu poslovne zgrade za koju nije utvrđena djelatnost u poslovnu zgradu za prebiranje, sortiranje, skladištenje i hlađenje voća i povrća (hladnjača)«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-326/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 14169 KO Novi grad, pristup lokaciji iz Ulice Tuk Ugarnica i sa Senčan-skog puta (46.085466; 19.692239).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima javnog informiranja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 21. 11. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od 649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Subotica bila domaćin turnira u rukometu za veterane

Trofej u Hrvatsku

VRK Rijeka

Početkom studenoga, u organizaciji Rukometnog sportskog udruženja *Stara škola* u dvorani Tehničke škole *Ivan Sarić* održan je drugi rukometni turnir *Subotica 2018.*, a za veterane i veteranke. Bila je to prilika da se nastavi dobra suradnja rukometnih klubova i igrača s teritorija nekadašnje države, a posebno je dobra suradnja ostvarena na relaciji rukometaša Subotice i Hrvatske.

Tako su, u konkurenciji veterana, nastupile ekipe *Rijeke*, *Bede-kovčine*, *Križevaca* i *Nove Gradiške*. U finale, u muškoj konkurenciji, plasirale su se upravo dvije ekipe iz Hrvatske: *Nova Gradiška* i *Bede-kovčina*, a pobjeda od 12:9 pripala je *Novoj Gradiški*. Priznanje u Hrvatsku nosi i **Mihaela Lukšić** iz Pule, igrala je, međutim, za ekipu *Vojvođanki*, a izabrana je u sastav najbolje ekipe turnira. Organizatori su dodijelili i posebno priznanje – »lider pozitivnog raspoloženja«, a njega su zaslužili momci iz *Rijeke*. Upravo je **Igor Ferk** iz VRK *Rijeka* podijelio svoje dojmove s čitateljima *Hrvatske riječi*.

»S momcima iz Subotice bili smo na nekoliko turnira, prijatelji smo se 'na šanku', a kada se netko prijatelji, nema razloga da ne nastavimo suradnju i da ne dođemo u Suboticu«, ističe Ferk.

Rijeka, međutim, nije nastupila u punom sastavu, ali su zato domaćini i tu pomogli, napravili su s gostima zajedničku ekipu.

»Nismo došli u Suboticu kompletni, iako smo tjedan dana pred turnir imali jedanaest igrača na popisu. No, kod veterana je uvijek teško ovako nešto planirati, iskrsele su obveze, ozljede, pa nas se skupilo nekako petorica. No, dečki iz Subotice su nam pomogli.«

Kako saznajemo, Riječani imaju dugu tradiciju veteranskog rukometa.

»Ovo naše druženje traje već dvadesetak godina, a sada nas ima iz svih kvartova grada. Imamo i djevojke, one često surađuju zajedno s kolegicama iz Pule. Ima ih i na ovom turniru, nastupaju za *Vojvođanke*.«

Saznajemo i da je bilo uživanje gostovati u Subotici.

»Imamo staža na veteranskim turnirima preko 20 godina, a ako kažem da je ovo jedan od najboljih turnira na kojem smo igrali, ako ne i najbolji, onda je sve jasno!«

Nakon turnira, zajedničke večere i rastanka, prijateljstvo je nastavilo živjeti, i to vrlo brzo – preko društvenih mreža. Otkrivamo kako su se gosti zahvalili domaćinima statusima na facebook mreži. Tako se iz drugoplasirane ekipe *Bede-kovčina* nadaju već novom okupljanju, dok upravo završeno hvale:

»Ovim putem bih se želio zahvaliti VRH domaćinima u ime VRK *Bede-kovčina*. Organizacija nas je iznenadila, te smo zaista ponosni što smo pozvani da sudjelujemo na ovom turniru i na koji ćemo se odazvati uvijek u budućnosti (mislim ako nas se pozove

;)... Također bismo se željeli zahvaliti svim ekipama na vrhunskoj zabavi, atmosferi, druženju... Svim prijateljima, drugarima i barátok pozdrav od VRK *Bede-kovčina*.«

Još je emotivnija bila poruka ekipe iz Križevaca.

»Za početak malo statistike. 15 godina, 120-ak turnira, preko 20.000 eura svoje love potrošeno. Svaki. Nadam se da nam žene ovo ne čitaju! Dolazimo iz vremena kad se ekipe koje igraju brzi centar nisu pozivale na turnire. Živa istina!!! Pitajte ekipe Novog Sada, Osijek, Prijedora, Vodica... i još ponekog dinosaura koji dobacuju u ta vremena. Danas?... Na momente ne znaš jel si u obrani ili napadu. Ne prigovaram. Samo konstatiram. Promijenilo se puno toga. Recimo jedna dosta bitna stvar je da smo se promijenili mi. S pet banki na leđima, posijedili, kile da ne brojimo... Zašto ovaj uvod? Pa zato da Vam probam objasniti, da će nas teško nešto izut iz cipela. Mislim, j... ga, svaki se organizator trudi da sve bude savršeno. Nijanse tu prevladavaju. I šta ostaje? Ljudi!!! E, to je kategorija o kojoj bih razgovarao! Postoje mjesta koja su prekrasna pa osjećaš da nisi doma. Za razliku od Subotice!!! Gdje smo svaki trenutak bili kod kuće, kod familije! Teško je nešto napisati, a da ne bude kliše. Već rečeno tisuću puta. Uostalom, dođite pa vidite. Možda bi najbolje bilo reći: 'Kristijane, DeJane, Igore... i ostala bando... izuli ste nas. Ljudskošću. Jednostavnošću. Osmjehom. I ako nas budete htjeli, dolazite ćemo zauvijek. Živjeli!!!'«

I zaista je bilo veselo i ljudski na terenu, oko njega i na zajedničkom druženju. Rezultati su bili važni, ali oni ostaju u drugom planu, dok veze među ljudima ostaju nepokidane. Naprotiv, sada su još čvršće.

D. Vuković

Nogomet Srpska liga Vojvodina

Prekinuta pobjednička serija

SUBOTICA – Preporođena ekipa *Bačke 1901* i pored dobre igre, nije uspjela nastaviti pobjedničku seriju. Na vlastitom travnjaku, pred stotinjak gledatelja, Subatičane je rezultatom 0:1 (0:1) porazio doprvak *Kabel* iz Novog Sada. U prvom poluvremenu igra je bila izjednačena, s nekoliko prigoda ispred obojice vratara. Spretniji su bili gosti, u 42. minuti uspjeli su iskoristiti jednu nesmotrenost domaće obrane i ostvariti minimalnu prednost, koja će, pokazalo se, biti i krajnji ishod utakmice. U nastavku igra se rasplamsala, bilo je nekoliko vrlo ozbiljnih prigoda, ali su obrane bile na visini zadaće. Najbliži pogotku bili su **Manojlović** i **Vukelić**, a s druge strane, **Gabrić** je odličnom intervencijom spriječio novu radost strijelca prvog zgoditka za goste. U narednom kolu *Bačka 1901* gostovat će u Pančevu, kod petoplasiranog *Železničara*.

Vojvođanska liga Sjever

Preokretom do pobjede

SOMBOR – Somborski *Radnički* je na vlastitom travnjaku, pred stotinjak gledatelja, teže od očekivanog svladao *Bačku* iz Pačira rezultatom 2:1 (1:1). Gosti su došli u minimalnu prednost već u 8. minuti iz penala, kojega je neopreznom reakcijom skrivio **Rnjak**. Egzekutor je bio bivši nogometaš *Radničkog* **Gnjatović**. Domaćini su se od ovog rezultatskog šoka oporavili tek nakon pola sata igre. Uspjeli su povezati akcije i stvoriti nekoliko izglednih situacija pred vratima *Bačke*. Jednu od njih realizirao je **Sapozničenko** za poravnanje u 43. minuti. U nastavku nogometaši *Radničkog* su dominirali travnjakom. Diktirali su tempo i stvarali prigode, međutim realizacija im je bila slaba. Rezultat su preokrenuli tek u 65. minuti. Jednu dubinsku loptu **Žeželj** je iz prve plasirao pored istrčalog gostujućeg vratara i zatresao mrežu na veliku radost domaćina. U narednom kolu Somborci će gostovati kod trećeplasirane ekipe *Bajše*.

Neočekivani trijumf

ODŽACI – Neočekivano, na teškom gostovanju u Odžacima *Tavankut* je u 13. kolu rezultatom 0:2 (0:1) porazio ekipu *Tekstilca* i dokopao se tri zлата vrijedna boda u borbi za opstanak na sjeveru. Gosti su odlično otvorili utakmicu i već u 5. minuti došli u prednost. Igrač susreta, **Skenderović**, varkom se oslobodio dvojice protivnika i preciznim udarcem s ruba šesnaesterca zatresao mrežu domaćina. U nastavku domaćini više napadaju, ali i pored terenske inicijative nisu uspjeli stvoriti neku prigodu i ozbiljnije ugroziti **Horvackog**. Pobjedu je u 72. minuti ovjerio **Plavšić**. Nakon brze kontre svoje ekipe jakim udarcem s dvadesetak metara poslao je loptu pod grednu nemoćnog domaćeg vratara. Tako su borbeni Tavankučani osvojili neočekivane, ali vrlo bitne bodove, a *Tekstilac* izgubio unaprijed uknjižene. U narednom kolu *Tavankut* će ugostiti ekipu *Crvenke* iz istoimenog mjesta.

Derbi lideru

APATIN – U novom derbiju kola *Mladost Apa* je i pored odlične igre, na vlastitom travnjaku, pred oko 150 gledatelja, poražena

od lidera, ekipe *Radnički 1912* iz Sombora, rezultatom 0:2 (0:1). Apatinci su u svim elementima igre bili ravnopravni Somborcima, osim u realizaciji prigoda. Najveći dio posla gosti su obavili u prvom poluvremenu. U prednost su došli zgoditkom **Radmanovića** u 16. minuti, a nakon niza grubih nasrtaja na kapetana domaćih **Marina**, ovaj iskusni igrač i graditelj igre domaćih odreagirao je na jedan od teških faula i dobio crveni karton u 41. minuti. Drugo poluvrijeme pripalo je brojčano oslabljenim domaćinima. Poglavitito se igralo na polovici gostujuće ekipe, međutim bez Marina nisu uspijevali uspostaviti svoju jesenas vrlo prepoznatljivu igru. U posljednjim trenucima sudačke nadoknade **Kovačević** je iz jedne brze kontre zatresao mrežu nemoćnog **Rašete** i potvrdio pobjedu gostiju. U novom derbiju, u narednom kolu *Mladost Apa* će gostovati u Vrbasu, kod susjeda na ljestvici OFK *Vrbasa*, a *Radnički 1912* će ugostiti fenjeraša, ekipu BSK iz Bačkog Brestovca.

PFL Sombor

Rasipanje bodova

SOMBOR – Treću utakmicu zaredom nogometaši ŽAK-a su odigrali neodlučno 1:1 (0:0), iako su bili favoriti. Ovih šest prosutih bodova je upravo razlika između Somboraca i lidera *Starog grada*. Na gostovanju u Liparu opetovano su pokazali veliku neefikasnost. Solidno su otvorili utakmicu, napadali i stvarali prigode, ali i promašivali, pa se na odmor otišlo bez zgoditaka. U nastavku, već u 49. minuti, domaćini su došli u minimalnu prednost, a šest minuta kasnije poravnao je najbolji igrač ŽAK-a i prvi strijelac lige **Stanković**. To je bilo sve što su Somborci uspjeli uraditi u utakmici u kojoj su bili izraziti favoriti, a nove bodove će potražiti u narednom kolu na svojem travnjaku u derbiju protiv susjeda na ljestvici, *Budućnosti* iz Paraga.

Očekivani poraz

BAČ – Očekivano, lider *Stari grad* iz Bačke Palanke prošetao se kroz Bač i bez puno napora svladao domaću *Tvrđavu*. Rezultat 0:2 je prema prikazanoj igri oba takmaca trebao biti bar dvostruko veći, pa domaćini mogu biti i zadovoljni ovim ishodom. Bačani će i u narednom kolu biti na velikom iskušenju, u derbiju začelja gostovat će u Odžacima, kod ekipe OFK *Odžaci*, koja se grčevito bori za opstanak.

PFL Subotica

Dostojan otpor lideru

NOVI ŽEDNIK – Ekipa *Preporoda* ugostila je ekipu doprvaka *Proleteru* iz Ravnog Sela i odigrala možda i najbolju utakmicu u ovom dijelu prvenstva. Iako su gostima pružili žilav otpor, Novožedničani su poraženi rezultatom 2:3 (1:2). Bodove spasa morat će potražiti u utakmicama protiv slabijih protivnika, a već u narednom kolu, u derbiju začelja, gostovat će u Novom Kneževcu, kod izravnog takmaca u borbi za opstanak, ekipe *Obilića*.

Neporaženi u derbiju

HAJDUKOVO – U derbiju 13. kola, na teškom gostovanju u Hajdukovu kod *Vinogradara*, nogometaši *Radničkog 1905* ostali su neporaženi, pa i dalje iz potaje čekaju kikseve ekipa iz vrha

ljestvice. U vrlo tvrdj i borbenoj utakmici uspjeli su doći prednost protivnika iz prvog poluvremena i rezultatom 1:1 (1:0) osvojiti zlata vrijedan bod. U narednom kolu Bajmačani će ugostiti ekipu *Đurđina*, a u klubu se nadaju novim bodovima.

Prekinuta serija

ĐURĐIN – Nakon četiri utakmice bez poraza ekipa *Đurđina* je na vlastitom travnjaku poklekla pred trećeplasiranom *Iskrom* iz Kucure rezultatom 2:3 (0:2). U tvrdj i borbenoj utakmici stvoreno je više prigoda ispred obojice vratara, a gosti su bili efikasniji, pa su već u prvom dijelu igre osigurali sigurnu prednost, koju su i održali do kraja utakmice. U narednom kolu Đurđin će gostovati u Bajmaku, a svaki rezultat osim pobjede domaćina bio bi veliko iznenađenje.

MFL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 1. razred Treći poraz zaredom

MONOŠTOR – U posljednjem jesenskom kolu *Dunav* je na svojem travnjaku rezultatom 0:2 (0:1) prepustio bodove ekipi *Hajduka* iz Stapara. U dosta nervoznoj utakmici, s više međusobnih čarki igrača obje ekipa, gosti su se bolje snašli. U prednost su došli u 43., a pobjedu su ovjerili u 55. minuti. Ovom porazom, trećim u nizu, znatno su pogoršali položaj na ljestvici, pa će prezimiti na 8. mjestu, sa svega četiri boda više od fenjeraša OFK *Šikare*.

MFL Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred Poraz za zelenim stolom

BEREG – Ekipa *Dinama 1923* nije ni otputovala na posljednju utakmicu jesenskog dijela prvenstva, koju je trebala odigrati protiv lidera *Borca*. Berešci su tako poraženi službenim rezultatom 3:0, pa će prezimiti na 10. mjestu ljestvice, s dva boda više od jedanaestoplasiranih Sončana.

Pobjeda bez borbe

SONTA – Sončani su u posljednjem jesenskom kolu trebali dočekati *Panoniju* iz Lalića. Iako su se igrači, osokoljeni posljednjim odličnim igrama, naoštrili na novu pobjedu, a okupilo se i dosta navijača, možda i najviše ove jeseni, gosti se, bez ikakve obavijesti, jednostavno nisu pojavili. »Ovo je vrlo nekorektno od Lalićana. Pripremili smo teren, publika se okupila, službene osobe su bile tu, a protivnici jednostavno iz samo njima znanog hira nisu doputovali. Službena tijela bi trebala najozbiljnije razmisliti o nekom ozbiljnijem sankcioniranju klubova koji to budu ubuduće radili, jer nije korektno da protivnici trpe štetu zbog njihove neodgovornosti. Gubitak bodova im ništa ne znači, jer ispadanja iz ove lige nema«, prokomentirao je ovaj slučaj tajnik *Dinama* Adam Domić.

Općinska liga Bačka Palanka Bođanci slobodni

BOĐANI – U 11. kolu *Slavija* je bila slobodna, a kako su i izravni rivali *Mladost* i *Borac* pretrpjeli poraze, stanje na ljestvici prije posljednjeg jesenskog kola je nepromijenjeno. Bođanci čvrsto drže fenjer sa svega dva osvojena boda, a navedeni rivali imaju po bod više. U derbiju začelja narednog kola *Slavija* će ugostiti ekipu *Proleter* iz Karađorđeva, a pobjedom bi mogla ostvariti skok za tri mjesta na ljestvici.

Derbi domaćinima

GLOŽAN – U derbiju kola Plavanci su na gostovanju u Gložanu poraženi od ekipe *Budućnosti* rezultatom 3:0. U vrlo solidnoj utakmici gosti su pružili solidan otpor borbenim i tjelesno spremnijim domaćinima, međutim, nisu uspjeli iskoristiti svoje prigode, pa su poraženi možda i malo previsoko. Kako je u posljednjem kolu slobodna, za *Slogu* je jesenski dio prvenstva završen.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA San

Generacije i generacije *Dinamovih* nogometaša i navijača desetljećima su sanjale jedan te isti san: uspjeti prezimiti u Europi, preciznije rečeno izboriti plasman u izlučni nastavak nekog od najprestižnijih europskih klupskih nogometnih natjecanja. Istina, u nastupima u Ligi prvaka (nekadašnji Kup prvaka) to je bilo mnogo teže, ali u Ligi Europe ili njenim prethodnicama Kup kupova ili Kup UEFA to se i moglo ostvariti. Ali nije. Još od daleke 1970. godine i dvomeča protiv *Schalke* u Kup pobjednika kupova.

I onda je došao susret protiv *Spartaka* iz Trnave, prošlog četvrtka, 8. studenoga (datum koji će svijetlim slovima biti upisan u povijest zagrebačkog kluba) i nakon uvjerljive pobjede (3:1) izborni je garantirani prolazak skupine D Lige Europe. San je konačno dosanjan.

Zahvaljujući četiri pobjede (dvije protiv *Spartaka*, te po jedne protiv *Fenberbahčea* i *Anderlechta*) *modri* imaju golemih 12 bodova i preostaje im još u preostala dva susreta samo potvrditi prvo mjesto skupine kako bi imali lakšu poziciju u ždrijebu za proljetni nastavak natjecanja.

S druge strane, *Dinamo* u ovom svom sjajnom jesenskom izdanju sanja i prekrasni domaći ligaški san, jer igrajući na tri kolo-

sijeka (prvenstvo, Liga Europe, kup) uspijeva održati impresivnu seriju nepobjedivosti, uz fantastične rezultatske parametre.

Primjerice, u Ligi Europe je do četiri pobjede stigao s odličnom gol razlikom od 11-3, dok u domaćoj 1. HNL ima zavidnih osam bodova prednosti u odnosu na *Lokomotivu* i devet pred *Osijekom*, uz 11 pobjeda i tri neodlučena susreta, uz također respektabilnu gol razliku 28-8.

Konačno, u nogometnom kupu Hrvatske *modri* u četvrtfinalu igraju na domaćem terenu protiv *Slavena*.

Trener **Nenad Bjelica** je uspio u samo nekoliko mjeseci boravka na *modroj* klupi učiniti ono što mnogo slavnija nogometna imena prije njega nisu. Uspio je od momčadi koja objektivno nema pretjerano velike zvijezde stvoriti homogeni sastav koji u bilo kojoj formaciji (zbog igre na tri fronta Bjelica često vrši mnogo rotacija i promjena) uvijek uspijeva izboriti željeni pozitivni rezultat.

Jer do ove super jeseni malo je poznavatelja nogometa znalo previše o **Gojaku, Hajroviću, Oršiću, Periću, Šunjiću, Petkoviću, Budimiru, Dilaveru...**

Danas o njima razmišljaju ozbiljne i renomirane europske momčadi, jer u nadolazećem proljeću mogu ih imati za protivnike.

Jer to više nije san, nego java. Najljepša java za sve navijače i simpatizere *Dinama*.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

I. Festival tradicijskog pjevanja

Iz Ivković šora

Ukrug...

piše: Branko Ivković

Faljnjs. Jeto, odužilo nam se ovo Mjoljsko lito, fala Bogu, pa se sve stiže poradit. Ja vam zdravo ne volim zimu, čeljadi. Nije ona za sirotog čovika, borme. Oma triba ogriva, a ogriv skup ko dragi kamen, paa debelog ruva kojikakog, a ni ne mož veliko maknit nigdi sa salaša, zavije drum i atar, pa dok se ovi ne namole rasturat snig već i kruva nestane u dućanima. Dosad su naše litnje atarove najzadnje sređivali, a sad već nisu vridni ni varoš odbacit na vrime. Eto, ja lipo vrime ishasniro da se malkoc provozam biciglom u varoš. Moram priznat da sam se niki i ja pogospodio i namrsio na limuzinu, pa malo-malo sidam u nju prija neg na biciglu, al jeto sad sam se krenio. Nisam bio davno u varoši, ne dotiče borme, a veli mi Josu da je opravljen kod nas u Žitnicama, prva duž od Crvenog sela, kružni tok pa ajd ko velim idem ja i to vidit. I oma sam se niki razočaro, čeljadi moja. Ono baš fajin triba motat da se izokrećeš di si krenio, mož se čovik opit od silnog vrćenja ukrug; ima i tabla da se ne mož tirat brže od tridest. Moro sam se i smijat, da ne prođe kogod kugod ona gospoja kad je polagala šoferski, pa vidila da piše tridest isprid kružnog toka i mislila da mora tridest puta okružiti. Neg, šalu na stranu, čeljadi, ta to je lipo opravljeno al oma moram kudit. Šta vi mislite koliko će tribat čekat ode od Sombora da se prođe u varoš kad ovi s tog autoputa navale pa limuzina u limuzinu, a kamion u kamion – oho-ho. Ja kontam da će se čovik načekat, a kad se sitim da su one nadvožnjake opravili na tušta manje vridnim putovima di nema toliko limuzina, a ode metili tu kotrljačku. No, moro sam se nasmiyat. Veli mi moj pajdo Periša, jevo baš mi sad naišo Ivković šorom pa me vidio u avliji i svratio: »Ha-ha-ha, Braniša moj lipi do-bri i poštene ko što i sam jesam. Čime se ti samo sekiraš i mučiš to matoro tilo? Ta koliko smo bili kad su to počeli opravljat? Niki, koliko se sićam, tridest godina, a sad nam skoro šezdeset i put na po puta. Pa ja i ti nećemo ni doživit da budne gotov, a i ako doživimo cigurno nećemo tirat limuzine, ne boj se. No, svakako da nije dobro i da bi bilo bolje da je jedan priko drugog, a i mali mi niki krug. Ta ovi dugački kamioni neće moć ni savit kormanj toliko da se ne zapnu za ogradu. Neg, mani se ti puta. Jesi l ti vidio da je izvokševano za manjine? Ja sam borme pratio cio dan na televiziji kako je bilo. Pobedili su HRvati ZAJedno.« »Jeto ga opet, bože iz čovikom! I triba da budemo zajedno već jedared, a ne da se volimo ko ker s mačkom. Al kako mož kast pobedili? Pobjeda je kad ima dvoje jel više bandi. Ne mož se sam sebe pobedit, bili samo jedni. Doduše, bio još koji elektor, al nisu ni došli, ko zna zašto. Možda nisu imali za biletu. Lip je i divan na kraju bio od nove glavne vićnice. Samo mi se malkoc ne sviđa što spominje samo studente za taj boljitak, ne spominje nikad rabadžije, majstore, nas paore. Ne možmo svi valjdar bit advokati jel doktori, eto to kontam. Al nek se polak ispuni, biće dobro.« Zbogom.

Bać Ivin štodir

Mali će znat samo švaburat

piše: Ivan Andrašić

Ko i svako jutro, bać Iva otvorijo oči ščim pitov zakukuriko. Njegova se pribila nuž njega ko da udarijo mraz, pa se sve škobi. Nako ko u snu, stala i čačkat tamo di ne triba. Kako omatorijo, i ni mu baš uvik do ludorija ko prija, pa se izvuko ispod dunje, i ošo se na bunar umit. Oma potpalijo u špojeru i metnijo kafu, a dok vodsa ni provrila, latijo biciglu pa skoknijo u pekaru. On i njegova se ko kerice navadili na frišku lepinju. Došo natrag, voda taman provrila. Zakuvo jim kafu, pa odno u staju di spavu. Jeste da mu doktorica brani, al te prve izajutra što š njegovom popije, ne bi se ostavijo, taman da znade da će ne znam šta bit. Gleda njegovu ispod oka, još je samo u košuljcu, pa mu došlo ništa toplou duše. Eto, došli no no čega se oduvik bojo. Cure narasle, ošle svaka svojim putim, vada jim dobro tamo di su, pa jim ritko i dojdu. Ostali jedno drugomu. Projde mu nikaka sina ispid očiju i najedamput se snuždi. »Šta ti je, de se malo razvedri, vad ni došo kraj svita? Evo, ščim se sprimim, zamisiću ti lepinju o crna brašna, a za fruštuk ću napraviti bečara, litos sam ga metnila u dosta boca. Znadem koliko voljiš umakat«, veli njegova i pogladi ga po ruke. Samo se malo naježijo. »Ta, pravi šta očeš, svejedno mi je ka ne možem jist ko pravo čeljade. Sotim bečarom bilo bi lipo pojist i jedno dva friško istopita škvarka, a znadem da ji ne bi smijo ni pogledat. A pravo da ti kažem, sve više mi falu i naše cure. Bečar mi i bijo najslađi ka smo bili svi zajedno zastalom. A znadeš, baš bi lipo bilo da imamo i dite, otraniło bi se nuz nje dvi, a vada bi i zavuk ostalo ko nas. Onda nam se ne bi ni loza zatrla. To će mi zavuk ostat velika rana na srcu«, veli bać Iva, pa nako ispod oka pogleda u ženin trbu i malo se bečarcki naškobi. Ona to primetila, pa stala prest ko mačka. »Ta neka da ti kogod čuje, misliće da ne voljiš naše cure. A i ko ti cigurira da bi dite i da ga imamo, ostalo ko nas. Gle samo po komšiluku, koga imademo za popit kafu i izdivanit se? Eto, o čoša do čoša, sami parnjaci o naši dada i matera. Gledaj samo ka dica idu u škulu, digod koje. Prija ji više bilo u jedne kuće, neg sad u cilomu našem kraju. A sve je manje i vi što bi sad tribali imat dicu. Malo, malo, pa čuješ da niko ošo, jal u varoš, jal u Švapcku, pa onda za deranom otide cura, za curom deran, a kroz koju godinu će njevi divanit da imadu unuke. Samo, to će bit unuci istom nako, ko zna oće li ji ikada i vidit, jal će ji možda vidit jedamput na godinu. I neće se znat ni divanit š njima, mali će se tamo otranit, pa će i znat samo švaburat«, veli njegova, pa se sprimi i otide u kujnu. Začas zamisila lapinju. Ščim malo iskisnila, metnila je u rernu i pristavila bečar. Bać Iva teško izdanijo i zapalijo radijon, nako po navike, al ga ni slušo. Zagledao se kroz pendžerić u komšijcki zid. Znade da njegova, ko i uvik, imade pravo. I sam vidi da u njevomu sokaku o njevi više ni nema ko stvarat dicu, a i va što dolazu na svit, nikako su odviše crnomanjasta. Dade i matere jim ni ne poznaje.

NARODNE POSLOVICE

- Blago ruci koja je vrijedna.
- Grijeh ne ulazi na usta nego izlazi.
- Sva je voda s potočićima jaka.
- U tuđoj je ruci uvijek veći komad.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju Stipan i Bela i nakon nekoliko čašica rakije i jadikovanja na svoje žene upita Stipan Belu.

- Znaš ti kaka je razlika izmed žene i razbojnika?
- Pa... iskreno ne znam na šta misliš.
- Ja sam svatio da je mala razlika. Razbojnik oće novce jel život. A žena? E, ona oće i jedno i drugo.

Pita mali Ivica oca:

- Tata, kakve su šanse da sljedećeg ljeta i mi idemo na more?
- Pa vidiš sine: 40% idemo, a 100% ne idemo.

Zašto žene ne mogu biti komentatori nogometnih utakmica?

- Jer pričaju brže nego što nogometaši trče.

Perica peca ribu pola sata, a riba ni da trzne. U tom nailazi ribočuvar i kaže Perici:

- Oprosti dečko, ali ovdje možeš pecati samo s dozvolom! Na to će Perica:
- Joj, oprostite, nisam znao. Ja sve vrijeme pokušavam s glistama.

DJEČJI BISERI

Što je dijeta?

- Kad ti se nešto smuči, onda budeš na dijeti.
- Dijeta je kada se mjeriš. Čim nešto pojedeš, ideš na vagu.
- Ljudi obično nedjeljom drže dijetu, kad im godi ili kad se »udebele«.

FOTO KUTAK

Ljepota zlatoveza

**PETAK
16.11.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Riječ i život: Živjeti s ubijenom ljubavi
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Normalan život
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:15 Bajkovita Hrvatska:
18:26 'ko te šiša
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Prekid, američki film
21:55 Spasilačka misija, američko-britansko-kanadski film
23:30 Dnevnik 3
00:05 Hrvatska za 5
01:00 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
01:20 Velečasni Brown
02:05 Veterinar Engel
02:50 Dr. Oz
03:30 Dobar dan, Hrvatska
04:20 Dolina sunca, serija
05:05 Skica za portret
05:11 Kod nas doma
05:56 Imperij, telenovela

05:26 Kompozicija 3
05:55 Regionalni dnevnik
06:39 Džepni djedica
07:03 Juhuhu
10:06 Vremeplov, serija
10:31 Školski sat: Glazbene priče
11:04 Kućni ljubimci Marca Morronea
11:27 McLeodove kćeri
12:12 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsh
12:58 Cesarica - hit godine
13:05 Tragovima istraživačice: Tajne vikinškog blaga, dokumentarna serija
13:27 Božićno okupljanje, kanadski film
14:58 Pod otvorenim nebom
15:51 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine

16:46 Mladunčad u divljini, dokumentarni film
17:39 Odmori se, zaslužio si
18:18 Slatka kuharica
18:47 Lovac na bilje
19:14 Cesarica - hit godine
19:17 Crtani film
19:31 POPROCK.HR
20:05 Tko ubija u Brokenwoodu?
21:34 Ubojstva u Sandhamnu
22:22 Kraljica Elizabeta II: Pompa i ceremonija, dokumentarna serija
23:09 Božićno okupljanje, kanadski film
00:36 Klub 7
01:29 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
17.11.2018.**

07:00 Klasika mundi
08:02 Nemirni soj, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:28 Veterani mira
13:18 Senoyno doba, dokumentarni film
14:06 Duhovni izazovi
14:41 Prizma
15:28 Bajkovita Hrvatska:
15:34 Sigurno u prometu
16:04 Zdrav život, sponzorirana emisija
16:31 Potrošački kod
17:00 Vijesti u 17
17:18 Manjinski mozaik:
Umagu s ljubavlju
17:38 Lijepom našom: Glina
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 A strana
21:56 Dnevnik 3
22:11 Sportske vijesti
22:24 Vijesti iz kulture
22:36 Chappie, američko-južnoafrički film
00:34 Bestseller, film
02:05 Nemirni soj, film
03:23 Dolina sunca, serija
04:04 Eko zona
04:28 Skica za portret
04:33 Treći format
05:13 Veterani mira
05:58 Prizma

05:51 Regionalni dnevnik
06:35 Džepni djedica
06:59 Juhuhu

08:21 EBU drama: U šumi, hrvatska drama za djecu
08:36 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:01 Tomica i prijatelji
09:12 Vlak dinosaura
09:40 Jura Hura, serija
10:09 Levi: Svjetski skijaški kup - slalom
11:02 Vrtlarica
11:59 Cesarica - hit godine
12:05 Špica, riva, korzo
13:09 Levi: Svjetski skijaški kup - slalom
14:01 Maher za putovanja
14:26 Tko ubija u Brokenwoodu?
15:52 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Cesarica - hit godine
16:31 Žene, povjerljivo!
17:23 David Attenborough i divovski dinosaur
18:18 Izradi sam: Posuda od pusta
18:23 Cesarica - hit godine
18:28 Glazbeni Top20
19:25 Rukomet, LP
20:07 Glazbeni spotovi
20:20 Rukomet, LP
21:02 Skakač, američki film
22:32 Igra prijestolja
23:41 Varalice
00:22 Simpsoni
00:42 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
18.11.2018.**

07:15 Most u Remagenu, američki film
09:10 Pozitivno
09:45 Dan sjećanja na Vukovar 1991., prijenos
13:00 Vukovar: Dan sjećanja na žrtve Vukovara, prijenos mise
14:40 Dnevnik 1
15:05 Mir i dobro
15:35 Divlja srca, film
17:00 Vijesti u 17
17:40 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Vukovar moje mladosti, dokumentarni film
20:40 Srce Vukovara, serija
21:40 Šezdesete, serija
22:25 Dnevnik 3
23:05 Most u Remagenu, američki film
01:00 Dolina sunca, serija
01:45 Sve će biti dobro
02:30 Mir i dobro
02:55 Znanstveni krugovi
03:20 Manjinski mozaik:

Umagu s ljubavlju
03:35 Skica za portret
03:50 Rave u Iranu, glazbeno-dokumentarni film
05:15 Šezdesete, serija
05:55 Vukovar moje mladosti, dokumentarni film

06:10 Regionalni dnevnik
06:39 Juhuhu
06:40 Džepni djedica
07:05 Juhuhu
08:35 Luka i prijatelji
09:05 Zagonetni slučajevi dr. Blakea
10:09 Levi: Svjetski skijaški kup - slalom
11:05 Umorstva u Midsomeru
12:40 Sjedni, odličan
13:09 Levi: Svjetski skijaški kup - slalom
14:05 Daj pet
15:00 A strana
16:50 Rukomet, LP
19:00 Tomislav Bralić i klapa Intrade, Arena, Pula 2017.
20:05 Viktorija
21:40 Harrisonovo cvijeće, francuski film
23:45 Graham Norton i gosti
00:35 Rave u Iranu, glazbeno-dokumentarni film
02:00 Simpsoni
02:30 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
19.11.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Treća dob
11:35 Sigurno u prometu
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera 39'17
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Rat prije rata: Životom branjena sloboda, dokumentarna serija
21:00 Novine
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:05 Sport
23:09 Vrijeme
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Romano Bolković - 1

na 1, talk show
00:05 Velečasni Brown
00:50 Veterinar Engel
01:35 Dr. Oz
02:15 Dobar dan, Hrvatska
03:05 Dolina sunca, serija
03:50 Sve će biti dobro
04:35 Reprizni program
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život: Živjeti s ubijenom ljubavi
06:34 Juhuhu
10:00 Vremeplov, serija
10:30 Školski sat: Sklonište
11:05 Sjedni, odličan
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsh
13:30 Molitve za Bobbyja, američki film
15:00 Na velegradskim krovovima
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Život u velikim močvarama
17:40 Auto Market
18:10 Dokumentarna emisija/film - kratka forma
18:20 TV Bingo
19:00 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Adventure race Croatia, dokumentarni film
21:00 Soba, irsko-kanadsko-britansko-američki film
23:00 Most
23:55 Ubojstvo trikom 2
01:40 Molitve za Bobbyja, američki film
03:05 Noćni glazbeni program

**UTORAK
20.11.2018.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Glas domovine
11:35 Informativka
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Znanstveni krugovi
14:25 Zdrav život
15:00 Dobar dan, Hrvatska

15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 U svom filmu
21:00 Concorde: Nadzvučna utрка - dokumentarni film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
23:50 Velečasni Brown
00:35 Veterinar Engel
01:20 Dr. Oz
02:00 Dobar dan, Hrvatska
02:50 Dolina sunca, serija
03:35 Reprizni program
03:54 Glas domovine
04:19 Koktel-bar
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 Vremeplov, serija za mlade
10:30 Školski sat: Moja prva uloga - djeca glumci
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Zavalite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:30 Sve što ona želi, američki film
15:00 Na velegradskim krovovima
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Život u velikim močvarama, dokumentarna serija
17:38 Odmori se, zaslužio si
18:13 Slatka kuharica
18:38 Lovac na bilje

19:05 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Milijarde
21:00 Francuska suita, francusko-kanadsko-američko-britansko-belgijski film
22:45 Most
23:40 Bonnie And Clyded, američki film
01:30 Sve što ona želi, američki film
02:55 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 21.11.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Eko zona
11:35 Bonton
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Potrošački kod
14:25 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:40 Bez računa se ne računa, izvlačenje
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Mijenjamo svijet: Pope, The Most

Powerful Man in History, dokumentarna serija
20:58 Stani u Lici, dokumentarna serija
21:25 Pola ure kulture
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:05 Sport
23:09 Vrijeme
23:11 Vijesti iz kulture
23:25 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
23:50 Velečasni Brown
00:35 Veterinar Engel
01:20 Dr. Oz
02:00 Dobar dan, Hrvatska
02:50 Dolina sunca, serija
03:35 Pola ure kulture
04:05 Skica za portret
04:19 Žene, povjerljivo!
05:09 Kod nas doma
05:54 Imperij, telenovela

05:20 Pravac na treću
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 Vremeplov, serija
10:30 Školski sat: Zašto odlazite u knjižnicu?
11:05 Luka i prijatelji
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Zavalite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:30 Restoran Casa Vita, američki film
15:00 Na velegradskim krovovima
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Život u velikim močvarama
17:38 Odmori se, zaslužio si
18:13 Slatka kuharica
18:38 Lovac na bilje
19:05 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija

19:30 POPROCK.HR
20:05 Zlatna kuna, prijenos
21:20 Dijete 44, češko-britansko-američko-ruski film
23:35 Crna lista
00:30 Utakmica života, američki film
02:10 Restoran Casa Vita, američki film
03:35 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 22.11.2018.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:20 Veterinar Engel
11:10 Fala majci na divojci, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Imperij, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju, dokumentarna serija
14:30 Prometej
15:00 Dobar dan, Hrvatska
15:55 Velečasni Brown
17:00 Vijesti u 17
17:20 Kod nas doma
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Šifra
21:00 Puls
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Uvijek je sunčano u Philadelphiji

23:50 Velečasni Brown
00:35 Veterinar Engel
01:20 Dr. Oz
02:00 Dobar dan, Hrvatska
02:50 Dolina sunca, serija
03:35 Emisija pučke i predajne kulture
04:05 Skica za portret
04:19 Klub 7
05:11 Kod nas doma
05:56 Imperij, telenovela

05:20 A forum
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 Vremeplov, serija
10:30 Školski sat: Manjine
11:05 Pozitivno
11:35 McLeodove kćeri
12:25 Zavalite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:30 Bella protiv maćehe, američki film
15:05 Na velegradskim krovovima
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Život u velikim močvarama
17:38 Odmori se, zaslužio si
18:13 Slatka kuharica
18:38 Lovac na bilje
19:05 Nove pustolovine
Lucky Luke-a, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Klub 7
21:00 Davis Cup, finale - uvodna emisija
22:00 Šuti, hrvatski film
23:35 Crna lista
00:30 Bazen za utapljanje, američki film
02:15 Bella protiv maćehe, američki film
03:45 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Zapisi s terena

Festival rakije

Ne znam koliko vas je imalo priliku čuti za Mirgeš, a da niste mještani Subotice i okolnih mjesta. Mada, ni u tom slučaju nisam sigurna da vas je mnogo. Ključno je da je riječ o naselju, a podatak više je da ono broji 413 kućanstava u kojima, prema posljednjem popisu ima ukupno 1.067 stanovnika. Naselje se nalazi na teritoriju Grada Subotice i trpi sudbinu koja zahvaća sva manja naselja ali i ona mnogo veća, a to je pad u broju stanovništva. Mi se tom sudbinom nećemo baviti, bar ne u smislu neke brige jer je nekada i malo stanovnika dovoljno da napravi dobru stvar.

Rakija slavi Mirgeš

Mirgeš je u moj život ušao prije tri godine. Točnije bi možda bilo reći da sam ja ušla u njegov život tada, a povod je bio *Festival mlade rakije In memoriam Blaško Kopilović*. Da je ovdje riječ o veoma ozbiljnom festivalu govori podatak da je ove godine održan jedanaesti po redu, te da je okupio 37 izlagača rakije, a više od 77 sudionika koji su poslali uzorke svojih rakija. Uz izlagače iz zemlje, ove godine su stigla tri uzorka iz Slovenije i nekoliko uzoraka iz Hrvatske. Svi ljubitelji rakije znaju da je ova godina bila općenito loša za rakiju, a s time su se složili i svi izlagači i organizatori. Čula sam primjer da je kajsije prošle godine bilo 57 uzoraka, a ove samo devet. Ipak, po štandovima izlagača nestašice rakije ni u najavi.

Sam ulazak u Mirgeš je obećavao. Toliku kolonu automobila vjerujem da ovo naselje doživi samo kada je rakijada. (Ovdje ostavljam mogućnost da sam pogrešno procijenila Mirgeš i da možda nekad ima ovaliko ljudi na jednom mjestu ali samo želim dočarati da je mnogo ljudi posjetilo ovaj veseli događaj.) Ono što me je oduševilo jest da mnogi dolaze organiziranim

prijevozom što znači da su savjesni vozači i da se drže onoga »kad pijem, ne vozim«. Ove godine nismo vidjeli autobus, ali znam za jednu veselu i veliku ekipu koja je prethodne dvije godine, a možda i duže, na zabavu kretala od ranog jutra na salašu, pa autobusom dolazila na imanje **Kopilovića** kako bi uživali u *Festivalu mlade rakije* kako dolikuje. Uz izlagače rakije ovdje možete naći i štandove s buteljicama za rakiju, frakličima, medom ali i dobrom hranom. Rakija nije jedino piće, pa su svoje ljubitelje okupili i dva proizvođača kraft piva, a prvi put do sada je na Festivalu izložen i domaći džin.

Onoga zbog čega smo svi došli bilo je u izobilju i ovo je pravo mjesto za kupiti vrhunsku rakiju na poklon sebi ili drugima. Meni je nevjerovatno koliko se proizvodnja rakije razvila. Nekada najčuvenije kruška, kajsija, šljiva i dunja dobile su ozbiljna pojačanja. Ove godine bodovalo se 12 kategorija, pa je uz gore spomenute četiri vrste nagrade pobrala i loza, višnja, trešnja, malina, dud, komovica... U veselom razgovoru na jednom štandu saznala sam da ima i rakije od zove. To mi je možda najveća novina, ali ju nisam uspjela pronaći na nekom od štandova. Osobno, moj favorit je uvijek kajsija, ali sam ove godine oduševljena višnjom koju sam probala, a najviše sam uživala u višnjevači.

Malo važnih stvari o Festivalu

Nije u redu pisati o ovakvom sjajnom festivalu, a ne dotaknuti se pitanja tko, zašto, o kome, o čemu. Šalu na stranu, ovo je *Festival mlade rakije* koji je nastao u čast i sjećanje na uglednog poljoprivrednog proizvođača **Blaška Kopilovića**. Ovogodišnji pobjednik festivala je **Zoran Mrđanov** s viljamovkom, odmah iza njega se našla destilerija **Čolaković** s rakijom od jabuke, a treće mjesto Festivala je zauzela komovica **Zorana Varađanina**. Svaka od spomenutih 12 kategorija je imala svoje pobjednike, a sve to je ocijenio žiri kojim je ove godine predsjedao **Ninoslav Nikčević**.

Očarala me je priča o Mirgešu, mladoj rakiji i prijateljskoj atmosferi koja tamo vlada. Do nekog sljedećeg zapisa, uzdravlje i svako dobro svima!

Gorana Koporan

Foto: Zvonimir Sudarević

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Vas poziva na „ŠOKAČKO VEČE 2018.“

**U petak, 23.11.2018. u Domu kulture u
19,00 h**

Sudjeluju:

HKUD "Slavonija" iz Jakšića, R. Hrvatska

KUD "Sarvaš" iz Sarvaša, R. Hrvatska

OKUD "Ivo Lola Ribar" iz Sonte

TS "Sonćanski biseri" Sonta

KPZH "Šokadija" Sonta

Sudionici natječaja "Za lipu rič...."

Ulaznica 100 dinara.